



**brainfinity**  
COLLABORATIVE PROBLEM SOLVING CHALLENGE

## OBRAZOVNI SADRŽAJ



Co-funded by  
the European Union

## UVOD

Dobrodošli u BRAINFINITI obrazovni program za nastavnike, temeljnu komponentu šire misije projekta BRAINFINITI da osnaži i nastavnike i učenike vitalnim veštinama neophodnim za 21. vek. Ovaj sveobuhvatni obrazovni sadržaj je svedočanstvo naše nepokolebljive posvećenosti negovanju razmišljanja višeg reda, sposobnosti rešavanja problema i inovativnih kapaciteta među nastavnicima i učenicima.



# SADRŽAJ

<b>I - UVOD</b>	<b>3</b>
• KONTEKST U OKVIRU PROJEKTA BRAINFINITI	4
• CILJ: PODSTICANJE HOLISTIČKOG RASTA	5
• SVEOBUH VATAN PRISTUP	6
• OČEKIVANI ISHODI	7
<b>II – MATRICA KOMPETENCIJA</b>	<b>9</b>
• DIGITALNE VEŠTINE	10
• KREATIVNE VEŠTINE	12
• ANALITIČKE KOGNITIVNE VEŠTINE	13
• ORGANIZACIONE SPOSOBNOSTI	14
• KOMUNIKACIONE VEŠTINE	15
• VEŠTINE TIMSKOG RADA	16
• EMOCIONALNA OSVEŠĆENOST	18
<b>III - PROGRAM</b>	<b>20</b>
• MODUL 1: DIGITALNE VEŠTINE	20
• MODUL 2: KREATIVNE VEŠTINE	68
• MODUL 3: ANALITIČKE KOGNITIVNE VEŠTINE	104
• MODUL 4: ORGANIZACIONE VEŠTINE	133
• MODUL 5: KOMUNIKACIONE VEŠTINE	188
• MODUL 6: VEŠTINE TIMSKOG RADA	244
• MODUL 7: EMOCIONALNA SVEST	291
<b>IV - ZAKLJUČAK</b>	<b>331</b>
<b>V - REČNIK</b>	<b>334</b>

## KONTEKST BRAINFINITI PROJEKTA

Ugrađen u širi obim projekta BRAINFINITI, Brainfiniti Detektivi – Izazov rešavanja problema kroz saradnju, je strateško partnerstvo u školskom obrazovanju koje ujedinjuje različite entitete, uključujući škole, nevladine organizacije, kompanije i stručnjake za obuku. Kroz primenu u Portugalu, Sloveniji, Bugarskoj i Srbiji, ovaj zajednički poduhvat je detaljno osmišljen da se bavi mladim učenicima uzrasta od 11-14 godina. Podržan sredstvima iz programa Erasmus+ Evropske komisije u okviru projekta br: 2022-1-PT01-KA220-SCH-000086691, projekat je ukorenjen u kolektivnoj posvećenosti negovanju kreativnog razmišljanja i veština samostalnog rešavanja problema među mlađom generacijom





## CILJ: PODSTICANJE HOLISTIČKOG RASTA

Projekat Brainfiniti Detektivi je vođen osnovnim ciljem: opremiti učenike intelektualnim alatima potrebnim za razvoj u sve nepredvidivijoj budućnosti. Ovaj poduhvat počiva na osnovi razvoja veština razmišljanja višeg reda. Naša analiza je usklađena sa brzom evolucijom tehnologije, koja zauzvrat redefiniše obrazovni i poslovni pejzaž.

Kao deo Brainfiniti projekta, naš obrazovni sadržaj predstavlja integralni aspekt, skrojen da zadovolji potrebe edukatora koji su angažovani na ovom jedinstvenom okviru saradnje. Ovaj sadržaj je strateški osmišljen ne samo da poveća kompetencije nastavnika, već i da ih osnaži da vode svoje učenike kroz proces negovanja kreativnih sposobnosti za rešavanje problema.



## SVEOBUH VATAN PRISTUP

Naš obrazovni sadržaj je organizovan u sedam različitih modula, od kojih je svaki pomno osmišljen da odgovori na jednu od ključnih kompetencija identifikovanih u matrici. Ovi moduli su pažljivo osmišljeni da budu u skladu sa zahtevima savremenog obrazovanja, pružajući nastavnicima dobro zaokružen alat za negovanje kritičkog mišljenja, inovativnog načina razmišljanja, digitalne pismenosti, emocionalne svesti, efikasne komunikacije i još mnogo toga.

Modularni format obezbeđuje besprekornu integraciju ovih veština, promovišući postepenu, ali sveobuhvatnu transformaciju u pedagoškim praksama.



## OČEKIVANI ISHODI

Angažovanjem u obrazovnom programu BRAINFINITI, nastavnici ne samo da će steći duboko razumevanje ključnih kompetencija, već će takođe biti osnaženi da efikasno primenjuju ove veštine u svom nastavnom okruženju. Shodno tome, ova infuzija transformativne pedagogije će inspirisati učenike da budu radoznali, podstiču kreativnost, vrše kritičku analizu i učestvuju u zajedničkom rešavanju problema. Ovo će zauzvrat dovesti do obogaćene dinamike u učionici, pojačanog angažovanja učenika i na kraju, do većih akademskih dostignuća i ličnog blagostanja.

Za učenike, predviđeni ishodi su podjednako duboki. Oni će se susresti sa obrazovnim miljeom u kojem učenje prevazilazi tradicionalne granice i podstiče istraživanje, inovacije i holistički razvoj. Učenici će biti vešti u kritičkom razmišljanju, adaptivnom rešavanju problema i uticajnoj komunikaciji, obezbeđujući da su dobro opremljeni da se kreću kroz prilike i izazove koje postavlja budućnost. Obrazovni program BRAINFINITI označava značajan korak ka redefinisavanju obrazovanja kao dinamičnog carstva kreativnosti, kritičkog istraživanja i sinergije saradnje.

Dok krećemo u ovu obrazovnu odiseju, srdačno vas pozivamo da se udubite u svaki modul, prihvatite njegove principe i zamislite obrazovnu budućnost u kojoj su rast i značajna transformacija stalni pratioci. Podstičemo vas da ovom sadržaju pristupite otvorenog uma i spremnosti za učenje, jer putovanje koje je pred nama obećava da će preoblikovati vaš pristup podučavanju i poboljšati obrazovno iskustvo vaših učenika.





## MATRICA KOMPETENCIJA

**Digitalne veštine**

**Kreativne veštine**

**Analitičke kognitivne veštine**

**Organizacione sposobnosti**

**Komunikacione veštine**

**Veštine timskog rada**

**Emocionalna osvešćenost**

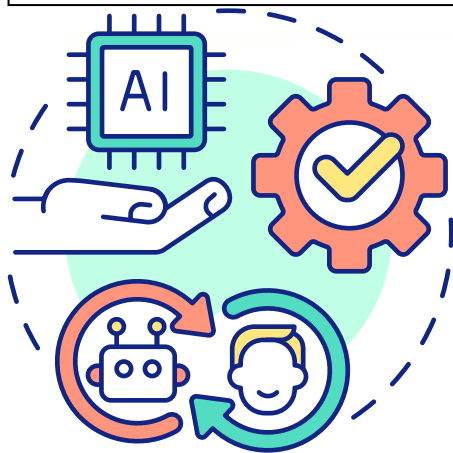


**TEACH**

**INSPIRE**

**MOTIVATE**

<b>DIGITALNE VEŠTINE</b>	
<b>Naziv veštine</b>	<b>Sposobnost</b>
<b>Istraživanja i onlajn resursi</b>	Sprovođenje efikasnog onlajn istraživanja korišćenjem pretraživača i baza podataka
	Procena kredibiliteta i pouzdanosti onlajn izvora
	Korišćenje naprednih tehnika pretrage za pronalaženje relevantnih i specifičnih informacija
	Pristup i korišćenje otvorenih obrazovnih resursa (OER) za nastavu i učenje
<b>Analitika podataka</b>	Prikupljanje i organizovanje podataka iz različitih izvora
	Primena statističkih tehnika za analizu i tumačenje podataka.
	Kontinuirano ažuriranje veština i informisanje o novim alatima i tehnikama za analizu podataka



<b>DIGITALNE VEŠTINE</b>	
<b>Naziv veštine</b>	<b>Sposobnost</b>
<b>Korišćenje različitih digitalnih alata</b>	Kretanje i korišćenje različitih operativnih sistema i interfejsa
	Stručnost u korišćenju softvera za produktivnost kao što su programi za obradu teksta, tabelle i alati za prezentaciju
	Poznavanje alata za saradnju za daljinski timski rad i komunikaciju
	Veštine korišćenja multimedijalnih alata za kreiranje i uređivanje slika, video zapisa i zvuka
	Osposobljenost za korišćenje sistema upravljanja učenjem za onlajn nastavu i učenje
	Veština u navigaciji i korišćenju onlajn platformi za učenje i obrazovnih aplikacija

<b>KREATIVNE VEŠTINE</b>	
<b>Naziv veštine</b>	<b>Sposobnost</b>
<b>Divergentno razmišljanje</b>	Razvijanje velikog broja ideja
	Stvaranje ideja u brojnim kategorijama
	Stvaranje neobičnih ili jedinstvenih ideja
	Prilagođavanje apstraktnih ideja u realistične
<b>Inovativno razmišljanje</b>	Prihvatanje radoznalosti i spremnosti za istraživanje novih ideja
	Razmišljanje van okvira i odstupanje od konvencionalnih pristupa
	Identifikovanje i korišćenje mogućnosti za inovacije
	Biti otvoren za promene i voljan da prihvati nove ideje i tehnologije



<b>ANALITIČKE KOGNITIVNE VEŠTINE</b>	
<b>Naziv veštine</b>	<b>Sposobnost</b>
<b>Veštine kritičkog mišljenja</b>	Analiziranje informacija objektivno i nezavisno
	Formulisanje dobro obrazloženih argumenata i mišljenja
	Donošenje informisanih odluka na osnovu dokaza i podataka
	Prepoznavanje i procena potencijalnih implikacija i posledica
	Prepoznavanje i razumevanje različitih perspektiva
<b>Istraživačke veštine</b>	Sposobnost pronalaženja pouzdanih izvora informacija i odgovarajućeg sadržaja
	Dobre istraživačke sposobnosti za traženje činjenica i relevantnih podataka koji potkrepljuju tvrdnje
	Pronalaženje pouzdanih izvora, razlikovanje činjeničnih dokaza od mišljenja ili spekulacija, verifikacija tačnosti, procena kredibiliteta i sinteza podataka u sveobuhvatne rezultate
	Analiziranje informacija iz različitih izvora i uspostavljanje veza između njih



<b>ORGANIZACIONE SPOSOBNOSTI</b>	
<b>Naziv veštine</b>	<b>Sposobnost</b>
<b>Planiranje</b>	Postavljanje jasnih i ostvarivih ciljeva
	Rastavljanje ciljeva na primenljive korake
	Određivanje prioriteta zadataka na osnovu važnosti i rokova
	Saradnja sa drugima radi koordinacije rada i odgovornosti
<b>Upravljanje vremenom</b>	Procena i dodela odgovarajućeg vremena za svaki zadatak ili aktivnost.
	Postavljanje jasnih prioriteta i identifikovanje najvažnijih zadataka
	Kreiranje i praćenje strukturiranog rasporeda ili liste obaveza
	Korišćenje tehnoloških alata i aplikacija za efikasno praćenje i upravljanje vremenom
<b>Donošenje odluka</b>	Prikupljanje svih potrebnih informacija, razmatranje posledica i razmišljanje unapred kako bi se predvideli ishodi.
	Logičan način razmišljanja i ciljno orijentisan stav neophodni za donošenje efikasnih odluka
	Prihvatanje odgovornosti za donete odluke

## KOMUNIKACIONE VEŠTINE

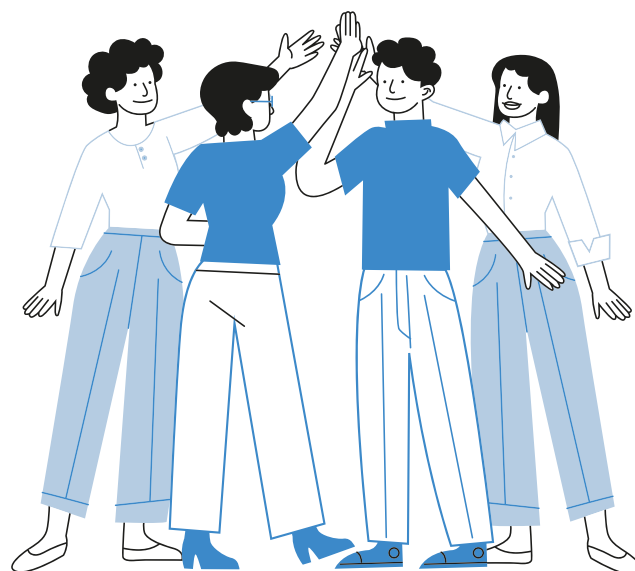
Naziv veštine	Sposobnost
<b>Verbalna komunikacija</b>	Sposobnost davanja jasnih instrukcija i redovna provera razumevanja
	Redovna razmena povratne informacije
	Razmišljanje i razjašnjavanje kako bi se osiguralo šta se čulo i razumelo
<b>Neverbalna komunikacija</b>	Tumačenje i razumevanje izraza lica
	Prepoznavanje i tumačenje govora tela i gestova
	Efikasno izražavanje emocija kroz neverbalne signale
	Korišćenje gledanja u oči za prenošenje pažnje i angažovanja
	Razumevanje i reagovanje na neverbalne signale drugih
<b>Aktivno slušanje</b>	Sposobnost da slušate sa empatijom, nastojeći da razumete govornikove misli, osećanja i perspektive
	Parafraziranje ili sumiranje govornikove poruke da bi se potvrdilo razumevanje
	Poklanjanje pune pažnje i fokusiranje na govornika
	Pružanje verbalnih i neverbalnih povratnih informacija kako bi se pokazalo razumevanje i ohrabrenje

## VEŠTINE TIMSKOG RADA

Naziv veštine	Sposobnost
<b>Rešavanje problema</b>	Jasno identifikovanje i definisanje problema
	Razbijanje složenih problema na manje delove kojima se može upravljati
	Primena veština kritičkog mišljenja za procenu potencijalnih rešenja
	Prilagođavanje strategija kad se pojave nove informacije ili izazovi
<b>Saradnja</b>	Razumevanje kako dobra saradnja sa drugima može podržati efikasnost zadatka
	Postizanje konsenzus o ciljevima i metodama za završetak projekata ili zadataka
	Prepoznavanje doprinosa drugih, davanje zasluga tamo gde treba
	Identifikacija prepreke i zajedničko rešavanje problema
Postavljanje grupnih ciljeva iznad ličnog zadovoljstva i priznanja	

## VEŠTINE TIMSKOG RADA

Naziv veštine	Sposobnost
<b>Upravljanje stresom</b>	Prepoznavanje šta nas dovodi u stanje stresa i razumevanje kako se stres manifestuje u nama
	Sposobnost efikasnog upravljanja i kontrole emocija u stresnim situacijama
	Izražavanje potreba, postavljanje granica i efikasna komunikacija sa drugima za upravljanje situacijama koje izazivaju stres.
	Pružanje verbalnih i neverbalnih povratnih informacija kako bi se pokazalo razumevanje i ohrabrenje



<b>EMOCIONALNA OSVEŠĆENOST</b>	
<b>Naziv veštine</b>	<b>Sposobnost</b>
<b>Prilagodljivost</b>	Sposobnost pronalaženja kreativnih rešenja i maksimalnog iskorišćavanja raspoloživih resursa, prilagođavajući se različitim ograničenjima i okolnostima.
	Brzo prilagođavanje novim situacijama ili okruženjima
	Prilagođavanje strategija na osnovu povratnih informacija i ishoda.
	Prihvatanje tehnološkog napretka i integracije
<b>Empatija i emocionalna inteligencija</b>	Sagledavanje stvari kroz oči drugih i pokušaj da se razume njihovu tačku gledišta radi rešavanja problema
	Prepoznavanje i razumevanje sopstvenih emocija.
	Prepoznavanje i saosećanje sa emocijama drugih.
	Razvijanje i održavanje pozitivnih odnosa



## EMOCIONALNA OSVEŠĆENOST

Naziv veštine	Sposobnost
<b>Motivacija i pozitivan stav</b>	Postavljanje jasnih ciljeva i održavanje snažnog osećaja svrhe
	Pronalaženje unutrašnje motivacije i strasti za zadatak
	Negovanje razmišljanja o napretku i prihvatanje mogućnosti učenja
	Održavanje pozitivnog stava i optimističkog pogleda



## PROGRAM



# MODUL 1: DIGITALNE VEŠTINE

<b>Naslov</b>	<b>DIGITALNE VEŠTINE</b>
<b>Cilj</b>	<p>Poboljšati digitalne veštine nastavnika kako bi efikasno iskoristili tehnologiju u svojim nastavnim praksama i podržali razvoj digitalne pismenosti učenika</p>
<b>Ciljevi</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Omogućiti nastavnicima da uspješno sprovede istraživanja i koriste onlajn resurse kako bi unapredili svoje nastavne materijale i znanje.</li> <li>• Opremiti nastavnike neophodnim veštinama za prikupljanje, analizu i tumačenje podataka, omogućavajući im da donose odluke zasnovane na podacima i podržavaju pismenost učenika.</li> <li>• Upoznati nastavnike sa nizom digitalnih alata, osnažujući ih da stvaraju zanimljiva i interaktivna iskustva učenja za učenike.</li> <li>• Izgraditi kompetencije nastavnika u korišćenju sistema za upravljanje učenjem i onlajn platformi kako bi se olakšala efektivna onlajn nastava i učenje.</li> </ul>

	<b>Teme</b>	<b>Ishodi učenja</b>
<b>Teme i ishodi učenja</b>	<b>Istraživanja i onlajn resursi</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Sprovesti efikasno onlajn istraživanje koristeći pretraživače i baze podataka kako biste prikupili relevantne i pouzdane informacije.</li> <li>• Oceniti kredibilitet i pouzdanost onlajn izvora kako biste osigurali tačnost informacija koje se koriste u nastavi.</li> </ul>
	<b>Analitika podataka</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Prikupiti i organizovati podatke iz različitih izvora, omogućavajući nastavnicima da koriste podatke za informisano donošenje odluka.</li> <li>• Primeniti statističke tehnike za analizu i tumačenje podataka, omogućavajući nastavnicima da identifikuju obrasce i trendove za podršku strategijama nastave.</li> </ul>
	<b>Korišćenje različitih digitalnih alata</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Korišćenje različitih digitalnih alata i interfejse za poboljšanje nastavnih materijala i prezentacija.</li> <li>• Korišćenje softvera za produktivnost kao što su programi za obradu teksta, tabele i alati za prezentaciju da biste kreirali privlačne resurse za učenje.</li> </ul>

	Teme	Ishodi učenja
<b>Teme i ishodi učenja</b>	<b>Korišćenje različitih digitalnih alata</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Efikasna saradnja uz korišćenje digitalnih alata za saradnju, promociju timskog rada i komunikacije među učenicima.</li> <li>• Kreiranje i uređivanje multimedijalnih sadržaja koristeći odgovarajuće alate za poboljšanje angažovanja i razumevanja učenika.</li> <li>• Upotreba sistema upravljanja učenjem za onlajn nastavu i učenje, kojom se podstiče efikasna organizacija i komunikaciju.</li> <li>• Uključivanje na platformame za učenje na mreži i obrazovne aplikacije da biste olakšali interaktivna i personalizovana iskustva učenja.</li> </ul>



## PLANER MODULA – Digitalne veštine

### Modul 1 – Uvod u modul

Dobrodošli u modul o Digitalnim veštinama! U današnjem svetu koji se brzo razvija, digitalne veštine su postale neophodne i za nastavnike i za učenike. Ovaj modul je osmišljen da opremi nastavnike znanjem i alatima koji su im potrebni da bi iskoristili tehnologiju i podstakli digitalnu pismenost u svojim učionicama. Do kraja ovog modula, steći ćete dublje razumevanje digitalnih veština i otkriti praktične strategije za poboljšanje vaše nastave u digitalnom dobu.

Kroz ovaj modul, naši ciljevi su da:

- Vam obezbedi stručne istraživačke veštine: Unapredite svoju sposobnost da sprovedite efikasno istraživanje na mreži koristeći pretraživače i baze podataka, omogućavajući vam da prikupite relevantne i pouzdane informacije kako biste obogatili svoje nastavne materijale i proširili svoju bazu znanja.
- Podstiče pismenost u vezi sa podacima: Opremite se neophodnim veštinama za prikupljanje, analizu i tumačenje podataka, koje će vam omogućiti da donosite odluke zasnovane na podacima kako biste podržali učenje učenika i poboljšali njihove veštine pismenosti sa podacima.
- Vas osnaži za upotrebu digitalnih alata: Upoznajte se sa nizom digitalnih alata, koji će vas osnažiti da kreirate zanimljiva i interaktivna iskustva učenja koja očaravaju i inspirišu vaše učenike.
- Unapredi nastavu i onlajn učenje: Izgradite svoje kompetencije u korišćenju sistema za upravljanje učenjem i onlajn platformi, omogućavajući efikasnu onlajn nastavu i iskustvo učenja za svoje učenike.

## PLANER MODULA – Digitalne veštine

### Modul 1 – Uvod u modul

U ovom modulu ćemo istražiti sledeće ključne teme:

- Istraživanje i onlajn resursi: Otkrijte tehnike za sprovođenje efikasnog istraživanja na mreži koristeći pretraživače i baze podataka. Naučite kako da procenite kredibilitet i pouzdanost onlajn izvora, obezbeđujući tačnost informacija koje koristite u nastavi.
- Analitika podataka: Steknite veštine prikupljanja i organizovanja podataka iz različitih izvora, što će vam omogućiti da donosite informisane odluke na osnovu podataka. Primenite statističke tehnike za analizu i tumačenje podataka, identifikujući obrasce i trendove koji podržavaju vaše strategije učenja.
- Korišćenje različitih digitalnih alata: Koristite različite digitalne alate i interfejsse da biste poboljšali svoje nastavne materijale i prezentacije. Iskoristite softver za produktivnost kao što su programi za obradu teksta, tabelle i alati za prezentaciju da biste kreirali privlačne resurse za učenje. Efikasno saradujte koristeći digitalne alate za saradnju, podstičući timski rad i komunikaciju među svojim učenicima. Kreirajte i uređujte multimedijalni sadržaj koristeći odgovarajuće alate za poboljšanje angažovanja i razumevanja učenika.

# ODELJAK 1: ISTRAŽIVANJE I ONLAJN RESURSI

## Teorijske osnove

U ovom odeljku, mi ćemo se udubiti malo dublje u teorijsku pozadinu sprovođenja efektivnog onlajn istraživanja i korišćenja različitih onlajn resursa da bismo poboljšali vaše nastavne materijale i znanje. Razvijanjem svojih istraživačkih veština i korišćenjem širokog spektra dostupnih onlajn alata i platformi, bićete bolje opremljeni da svojim učenicima pružite vredne i ažurne informacije.

Istraživanje igra vitalnu ulogu u obrazovanju jer nam omogućava da proširimo svoje znanje, istražimo nove ideje i otkrijemo inovativne strategije podučavanja. Sprovođenjem temeljnog istraživanja, možete pristupiti obilju informacija koje obogaćuju vaš nastavni materijal i podržavaju učenje učenika. Štaviše, omogućava vam da budete u toku sa najnovijim dostignućima u vašoj predmetnoj oblasti, osiguravajući da vaše predavanje ostane relevantno i angažovano. Poslednjih godina, oblast istraživanja i dostupnost onlajn resursa pretrpeli su značajne promene, vođene napretkom tehnologije i društvenim potrebama koje se razvijaju. Kao nastavnici, od suštinskog je značaja za svakog od nas da razume ove transformacije i njihov uticaj na proces istraživanja kako bismo efikasno vodili naše učenike.

Postoji nekoliko aspekata koje treba uzeti u obzir prilikom istraživanja onlajn izvora i dostupnih resursa:

- Koncepti otvorenog pristupa i otvorene nauke: naglašava neograničen pristup istraživačkim člancima i podacima i promoviše transparentnost, saradnju i razmenu znanja među istraživačima širom sveta. Prihvatanjem otvorene nauke možemo doprineti inkluzivnijem i pristupačnijem istraživačkom ekosistemu. Sigurni smo da je do sada većina vas već iskoristila prednosti mogućnosti besplatnog korišćenja i implementacije zanimljivih planova časova i dobrih praksi. Ako razmislite o tome, koncept dostupnosti informacija kroz Erasmus+ projekte takođe primenjuje ideju da svako treba da ima pristup informacijama.
- Digitalne biblioteke i baze podataka: Repozitorijumi na mreži i digitalne biblioteke postale su neprocenjivi izvori naučnih članaka, knjiga i istraživačkih materijala. Platforme kao što su PubMed, arXiv, Google Scholar i institucionalna spremišta nude nam ogromno mnoštvo informacija na dohvat ruke. Istraživanje ovih resursa može obogatiti naše nastavne materijale i držati nas u toku sa najnovijim rezultatima istraživanja. Ovo nam omogućava da izbegnemo nepotrebno duplo otkrivanje informacija i podržava razvoj pedagoških i nepedagoških nauka.

- Veliki podaci i nauka o podacima: Nagli rast digitalnih podataka je doneo revoluciju istraživačkih metodologija. Analiza velikih skupova podataka korišćenjem “rudarenja” podataka, mašinskog učenja i veštačke inteligencije otvorila je nove mogućnosti u različitim oblastima. Upoznavanje sa tehnikama nauke o podacima može nam omogućiti da donosimo odluke zasnovane na podacima i da podržimo pismenost naših učenika. Na ovaj način možemo da koristimo AI-tehnologije da činimo dobro, a ne da parališemo ljudsku kreativnost kako se neki skeptici plaše.
- Online saradnja i umrežavanje: Internet nam je pružio mogućnosti za saradnju i umrežavanje sa istraživačima širom sveta. Pandemija COVID-19 potvrdila je naše uverenje da angažovanje u onlajn zajednicama može i da proširi naše perspektive i podstakne saradnju među kolegama za dobrobit naših zajednica.
- Multimedijalni i interaktivni sadržaj: Online resursi sve više uključuju multimedijalne elemente, poboljšavajući iskustvo istraživanja. Video snimci, interaktivne vizualizacije i simulacije mogu nam pomoći da efikasno komuniciramo složene koncepte i angažujemo naše učenike na interaktivniji i impresivniji način. Istraživanje ovih multimedijalnih resursa može obogatiti naše nastavne materijale i zaokupiti interesovanje naših učenika.



- Građanska nauka i crowdsourcing: Internet je osnažio pojedince da doprinesu naučnim istraživanjima kroz građanske naučne inicijative i crowdsourcing projekte. Učenici mogu aktivno učestvovati u prikupljanju podataka, analizi i rešavanju problema, pružajući im praktična iskustva i dublje razumevanje naučnog procesa. Uključivanje projekata građanske nauke u naš nastavni plan i program može podstaći radoznalost i angažovanje učenika.
- Izazovi i razmatranja: Iako razvojni istraživački pejzaž i onlajn resursi nude brojne prednosti, postoje i izazovi. Od ključne je važnosti da se kritički proceni kvalitet informacija, pozabavi problemima privatnosti podataka, upravlja preopterećenjem informacijama i uzme u obzir razlike u pristupu. Podučavajući naše učenike da se snalaze u ovim izazovima, možemo im pomoći da postanu pronicljivi potrošači informacija i odgovorni digitalni građani.

Kao nastavnici, imamo priliku da iskoristimo resurse koji su nam na raspolaganju da poboljšamo naše nastavne materijale, angažujemo naše učenike i negujemo njihove istraživačke veštine. Najviše od svega, ličnim primerom možemo pokazati da lični razvoj doprinosi napretku i blagostanju i unapređuje naše kvalitete na tržištu rada koji se stalno menja. Možemo osnažiti naše učenike da postanu doživotni učenici.



## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

Uz dodatne izvore informacija, želeli bismo da vam pomognemo da se pripremite za nošenje sa izazovima suočavanja sa tehničkim poteškoćama. Evo nekoliko saveta podeljenih u odeljke koji bi vam mogli olakšati podučavanje u digitalnom okruženju.

### Suočavanje sa tehničkim poteškoćama

#### 1. Priprema i obuka:

- a. Uverite se da ste dobro obučeni za korišćenje tehnologije i softvera koji ćete koristiti za podučavanje.
- b. Upoznajte se sa uobičajenim tehničkim problemima i koracima za rešavanje problema.

#### 2. Rezervni planovi:

- a. Uvek imajte rezervni plan za svoju lekciju koji se ne oslanja u velikoj meri na tehnologiju.
- b. Pripremite vanmrežne materijale ili alternativne aktivnosti u slučaju tehničkih kvarova.

#### 3. Resursi tehničke podrške:

- a. Identifikujte resurse tehničke podrške u vašoj školi ili sredini koje možete kontaktirati u slučaju tehničkih problema.
- b. Podstaknite učenike da odmah prijave tehničke probleme.

#### 4. Test unapred:

- a. Testirajte podešavanje tehnologije pre nego što počnete rad sa učenicima i unapred identifikujte i rešite probleme.
- b. Uverite se da su učenici takođe upoznati sa alatima koje će koristiti.

## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

### 5. Jasna komunikacija:

- a. Informišite učenike i roditelje o vašim preferiranim metodama komunikacije za prijavljivanje tehničkih poteškoća.
- b. Podstičite otvorenu komunikaciju i dajte jasna uputstva o tome kako da potražite pomoć.

### Dodatni izvori:

- Kako nastavnici mogu da unaprede svoje veštine istraživanjem?
- Podučavanje istraživačkih veština u današnjem digitalnom okruženju
- SAVETI ZA PODUČAVANJE ISTRAŽIVAČKIH VEŠTINA U CHATGPT SVETU
- Kako naučiti učenike veštinama onlajn istraživanja u 5 koraka (besplatna e-knjiga i poster)
- Podučavanje dece istraživačkim veštinama
- Vrhunske istraživačke strategije za učenike

## AKTIVNOST 1: RADIONICA OTKRIVANJA LAŽNIH VESTI

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>RADIONICA OTKRIVANJA LAŽNIH VESTI</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica
<b>Trajanje:</b>	60 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Uređaji povezani na internet (računari, tableti ili pametni telefoni) za svakog učenika ili učenički par,</li> <li>• Projektor ili ekran,</li> <li>• Radni listovi aktivnosti (koji se mogu preuzeti/štampati),</li> <li>• Olovke.</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Razvijati veštine kritičkog mišljenja učenika da identifikuju i procene lažne vesti.</li> <li>• Podići svest o rasprostranjenosti i uticaju lažnih vesti u digitalnom dobu.</li> <li>• Opremite učenike strategijama za proveru kredibiliteta onlajn izvora vesti.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<p>Uvod (10 minuta):          Započnite radionicu diskusijom o konceptu lažnih vesti i njihovom uticaju na društvo.          Uključite učenike u kratku diskusiju o njihovom razumevanju lažnih vesti i ličnim iskustvima koja su možda imali.</p> <p>Primeri lažnih vesti (10 minuta):          Predstavite učenicima izbor primera iz stvarnog života lažnih novinskih članaka ili naslova.          Analizirajte svaki primer zajedno kao grupa, razgovarajući o crvenim zastavicama i obmanjujućim elementima prisutnim u vestima.</p>

## AKTIVNOST 1: RADIONICA OTKRIVANJA LAŽNIH VESTI

### Detaljan opis:

Karakteristike lažnih vesti (10 minuta):

Uvedite ključne karakteristike lažnih vesti, kao što su senzacionalizam, nedostatak verodostojnih izvora i pristrasne ili obmanjujuće informacije.

Omogućite učenicima kontrolnu listu ili okvir da identifikuju ove karakteristike kada ocenjuju novinske članke.

Tehnike provere činjenica (15 minuta):

Upoznati učenike sa različitim tehnikama provere činjenica i onlajn alatima koje mogu da koriste za proveru verodostojnosti izvora vesti.

Pokažite kako da uporede informacije, provere potkrepljujuće dokaze i konsultuju renomirane organizacije za proveru činjenica.

Grupna aktivnost: Procena lažnih vesti (15 minuta):

Podelite učenike u male grupe.

Distribuirajte radne listove sa aktivnostima koji sadrže nekoliko novinskih članaka, od kojih su neki lažni, a drugi stvarni.

Uputite grupe da procene svaki članak koristeći tehnike provere činjenica o kojima se raspravljalo i identifikuju da li je lažan ili stvaran.

Grupna diskusija i refleksija (10 minuta):

Omogućite diskusiju među grupama, omogućavajući im da podele svoja otkrića i diskutuju o obrazloženju svojih ocena.

Podstaknite učenike da razmisle o izazovima sa kojima su se suočili i strategijama koje su koristili tokom aktivnosti.

## AKTIVNOST 1: RADIONICA OTKRIVANJA LAŽNIH VESTI

<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Procenite razumevanje učenika tako što ćete ih naterati da odgovore na pitanja za razmišljanje pojedinačno ili kao grupa:</li> <li>• Koje su bile neke od uobičajenih karakteristika ili crvenih zastavica koje ste identifikovali u lažnim novinskim člancima?</li> <li>• Kako su vam tehnike i alati za proveru činjenica pomogli u proceni kredibiliteta izvora vesti?</li> <li>• Koje korake možete preduzeti u budućnosti da ne padnete na lažne vesti?</li> </ul>
<p><b>Pomoćni materijali:</b></p>	<p>Dajte učenicima listu pouzdanih web stranica za proveru činjenica i onlajn resursa kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Snopes (<a href="http://www.snopes.com">www.snopes.com</a>): Jedna od najstarijih i najpoznatijih web stranica za proveru činjenica, Snopes istražuje i razotkriva glasine, urbane legende i dezinformacije o različitim temama.</li> <li>• FactCheck.org (<a href="http://www.factcheck.org">www.factcheck.org</a>): Nestranačka organizacija koja prati tačnost političkih tvrdnji političara, medijskih kuća i drugih izvora.</li> </ul> <p>Delite prezentacije ili materijale o identifikaciji lažnih vesti i tehnikama provere činjenica.</p>

## AKTIVNOST 1: RADIONICA OTKRIVANJA LAŽNIH VESTI

**Zaključak:**

Radionica otkrivanja lažnih vesti osnažuje učenike sa veštinama kritičkog razmišljanja i strategijama potrebnim za identifikaciju i procenu lažnih vesti u digitalnom okruženju. Analizom primera iz stvarnog života, diskusijom o ključnim karakteristikama lažnih vesti i vežbanjem tehnika provere činjenica, učenici su razvili dublje razumevanje rasprostranjenosti i uticaja dezinformacija.

Opremljeni ovim veštinama, učenici mogu efikasnije da se kreću onlajn svetom i donose informisane odluke na osnovu verodostojnih informacija. Podstaknite učenike da nastave da praktikuju ove tehnike i da budu odgovorni potrošači i delioci vesti u digitalnom dobu.



## AKTIVNOST 2: SLUČAJ NESTAŠNIH MAJMUNA

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>SLUČAJ NESTAŠNIH MAJMUNA</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Interaktivna onlajn aktivnost
<b>Trajanje:</b>	60-90 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Uređaji povezani na internet (računari, tableti ili pametni telefoni) za svakog učenika ili grupe učenika</li> <li>• Radni listovi ili vodiči za aktivnosti za učenike da zabeleže svoje nalaze</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Razvijati veštine učenika u sprovođenju efektivnog onlajn istraživanja koristeći pretraživače i baze podataka.</li> <li>• Naučite učenike kako da kritički procene kredibilitet i pouzdanost onlajn izvora.</li> <li>• Poboljšati sposobnost učenika da prikupe relevantne i pouzdane informacije za svoje istraživačke projekte.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<p>U ovoj aktivnosti učenici će istražiti primere pogrešnih pretraga da bi razumeli važnost korišćenja efikasnih strategija pretraživanja i procene onlajn izvora.</p> <p>Uvod (5 minuta):        Podelite duhovit i izmišljen scenario nestašnih majmuna koji beže iz lokalnog zoološkog vrta i prave pustoš u gradu. Objasnite da će učenici imati zadatak da istraže načine da uhvate i zadrže majmune.</p>

## AKTIVNOST 2: SLUČAJ NESTAŠNIH MAJMUNA

### Detaljan opis:

Karakteristike lažnih vesti (10 minuta):

Uvedite ključne karakteristike lažnih vesti, kao što su senzacionalizam, nedostatak verodostojnih izvora i pristrasne ili obmanjujuće informacije.

Omogućite učenicima kontrolnu listu ili okvir da identifikuju ove karakteristike kada ocenjuju novinske članke.

Tehnike provere činjenica (15 minuta):

Upoznati učenike sa različitim tehnikama provere činjenica i onlajn alatima koje mogu da koriste za proveru verodostojnosti izvora vesti.

Pokažite kako da uporedite informacije, proverite potkrepljujuće dokaze i konsultujete renomirane organizacije za proveru činjenica.

Grupna aktivnost: Procena lažnih vesti (15 minuta):

Podelite učenike u male grupe.

Distribuirajte radne listove sa aktivnostima koji sadrže nekoliko novinskih članaka, od kojih su neki lažni, a drugi stvarni.

Uputite grupe da procene svaki članak koristeći tehnike provere činjenica o kojima se raspravljalo i identifikuju da li je lažan ili stvaran.

Grupna diskusija i refleksija (10 minuta):

Omogućite diskusiju među grupama, omogućavajući im da podele svoja otkrića i diskutuju o obrazloženju svojih ocena.

Podstaknite učenike da razmisle o izazovima sa kojima su se suočili i strategijama koje su koristili tokom aktivnosti.

## AKTIVNOST 2: SLUČAJ NESTAŠNIH MAJMUNA

<b>Proverite razumevanje:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Zamolite učenike da podeli najmanje dve strategije koje su koristili tokom svog onlajn istraživanja kako bi pronašli relevantne i pouzdane informacije.</li> </ul>
<b>Pomoćni materijali:</b>	<p>Za podršku aktivnosti, nastavnici mogu obezbediti sledeće materijale:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Spisak pouzdanih web stranica za proveru činjenica i onlajn resursa koje učenici mogu da koriste tokom svog istraživanja.</li> <li>• Smernice ili saveti za procenu kredibiliteta i pouzdanosti onlajn izvora.</li> <li>• Primeri renomiranih web stranica ili baza podataka gde učenici mogu pronaći tačne i relevantne informacije</li> </ul>
<b>Zaključak:</b>	<p>Aktivnost Slučaj nestašnih majmuna podržava razvoj kritičkog mišljenja, istraživanja i digitalne pismenosti učenika na zabavan i privlačan način. Uronivši u ovaj maštovit scenario, učenici su imali priliku da primene efikasne strategije pretraživanja, procene onlajn izvore i razmisle o izazovima i zamkama onlajn istraživanja.</p>

## REZIME ODELJKA

Tokom čitave ovog odeljka, nastavnici su bili u misiji da podrže svoje učenike u razvoju osnovnih veština u sprovođenju delotvornog onlajn istraživanja i evaluaciji onlajn izvora. Istražujući teme kao što su korišćenje pretraživača i baza podataka, kao i procenu kredibiliteta i pouzdanosti izvora, nastavnici su se opremili vrednim strategijama za usmeravanje i osnaživanje učenika u njihovim digitalnim istraživačkim putovanjima.

Veštine koje učenici razviju uz vođstvo svojih nastavnika imaće trajan uticaj na njihov akademski i lični život. Osposobljavajući učenike efikasnim istraživačkim veštinama na mreži, nastavnici ih pripremaju da se kreću ogromnim digitalnim pejzažom, pristupe pouzdanim informacijama i postanu pronicljivi potrošači znanja. Uloga fasilitatora i pružaoca podrške na putu digitalne pismenosti njihovih učenika je ključna u pomaganju da postanu informisani, kritički mislioci koji mogu napredovati u informatičkom dobu.

## ODELJAK 2: ANALIZA PODATAKA

### Teorijske osnove

Ovaj odeljak je dizajniran da opremi edukatore znanjem i veštinama potrebnim za prikupljanje, organizovanje, analizu i tumačenje podataka radi informisanog donošenja odluka i da podrži nastavne strategije u njihovoj nastavnoj praksi. Do kraja ovog odeljka, nastavnici će imati mogućnost da bolje koriste podatke kako bi poboljšali svoju nastavu i poboljšali rezultate učenika.

U današnjem obrazovnom okruženju, podaci igraju ključnu ulogu u informisanju odluka o nastavi i poboljšanju ishoda učenika. Nastavnici imaju pristup velikom broju podataka koji mogu pružiti vredan uvid u napredak njihovih učenika, potrebe učenja i efikasnost nastave. Proširujući svoja znanja i veštine u analitici podataka, edukatori će biti opremljeni da iskoriste moć podataka da informišu svoju nastavnu praksu i unaprede iskustva učenja svojih učenika.



Ovo su ključni koncepti kojih bi nastavnici trebali da budu svesni kada istražuju temu analitike podataka:

- 1. Prikupljanje podataka:** Razumevanje različitih izvora dostupnih podataka, uključujući procene, evidenciju učenika, zapažanja, ankete i još mnogo toga. Naučite da prikupljate podatke efikasno i efektivno.
- 2. Organizacija podataka:** Razvoj sistema i strategija za organizovanje i upravljanje prikupljenim podacima. Istraživanje alata i tehnika za organizaciju podataka, kao što su tabele, baze podataka ili obrazovni softver.
- 3. Analiza podataka:** Poznavanje statističkih tehnika i metoda analize podataka za otkrivanje obrazaca, trendova i odnosa unutar podataka. Naučite kako da primenite deskriptivnu i inferencijalnu statistiku za izvlačenje smislenih zaključaka.
- 4. Interpretacija podataka:** Razvijanje veština za tumačenje nalaza podataka i njihovo prevođenje u delotvorne zaključke za donošenje odluka u nastavi. Biti svestan kako da identifikujete oblasti poboljšanja, prilagodite instrukcije i pružite ciljanu podršku učenicima na osnovu analize podataka.
- 5. Privatnost podataka i etika:** Razumevanje važnosti održavanja privatnosti i poverljivosti učenika prilikom rukovanja i analize podataka. Upoznavanje sa propisima o zaštiti podataka i etičkim razmatranjima kako bi se osigurala odgovorna i etička praksa podataka.

**6. Razmišljanje zasnovano na podacima i kontinuirano poboljšanje:** Učenje kako koristiti podatke za razmišljanje o nastavnoj praksi i donošenje informisanih odluka za kontinuirano poboljšanje. Podaci se mogu koristiti kao povratna sprega za praćenje napretka, procenu efikasnosti nastavnih strategija i prilagođavanje pristupa prema potrebi.

Istražujući ove ključne koncepte i razvijajući svoje veštine analize podataka, nastavnici će biti bolje opremljeni da iskoriste moć podataka u svojoj nastavnoj praksi. Oni će biti u stanju da prikupljaju, organizuju, analiziraju i efikasno tumače podatke, koristeći ih za donošenje odluka o nastavi i poboljšanje ishoda učenika. Prihvatanje analitike podataka kao sastavnog dela njihovog nastavnog alata će osnažiti nastavnike da kreiraju personalizovanije i uticajnije lekcije za svoje učenike, zasnovane na dokazima





## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

U okviru odeljka za dodatne informacije želimo da vam ponudimo dalju pomoć na temu nedostatka pažnje učenika.

### Upravljanje ometanjem učenika

1. Uspostavite jasna očekivanja:
  - a. Postavite jasne smernice i očekivanja za ponašanje tokom onlajn časova.
  - b. Razgovarajte o važnosti da ostanete fokusirani i minimizirate ometanja.
2. Zanimljiv sadržaj:
  - a. Dizajnirajte zanimljive i interaktivne lekcije koje privlače pažnju učenika.
  - b. Koristite multimediju, ankete, kvizove i diskusije kako biste učenike uključili.
3. Pauze i kretanje:
  - a. Uključite kratke pauze i aktivnosti kretanja u svoje časove da biste sprečili mentalni zamor.
  - b. Dozvolite učenicima da ustanu, istegnu se i osveže tokom dužih sesija.
4. Upotreba alata:
  - a. Koristite alate ili funkcije za upravljanje razredom u okviru vaše onlajn platforme da nadgledate i kontrolišete aktivnosti učenika.
  - b. Onemogućite ćaskanje ili deljenje ekrana kada nije potrebno za lekciju.

## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

### 5. Redovna interakcija:

- a. Podsticati aktivno učešće postavljanjem pitanja, podsticanjem diskusije i uključivanjem učenika u grupne aktivnosti.
- b. obraćajte se učenicima po imenu da bi bili angažovani.

### Dodatni izvori:

- 7 Primena analitike podataka u obrazovanju
- Tri načina na koje nastavnici koriste Analitiku velikih podataka da poboljšaju proces učenja
- Saveti za nastavnike: Početak rada sa analizom podataka
- Kako analitika učenja može učiniti vašu nastavu efikasnijom

## AKTIVNOST 1: LOVAC NA PODATKE

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>LOVCI NA PODATKE</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica
<b>Trajanje:</b>	30-45 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• papir za grafikone,</li> <li>• markeri,</li> <li>• samolepljivi papirići za beleške,</li> <li>• indeks kartice</li> <li>• (sve se to može uraditi i na SMART uređajima)</li> <li>• primeri podataka (npr. rezultati ankete, podaci iz učionice, podaci o vremenu)</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Razvijati veštine učenika u analizi i tumačenju podataka.</li> <li>• Podsticati kritičko razmišljanje i rešavanje problema kroz analizu podataka.</li> <li>• Promovisati saradnju i komunikaciju među učenicima.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<p>Podelite učenike u male grupe od po 4-5 učenika i dajte svakoj grupi papir sa grafikonima, markere, lepljive beleške i indeksne kartice.</p> <p>Uvedite aktivnost objašnjavajući da će učenici postati „Lovci na podatke“ i krenuti u misiju rešavanja misterija u vezi sa podacima. Predstavite različite primere podataka svakoj grupi, kao što su odgovori na ankete njihovih drugova iz razreda o njihovim omiljenim hobijima ili željenim destinacijama za odmor.</p>

## AKTIVNOST 1: LOVAC NA PODATKE

### Detaljan opis:

Podaci o učionici: Delite podatke prikupljene iz razreda, kao što je broj učenika koji preferiraju različite predmete ili prosečne ocene na nedavnim kvizovima.

Podaci o vremenu: Prikažite vremenske podatke sa određene lokacije, uključujući temperaturu, padavine i brzinu vetra tokom određenog vremenskog perioda.

Uputite učenike da pažljivo analiziraju podatke, identifikuju obrasce i izvuku zaključke na osnovu svojih zapažanja.

Svaku grupu treba ohrabriti da se uključi u diskusiju, razmišlja o idejama i zapiše svoja zapažanja i zaključke na samolepljive beležnice.

Podstaknite kreativnost tako što ćete omogućiti učenicima da koriste vizuelne elemente, simbole i boje kako bi predstavili svoje nalaze na papiru sa grafikonom.

Kada sve grupe završe svoje tabele, vodite diskusiju u razredu gde svaka grupa predstavlja svoje nalaze i tumačenja. Uključite učenike u dijalog o različitim obrascima i zaključcima koji su proizašli iz podataka. Ohrabrite ih da objasne svoja razmišljanja i potkrepe svoje zaključke dokazima iz podataka.

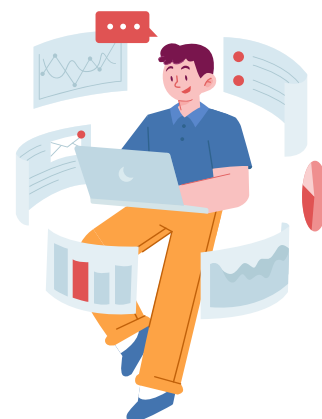
## AKTIVNOST 1: LOVAC NA PODATKE

<b>Detaljan opis:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Razmišljajte o važnosti analize i interpretacije podataka u donošenju informisanih odluka, bilo da se radi o razumevanju preferencija ljudi, poboljšanju učinka u učionici ili predviđanju vremenskih obrazaca.</li> <li>• Završite aktivnost sumirajući ključne zaključke i naglašavajući relevantnost analitike podataka u različitim oblastima, naglašavajući kako uvidi zasnovani na podacima mogu da usmere donošenje odluka i rešavanje problema.</li> </ul>
<b>Proverite razumevanje:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Da biste proverili razumevanje, možete postaviti pitanja vezana za proces analize podataka i zaključke koje je izvela svaka grupa. Podstaknite svoje učenike da postavljaju pitanja drugim grupama radi pojašnjenja ili dodatnih uvida, podstičući saradničko i interaktivno okruženje za učenje.</li> </ul>
<b>Pomoćni materijali:</b>	<p>Nastavnici mogu da daju primere podataka kao što su rezultati ankete, podaci iz učionice ili podaci o vremenu kako bi vaše učenike uključili u aktivnost. Pripremite uzorak grafikona koji će učenike voditi u organizovanju svojih nalaza i zapažanja, pomažući im da efikasno strukturiraju svoju analizu.</p>

## AKTIVNOST 1: LOVAC NA PODATKE

### Zaključak:

Aktivnost „Lovci na podatke“ pojavljuje se kao dragoceno sredstvo za edukatore u stvaranju angažovanog i saradničkog okruženja u kome učenici mogu da neguju svoje veštine analize i interpretacije podataka. Kroz grupni rad, učenici razvijaju sposobnost da analiziraju podatke, identifikuju obrasce i donose zaključke zasnovane na dokazima. Ova aktivnost služi kao katalizator za podsticanje kritičkog razmišljanja, rešavanja problema i efikasne komunikacije — veština koje su ključne za učenike da se samopouzdanom kreću u svetu zasnovanom na podacima. Uz aktivnost „Lovci na podatke“, studenti stiču praktično iskustvo u primeni analitike podataka na scenarije iz stvarnog sveta, omogućavajući im da shvate značaj donošenja odluka na osnovu podataka.



## AKTIVNOST 2: DATAQUEST: OTKLJUČAVANJE UVIDA

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>DATAQUEST: OTKLJUČAVANJE UVIDA</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Interaktivna igra
<b>Trajanje:</b>	60 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• štoperica,</li> <li>• štampane smernice,</li> <li>• brave ili kombinovane brave,</li> <li>• rekviziti za slagalice,</li> <li>• tabla ili flipčart,</li> <li>• olovke,</li> <li>• pristup digitalnim uređajima (opciono)</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Razvijati veštine digitalne analize podataka učenika.</li> <li>• Podstičite kritičko razmišljanje, rešavanje problema i saradnju.</li> <li>• Uključite učenike u impresivno i prijatno iskustvo učenja.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<p>Postavite učionicu ili određeno područje kao prostor za igru „Data Quest“. Kreirajte različite stanice sa smernicama, zagonetkama i interaktivnim izazovima. Za svaku stanicu postavite jasan pravac ili cilj.</p> <p>Hajde da prođemo kroz neke primere stanica:          Stanica 1: "Dekodirajte grafikone"          Prikažite šareni grafikon koji pokazuje preferencije učenika za različite predmete na beloj tabli. Dajte svakom timu skup pitanja u vezi sa grafikonom, na primer „Koji je najpopularniji predmet?“ ili „Koliko učenika je izabralo nauku?“ Tačnim odgovorima na ova pitanja, timovi otkrivaju skrivenu poruku ili smernicu, kao što je „Potražite u knjigama svoje sledeće uputstvo“.</p>



## AKTIVNOST 2: DATAQUEST: OTKLJUČAVANJE UVIDA

### Detaljan opis:

Stanica 2: „Sortiranje rezultata ankete“  
Raštrkajte kartice odgovora na anketu po stolu. Svaka kartica predstavlja odgovor učenika na anketu o njihovim omiljenim hobijima. Timovi moraju analizirati kartice i kategorizovati ih na osnovu kriterijuma kao što su hobiji u zatvorenom ili na otvorenom. Ispravno sortiranje odgovora otkriva šifru ili ključnu informaciju, kao što je „Pratite put entuzijasta na otvorenom“.

Stanica 3: „Zagonetka podataka koji nedostaju“  
Predstavite delimično popunjenu ukrštenicu vezanu za poznate naučnike. Timovi moraju da završe slagalicu popunjavanjem nedostajućih podataka, kao što su imena naučnika ili njihovi izumi. Kada se slagalica završi, otkriva se skriveni obrazac ili smernica, kao što je „Otkrijte inicijale pronalazača“.

Stanica 4: „Potraga za digitalnim blagom“ (opciono)  
Obezbedite svakom timu listu onlajn baza podataka ili veb-sajtova u vezi sa naučnim otkrićima. Moraju da traže određene informacije ili podatke, kao što je godina kada je Galileo otkrio Jupiterove mesece. Otkrivanje ovih činjenica dovodi ih do skrivenih smernica vezanih za potragu, poput „Sledite Galilejevim stopama“.

2. Formirajte timove:  
Podelite svoje učenike u timove od 3-4 člana. Svaki tim treba da smisli zabavno ime tima ili identitet za igru, kao što su „Lovci na podatke“ ili „Naučni detektivi“.

## AKTIVNOST 2: DATAQUEST: OTKLJUČAVANJE UVIDA

### Detaljan opis:

#### 4. Navedite naznake i uputstva:

Predajte svakom timu set odštampanih smernica i instrukcija o tome kako da nastavi kroz stanice. Na primer, navedite smernicu koja glasi: „Vaš prvi izazov čeka na stanici sa grafom. Razbijte kod da biste prešli na sledeću fazu.“

#### 5. Objasnite pravila:

Detaljno opišite pravila i smernice igre, naglašavajući važnost timskog rada, komunikacije i kritičkog razmišljanja. Na primer, obavestite učenike da mogu da traže savete ili da sarađuju sa drugim timovima ako se zaglave.

#### 6. Pokrenite štopericu:

Dodajte element uzbuđenja tako što ćete postaviti ograničeno vreme za svaku stanicu. Timovi će imati određeno vremensko ograničenje da završe svaki izazov i pređu na sledeći.

#### 7. Timska saradnja:

Podstaknite timove da rade zajedno na rešavanju izazova na svakoj stanici. Oni treba da analiziraju podatke, razgovaraju o mogućim rešenjima i sarađuju kako bi otkrili skrivene smernice. Na primer, mogli bi da osmisle strategije za dekodiranje grafikona ili efikasno sortiranje odgovora na anketu.

## AKTIVNOST 2: DATAQUEST: OTKLJUČAVANJE UVIDA

### Detaljan opis:

#### 8. Prikupite smernice:

Kako svaki tim uspešno završi izazov stanice, dobija smernicu ili deo konačnog koda koji ih vodi do sledeće stanice. Timovi treba da prate svoj napredak i smernice koje prikupljaju.

#### 9. Napredak kroz stanice:

Timovi nastavljaju da se kreću kroz stanice, prikupljaju smernice i rešavaju izazove u vezi sa podacima. Kako napreduju, konačni kod ili kombinacija će se postepeno otkrivati.

#### 10. Reši završni izazov:

Poslednja stanica predstavlja poslednji izazov, gde timovi koriste smernice i informacije koje su prikupili sa prethodnih stanica da otključaju uvide. Na primer, oni mogu kombinovati smernice, rešiti poslednju zagonetku ili dešifrovati kod koristeći prikupljene informacije kako bi otkrili konačno otkriće potrage.

Ova zanimljiva „Data Quest“ igra ne samo da jača veštine analize podataka već i promoviše timski rad i kritičko razmišljanje, dok učenje o podacima čini zabavnim i interaktivnim za učenike.

## AKTIVNOST 2: DATAQUEST: OTKLJUČAVANJE UVIDA

<b>Proverite razumevanje:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Podstaknite timove da daju konstruktivne povratne informacije jedni drugima, ističući prednosti, oblasti poboljšanja i tehnike analize podataka vredne pohvale. Ovo promoviše podržavajuće i sarađujuće okruženje za učenje.</li> <li>• Razgovarajte sa učenicima o tome kako se analiza podataka koristi u različitim oblastima kao što su marketing, sport, zdravstvo ili nauke o životnoj sredini. Uključite ih u razgovor o relevantnosti i uticaju analize podataka na donošenje informisanih odluka i rešavanje problema u stvarnom svetu.</li> </ul>
<b>Pomoćni materijali:</b>	Može se razlikovati u zavisnosti od rute koju osmislite
<b>Zaključak</b>	<p>Aktivnost „DataQuest: Otključavanje uvida“ nudi impresivnu i interaktivnu priliku za učenje, omogućavajući učenicima da aktivno uđu u analizu podataka iz stvarnog sveta. Ovo iskustvo ih osnažuje da usavrše veštine u izvlačenju vrednih uvida, prepoznavanju obrazaca i donošenju zaključaka. Usađivanjem razumevanja podataka i njihove praktične upotrebe, edukatori pružaju studentima neophodne alate za njihova predstojeća akademska i profesionalna putovanja.</p>

## REZIME ODELJKA

Tokom ovog odeljka o digitalnoj analitici podataka, nastavnici su imali priliku da unaprede svoje razumevanje ključnih koncepata i praktične primene u analizi podataka. Baveći se sadržajem, dodatno su istraživali svoje veštine prikupljanja, organizovanja i tumačenja podataka, osposobljavajući ih za samouvereno kretanje u oblasti informacija.

Po završetku ovog odeljka, nastavnici će biti bolje opremljeni da inkorporiraju analitiku podataka u svoj nastavni pristup. Imaće više alata i ideja kako bi poboljšali analitičko razmišljanje svojih učenika, promovisali rezonovanje zasnovano na dokazima i produbili njihovo uvažavanje značaja podataka u različitim kontekstima.



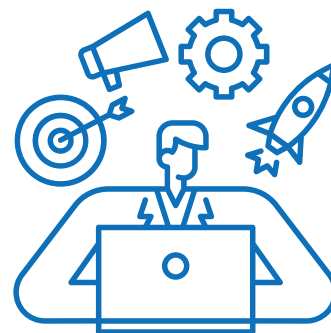
## 3. ODELJAK: UPOTREBA RAZLIČITIH DIGITALNIH ALATA

### Teorijske osnove

U ovom odeljku, nastavnici će istraživati teoriju i praktične primene unapređenja nastavnih praksi korišćenjem digitalnih alata.

Ispitujući teorijske osnove, oni će steći dublje razumevanje pedagoških principa koji podupiru efektivnu integraciju digitalnih alata u učionici. Nastavnici će otkriti kako digitalni alati mogu podstaći angažovanje učenika, olakšati personalizovano učenje, promovisati saradnju i omogućiti efikasnu procenu i povratne informacije.

Tokom čitavog odeljka, nastavnici će razmišljati o sopstvenoj nastavnoj praksi i razmotriti kako digitalni alati mogu da pojačaju njihove postojeće snage dok se bave svim izazovima sa kojima se mogu suočiti. Do kraja odeljka, oni će proširiti svoj repertoar digitalnih alata, zajedno sa znanjem i veštinama da ih iskoriste do njihovog punog potencijala.



Kao što su nastavnici svesni, u današnjem obrazovnom okruženju, digitalni alati su postali sastavni deo nastave i učenja.

Uključivanjem ovih alata, nastavnici mogu da stvore privlačna i interaktivna okruženja za učenje koja promovišu aktivno učešće i personalizovana iskustva učenja. Korisno je uzeti u obzir sledeće principe kada koristite digitalne alate u nastavi:

- 1. Odabir odgovarajućeg alata:** Odaberite digitalne alate na osnovu ciljeva učenja, potreba učenika i konteksta učionice. Uzmite u obzir faktore kao što su pristupačnost, funkcionalnost i lakoća korišćenja kako biste bili sigurni da su odabrani alati pogodni za željene rezultate. Nemojte koristiti digitalne alate samo da biste bili digitalna osoba – to treba da ima smisla i za nastavnike i za učenike u pogledu lekcije.
- 2. Mogućnosti za zajedničko učenje:** Iskoristite digitalne alate na najbolji način tako što ćete olakšati saradnju i komunikaciju među učenicima. Podstičite virtuelni timski rad, onlajn diskusije i povratne informacije od kolega kroz sisteme za upravljanje učenjem, deljene dokumente i platforme za video konferencije.
- 3. Procena i povratne informacije:** Koristite digitalne alate za formativno i sumativno ocenjivanje. Istražite onlajn kvizove, digitalne portfelje i alate za analizu podataka koji pružaju pravovremene povratne informacije i omogućavaju donošenje odluka zasnovanih na podacima radi poboljšanja nastave.



**4. Digitalna pismenost:** Prepoznati važnost razvijanja veština digitalne pismenosti među učenicima. Digitalna pismenost obuhvata sposobnost navigacije, procene i efikasnog korišćenja digitalnih alata i resursa. Podstičite znanje učenika u digitalnim veštinama kako biste ih opremili za digitalno doba.

**5. Digitalno građanstvo i onlajn bezbednost:** Promovišite odgovorno i etičko korišćenje digitalnih alata među učenicima. Obrazujte ih o digitalnom građanstvu, bezbednosti na mreži, informatičkoj pismenosti i odgovornom ponašanju na mreži. Bavite se temama kao što su plagijat, maltretiranje putem interneta i upravljanje digitalnim otiskom.

Prihvatajući digitalne alate i integrišući ih u nastavne prakse, nastavnici mogu da stvore realna dinamična okruženja za učenje usredsređena na studenta koja se savršeno prenose u veštine iz stvarnog života."

Međutim, da bi u potpunosti iskoristili svoj potencijal, edukatori moraju dati prioritet digitalnoj sigurnosti, etičkoj praksi i biti spremni da se pozabave izazovima koji se mogu pojaviti.



## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

Druga važna tema koju nastavnik treba da obradi i obezbedi je jednak pristup tehnologiji. Postoje mnoge prilike u kojima su mogućnosti nastavnika ograničene, međutim, postoji nekoliko stvari koje nastavnici mogu da urade kako bi bili sigurni da se njihovi učenici osećaju viđeno i podržano.

### Obezbeđivanje jednakog pristupa tehnologiji

1. Istražite i procenite:
  - a. Sprovedite anketu da biste identifikovali učenike koji možda nemaju pristup neophodnoj tehnologiji ili internetu.
  - b. Procenite njihove specifične potrebe i izazove.
2. Obezbedite uređaje za pozajmice:
  - a. Ako je moguće, pozajmite uređaje kao što su laptopovi ili tableti učenicima koji im nemaju pristup.
  - b. Koordinirajte sa svojom školom ili okrugom za ovu inicijativu.
3. Internet konekcija:
  - a. Saradujte sa lokalnim provajderima internet usluga ili organizacijama kako biste učenicima kojima je potrebno obezbedili pristupačan ili besplatan pristup internetu.
  - b. Delite informacije o jeftinim internet opcijama.
4. Oflajn resursi:
  - a. Kreirajte oflajn verzije važnih materijala kursa za učenike sa ograničenim pristupom internetu.
  - b. Po potrebi delite štampane materijale ili USB diskove sa digitalnim sadržajem.

## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

### 5. Fleksibilni zadaci:

- a. Ponudite fleksibilne opcije zadatka koje omogućavaju učenicima da završe zadatke koristeći različite uređaje ili oflajn metode.
- b. Uverite se da su ocene pravedne za sve učenike.

### 6. Komunikacija sa porodicom:

- Održavajte otvorenu komunikaciju sa porodicama učenika da biste razumeli njihova tehnološka ograničenja.
- Ohrabrite roditelje da podrže učenje svoje dece i traže pomoć kada je to potrebno.

### Dodatni izvori:

- 11 digitalnih obrazovnih alata za nastavnike i učenike
- 25 neverovatnih digitalnih alata za učionicu
- Korišćenje digitalnih alata za transformaciju učionice
- Digitalni alati za nastavnike

## AKTIVNOST 1: SIGURNOSNA AVANTURA NA MREŽI

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>SIGURNOSNA AVANTURA NA MREŽI</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Grupna aktivnost
<b>Trajanje:</b>	45 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Uređaji povezani na internet (uz nadzor nastavnika)</li> <li>• Lista jednostavnih saveta i alata za bezbednost na mreži (napravio je nastavnik)</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Upoznati učenike sa osnovnim konceptima bezbednosti na mreži.</li> <li>• Podsticati svest i razumevanje bezbednih onlajn praksi.</li> <li>• Razviti osećaj odgovornosti kada koristite digitalne uređaje.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<p>1. Uvod (5 minuta):          Okupite učenike i objasnite im da idete u „Avanturu bezbednosti na mreži“.          Naglasite da je avantura učenje kako da ostanete bezbedni dok koristite računare i internet.</p> <p>2. Vreme za priču (10 minuta):          Podelite jednostavnu i zanimljivu priču ili scenario o izmišljenom liku ili slavnoj ličnosti koju poznaju i koja se susreće sa bezbednosnim izazovom na mreži. Na primer, junak želi da igra igricu na mreži, ali nije siguran da li je bezbedna.</p>

## AKTIVNOST 1: SIGURNOSNA AVANTURA NA MREŽI

### Detaljan opis:

Diskusija (5 minuta):

3. Postavljajte učenicima pitanja u vezi sa pričom. Na primer, „Šta mislite da bi lik trebalo da uradi da bi ostao bezbedan na mreži?“ veštine donošenja odluka u efikasnom korišćenju digitalnih alata. Podstaknite učenike da podele svoje ideje i uvide.

Ovo su neki od saveta koje možete da podelite sa njima:

- Zaštitite svoje lične podatke: Budite oprezni kada delite lične podatke kao što su vaše puno ime, adresa, broj telefona i škola na mreži. Zapamtite, nisu svi na mreži ono što kažu da jesu.
- Koristite jake, jedinstvene lozinke: Kreirajte jake lozinke za svoje naloge na mreži i nemojte da koristite istu lozinku za više naloga. Uključite mešavinu slova, brojeva, simbola i velikih i malih znakova u svoje lozinke.
- Razmislite pre nego što objavite: Vodite računa o tome šta delite na društvenim mrežama i drugim onlajn platformama. Kada je nešto na mreži, teško je to ukloniti. Razmislite o dugoročnim posledicama vaših akcija na mreži.
- Budite oprezni prema strancima: Ne prihvatajte zahteve za prijateljstvo ili komunicirajte sa ljudima koje ne poznajete u stvarnom životu. Ako vas neko koga ne poznajete kontaktira na mreži, budite oprezni i prijavite to odrasloj osobi od poverenja.

## AKTIVNOST 1: SIGURNOSNA AVANTURA NA MREŽI

<p><b>Detaljan opis:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Obezbedite svoje uređaje: Neka vaši uređaji (računari, pametni telefoni, tableti) budu zaključani lozinkom, PIN-om ili biometrijskom autentifikacijom kao što su otisci prstiju ili prepoznavanje lica. Omogućite zaključavanje ekrana i funkcije automatskog zaključavanja da biste sprečili neovlašćeni pristup.</li> <li>• Prepoznajte prevare na mreži: Budite svesni prevara na mreži, phishing mailova i lažnih web stranica. Ako nešto izgleda previše dobro da bi bilo istinito, verovatno jeste. Proverite legitimnost web stranica i e-pošte pre nego što date bilo kakve lične ili finansijske informacije.</li> </ul>
<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Predstavite niz hipotetičkih scenarija bezbednosti na mreži o kojima učenici mogu da diskutuju u grupama. Na primer:             <ul style="list-style-type: none"> <li>• „Primili ste e-mail od nepoznatog pošiljaoca sa linkom. Šta da radite?“</li> <li>• „Vaš prijatelj želi da podeli svoju lozinku sa vama. Šta biste mu rekli?“</li> <li>• „Naišli ste web stranicu koja obećava besplatne igrice, ali traži lične podatke. Kako biste reagovali?“</li> </ul> </li> <li>• Podstaknite učenike da analiziraju svaki scenario, razgovaraju o potencijalnim rizicima i odluče o najsigurnijem toku akcije. Naglasite kritičko razmišljanje i odgovorno donošenje odluka u onlajn svetu.</li> </ul>

## AKTIVNOST 1: SIGURNOSNA AVANTURA NA MREŽI

### Pomoćni materijali:

- Da biste poboljšali aktivnost „Avantura za bezbednost na mreži“ i obezbedili dodatne resurse za učenike, razmislite o ponudi sledećih pomoćnih materijala:
- Promotivni materijal sa savetima za bezbednost na mreži: Napravite brošuru na jednoj stranici koja rezimira ključne savete o bezbednosti na mreži o kojima se razgovaralo tokom aktivnosti. Uključite jednostavan jezik i vizuelne elemente koji odgovaraju starosnoj grupi. Na primer, koristite ikone da biste predstavili koncepte kao što su jake lozinke ili prepoznavanje onlajn prevara.
- Poster za bezbednost na mreži: Dizajnirajte upadljiv poster koji ilustruje glavne principe bezbednosti na mreži. Uključite vizuelne elemente, privlačne slogane i savete koji se lako pamte. Okačite ove postere u učionici da služe kao vizuelni podsetnik na bezbedne onlajn prakse.

### Zaključak:

Aktivnost „Avantura bezbednosti na mreži“ nudi zanimljivo i obrazovno iskustvo za učenike uzrasta od 11 do 14 godina da shvate osnovne koncepte bezbednosti na mreži i neguju odgovorno digitalno ponašanje. Kroz ovu avanturu, učenici ne samo da nauče važnost zaštite svog prisustva na mreži, već i razvijaju osećaj odgovornosti kada koriste digitalne uređaje.

Aktivnim učešćem u aktivnosti, učenici se podstiču da kritički razmišljaju i donose informisane odluke dok se kreću po onlajn svetu. Oni stiču praktično znanje o zaštiti svojih ličnih podataka, prepoznavanju prevara na mreži i održavanju bezbednih digitalnih praksi.

## AKTIVNOST 2: IZAZOV DIGITALNIH ALATA

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>"IZAZOV DIGITALNIH ALATA"</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Individualna ili mala do srednja grupna aktivnost
<b>Trajanje:</b>	60 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Digitalni uređaji (računari, tableti ili pametni telefoni),</li> <li>• Pristup internetu,</li> <li>• lista digitalnih alata,</li> <li>• kreativni materijali (papir, markeri, itd.)</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Podsticanje kreativnosti i veštine rešavanja problema u korišćenju digitalnih alata.</li> <li>• Podsticanje istraživanja i eksperimentisanja sa različitim digitalnim alatima.</li> <li>• Promovisanje samostalnog učenja i snalažljivosti.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<p>Dajte svakom učeniku ili maloj grupi listu digitalnih alata.</p> <p>Objasnite učenicima da će učestvovati u „Izazovu digitalnih alata“ gde treba da kreiraju projekat koristeći jedan ili više navedenih digitalnih alata.</p> <p>Predstavite oblast ili temu za izazov (npr. „Tehnologija budućnosti“, „Očuvanje životne sredine“, „Istorijske ličnosti“).</p> <p>Uputite učenike da razmotre ideje za svoj projekat i razmotre kako mogu da ugrade digitalne alate da poboljšaju svoju prezentaciju ili predstavljanje izabrane teme.</p>



## AKTIVNOST 2: IZAZOV DIGITALNIH ALATA

**Detaljan opis:**

Dozvolite učenicima vreme da istraže funkcionalnosti digitalnih alata na listi. Oni treba da razmotre koji alati najbolje odgovaraju njihovoj ideji projekta i željenim rezultatima.

Kada učenici odaberu svoje omiljene digitalne alate, ohrabrite ih da kreiraju svoj projekat. Mogu da koriste različite medije kao što su prezentacije, video snimci, animacije, grafike ili interaktivne web stranice.

Obezbedite podršku i smernice po potrebi dok učenici rade na svojim projektima.

Odvojite vreme učenicima da predstavite svoje projekte razredu ili svojim vršnjacima. Oni mogu da objasne digitalne alate koje su koristili, da pokažu karakteristike i funkcionalnosti svojih kreacija i podele misaoni proces koji stoji iza svojih izbora projekta.

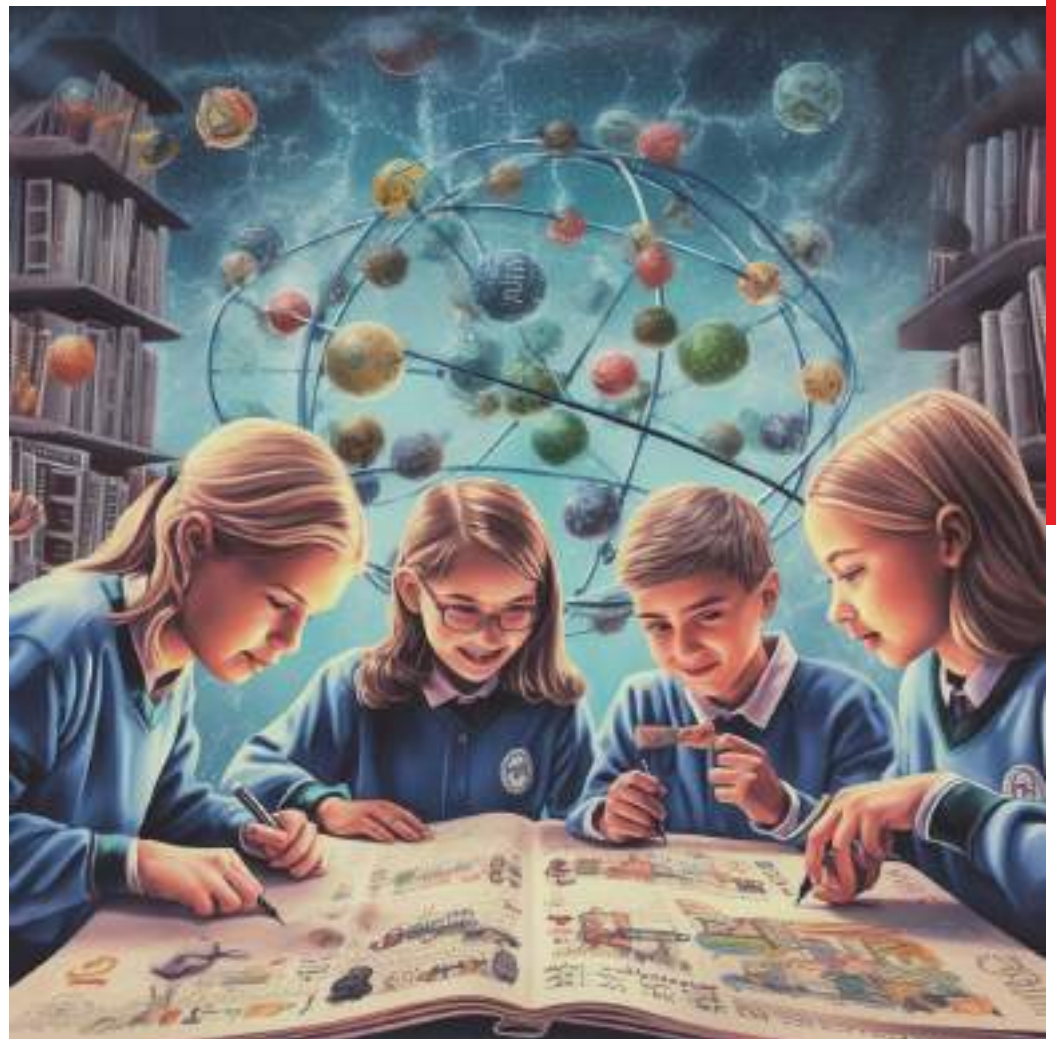
## AKTIVNOST 2: IZAZOV DIGITALNIH ALATA

<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Da biste proverili razumevanje, zamolite učenike da razmisle o svojim iskustvima tokom „Izazova digitalnih alata“. Neka razgovaraju o prednostima i ograničenjima digitalnih alata koje su koristili, kako su alati poboljšali njihov projekat i šta su naučili kroz proces. Ohrabrite ih da podele svoje izazove, uspehe i sve uvide koje su stekli o izboru odgovarajućeg alata i kreativnoj primeni digitalnih alata.</li> <li>• Pomoćni materijali</li> </ul>
<p><b>Zaključak:</b></p>	<p>Aktivnost „Izazov digitalnih alata“ pruža studentima priliku da istražuju i eksperimentišu sa nizom digitalnih alata dok rade na kreativnom projektu. Uključujući se u samostalno učenje i rešavanje problema, učenici razvijaju svoje veštine u izboru odgovarajućih alata, digitalnoj pismenosti i kreativnoj primeni tehnologije. Ova aktivnost podstiče učenike da kritički razmišljaju, istražuju nove mogućnosti i preuzimaju vlasništvo nad svojim učenjem. „Izazov digitalnih alata“ osnažuje učenike da postanu snalažljivi i prilagodljivi u primeni digitalnih alata, pripremajući ih za digitalni pejzaž koji se stalno razvija.</p>

## REZIME ODELJKA

Kroz ovaj odeljak o korišćenju digitalnih alata u nastavi, nastavnici su proširili opseg svojih strategija za unapređenje nastavne prakse. Uključujući digitalne alate za saradnju, nastavnici mogu dalje da podstiču efikasan timski rad i komunikaciju među svojim učenicima. Koristeći sisteme upravljanja učenjem, nastavnici mogu efikasno da organizuju i komuniciraju sa svojim učenicima.

Oni su dobro pripremljeni da stvore dinamična i efektivna iskustva učenja za učenike u digitalnom dobu. Kao rezultat njihovog istraživanja i angažovanja sa digitalnim alatima, nastavnici su postali dobro pripremljeni da kreiraju dinamična i efektivna iskustva učenja za učenike u digitalnom dobu. Njihov povećani opseg strategija i stručnost u vezi sa digitalnim alatima će nesumnjivo poboljšati angažovanje učenika, olakšati dublje učenje i opremiti učenike osnovnim veštinama koje su im potrebne za uspeh u današnjem svetu vođenom tehnologijom.



# MODUL 2: KREATIVNE VEŠTINE

<b>Naslov</b>	<b>KREATIVNE VEŠTINE</b>
<b>Cilj</b>	Podsticati kreativne veštine nastavnika da inspirišu inovativno razmišljanje i promovišu kreativnost u učionici.
<b>Ciljevi</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Povećati sposobnost nastavnika da podstiču i neguju različitost misli među učenicima, podstičući širok spektar ideja i rešenja.</li> <li>• Negovati inovativne veštine razmišljanja nastavnika, omogućavajući im da istražuju nekonvencionalne pristupe i prihvate nove ideje i tehnologije.</li> </ul>



	<b>Teme</b>	<b>Ishodi učenja</b>
<b>Teme i ishodi učenja</b>	<b>Različitost misli</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Stimulisati sposobnost nastavnika da pronađu najbolje i najlakše načine za rešavanje problema, podstičući fleksibilnost u razmišljanju.</li> <li>• Opremiti nastavnike sposobnošću da proizvode ideje u brojnim kategorijama, proširujući obim mogućnosti.</li> <li>• Povećati kapacitete nastavnika da proizvode neobične ili jedinstvene ideje, promovišući originalnost i inovativnost.</li> <li>• Omogućite nastavnicima da prilagode apstraktne ideje u realna i primenljiva rešenja, premošćujući jaz između mašte i implementacije.</li> </ul>

	<b>Teme</b>	<b>Ishodi učenja</b>
<b>Teme i ishodi učenja</b>	<b>Inovativno razmišljanje</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Negovanje radoznalosti i spremnosti nastavnika da istražuju nove ideje i pristupe, podstičući stanje svesti o stalnom učenju i usavršavanju.</li> <li>• Razvijanje sposobnosti nastavnika da razmišljaju van okvira i izazivaju konvencionalne metode, podstičući kreativno rešavanje problema.</li> <li>• Omogućavanje nastavnicima da identifikuju i iskoriste mogućnosti za inovacije u okviru svojih nastavnih praksi, promovišući razmišljanje unapred i prilagodljivost.</li> <li>• Pобољшanje saradničkih veština nastavnika, omogućavajući im da se uključe u delotvorno razmišljanje i iskoriste različite perspektive za pokretanje inovacija.</li> <li>• Podsticanje kulture prihvatanja promena i otvorenosti za nove ideje i tehnologije, opremajući nastavnike načinom razmišljanja koji je potreban da se prilagode i evoluiraju u obrazovnom okruženju koje se brzo menja.</li> </ul>

## PLANER MODULA – Kreativne veštine

### Modul 2 – Uvod u modul

Dobrodošli u Modul 2 obrazovnog sadržaja za nastavnike projekta BRAINFINITI. Ovaj modul se fokusira na razvoj kreativnih veština za inspirisanje inovativnog razmišljanja i negovanje kulture kreativnosti u učionici. Jačanjem kreativnih sposobnosti, nastavnici će biti bolje opremljeni da podstiču divergentno mišljenje među učenicima, podstičući širok spektar ideja i rešenja. Pored toga, istraživaće se inovativne tehnike razmišljanja kako bi se pomoglo nastavnicima da prihvate nekonvencionalne pristupe i nove ideje i tehnologije.

Ciljevi ovog modula su dvostruki. Prvo, ima za cilj da poboljša sposobnost podsticanja i negovanja divergentnog mišljenja među učenicima, stimulišući fleksibilne i maštovite pristupe rešavanju problema. Proširujući obim mogućnosti i promovisanjem originalnosti i inovativnosti, nastavnici će premostiti jaz između apstraktnih ideja i realnih, primenljivih rešenja.

Drugo, ovaj modul će negovati veštine inovativnog razmišljanja, omogućavajući nastavnicima da uzdrmaju konvencionalne metode, prihvate promene i identifikuju mogućnosti za inovacije u okviru svojih nastavnih praksi. Ovo uključuje podsticanje radoznalosti, kontinuirano učenje i usavršavanje, kao i razmišljanje van okvira za angažovanje u kreativnom rešavanju problema. Biće naglašena saradnja i korišćenje različitih perspektiva, zajedno sa otvorenosću za prihvatanje promena i novih tehnologija u obrazovnom pejzažu koji se brzo razvija.



## PLANER MODULA – Kreativne veštine

### Modul 2 – Uvod u modul

Modul 2 sastoji se od dve celine: „Divergentno razmišljanje“ i „Inovativno razmišljanje“. U odeljku Divergentno razmišljanje, istraživaće se tehnike za stimulisane kapaciteta za pronalaženje najboljih i najlakših načina za rešavanje problema uz podsticanje fleksibilnog razmišljanja.

Nastavnici će naučiti kako da proizvode ideje u više kategorija, promovišući širi spektar mogućnosti. Štaviše, njihova sposobnost da generišu neobične ili jedinstvene ideje, podstičući originalnost i inovativnost, biće poboljšana. Odeljak će se takođe fokusirati na premošćivanje jaza između apstraktnih ideja i praktičnih rešenja, omogućavajući nastavnicima da pretvore maštu u implementaciju.

Prelazeći na odeljak za inovativno razmišljanje, biće ispitana uloga inovativnog razmišljanja u pokretanju pozitivnih promena. Negovanje radoznalosti i spremnost da se istraže nove ideje i pristupi biće naglašeni, podstičući način razmišljanja o stalnom učenju i usavršavanju. Dovodeći u pitanje konvencionalne metode i prihvatajući promene, nastavnici će se uključiti u kreativno rešavanje problema i identifikovati mogućnosti za inovacije u okviru svojih nastavnih praksi. Biće istaknuti efektivni brainstorming i saradnja, koristeći različite perspektive za pokretanje inovacija.

## PLANER MODULA – Kreativne veštine

### Modul 2 – Uvod u modul

Tokom ovog modula podstiče se aktivno angažovanje sa sadržajem, razmišljanje o nastavnim praksama i istraživanje kreativnih pristupa za poboljšanje iskustva učenja učenika. Različiti resursi, uključujući informativne članke, interaktivne vežbe i praktične savete i tehnike, obezbeđeni su za podršku razvoju kreativnih veština.

Projekat BRAINFINITI sa uzbuđenjem kreće na ovo kreativno putovanje sa nastavnicima. Zajedno, otključajmo moć kreativnosti i inovacija, stvarajući dinamično i privlačno okruženje za učenje za učenike.

Evo jedne veoma korisne knjige koja se bavi umetnošću podučavanja kreativnog razmišljanja (od Bila Lukasa i Elen Spenser). Ovaj resurs sigurno može podržati nastavnike kroz implementaciju strategija kreativnog razmišljanja i aktivnosti u svojim učionicama: [Učenje kreativnog razmišljanja](#)



# ODELJAK 1: DIVERGENTNO MIŠLJENJE

## Teorijske osnove

### 1. Kontekst

Divergentno mišljenje je kognitivni proces koji uključuje generisanje širokog spektra jedinstvenih ideja, mogućnosti i rešenja kao odgovor na dati problem ili podsticaj. Karakteriše ga sposobnost fleksibilnog razmišljanja, istraživanja više perspektiva i odvajanja od tradicionalnih ili linearnih obrazaca razmišljanja. Divergentno razmišljanje podstiče pojedince da proizvedu brojne ideje i istražuju različite puteve, podstičući kreativnost i inovativnost.

Istorijski gledano, koncept divergentnog mišljenja prvi je uveo J.P. Guilford 1950-ih. Gilford je uočio razliku između divergentnog i konvergentnog mišljenja, pri čemu je divergentno mišljenje sposobnost generisanja više ideja, a konvergentno mišljenje je proces sužavanja tih ideja kako bi se pronašlo jedno ispravno rešenje. Međutim, tokom vremena, definicija i razumevanje divergentnog mišljenja su evoluirali.

Po najnovijem shvatanju, divergentno mišljenje je prepoznato kao osnovna komponenta kreativnosti i procesa rešavanja problema. Obuhvata sposobnost da se odvoji od konvencionalnih ili očekivanih odgovora i usvoji otvorenije i istraživački način razmišljanja. Divergentno razmišljanje uključuje generisanje mnoštva ideja, razmatranje alternativnih perspektiva i istraživanje nekonvencionalnih puteva da se dođe do inovativnih rešenja.

U svojoj suštini, divergentno razmišljanje podstiče pojedince da razmišljaju van okvira i uzdrmavaju ustaljene norme ili pretpostavke. Naglašava istraživanje različitih mogućnosti, generisanje višestrukih ideja i spremnost da se prihvate dvosmislenost i neizvesnost. Odstupajući od tradicionalnih ili linearnih obrazaca razmišljanja, pojedinci mogu da istražuju nepoznate teritorije, prevaziđu konvencionalne granice i otkriju nove perspektive ili veze.

Divergentno razmišljanje omogućava pojedincima da pristupe problemima ili zadacima sa svežom i kreativnom perspektivom. Umesto da se suzi na jedno ispravno rešenje, divergentno razmišljanje se fokusira na generisanje širokog spektra ideja, perspektiva i pristupa. Podstiče fluentnost, fleksibilnost, originalnost i razradu u generisanju ideja, podstičući bogat i raznolik skup mogućnosti.

Divergentno razmišljanje je blisko isprepletено sa kreativnošću jer uključuje generisanje novih i originalnih ideja. To je proces proširenja mogućnosti, istraživanja iz više uglova i preoblikovanja problema da bi se otkrila inovativna rešenja. Negovanjem veština divergentnog mišljenja, pojedinci mogu da unaprede svoj kreativni potencijal i razviju sposobnost za originalnost, prilagodljivost i maštovito rešavanje problema.



## 2. Primenljivost veština divergentnog mišljenja

Primenljivost veština divergentnog razmišljanja proteže se izvan obrazovnog konteksta i pronalazi relevantnost u različitim domenima, uključujući obrazovanje, biznis i umetnost.

Razumevanje praktičnih implikacija divergentnog mišljenja može istaći njegov značaj u negovanju veština razmišljanja višeg reda, promovisanju inovacija i poboljšanju sposobnosti rešavanja problema.

### a) Obrazovanje:

Divergentno mišljenje igra vitalnu ulogu u obrazovanju tako što neguje veštine razmišljanja višeg reda. Podstičući učenike da istraže više mogućnosti i generišu različite ideje, divergentno mišljenje poboljšava kritičko mišljenje. Podstiče učenike da osporavaju pretpostavke, razmotre alternativne perspektive i razviju šire razumevanje složenih koncepata. Divergentno razmišljanje osnažuje učenike da analiziraju probleme iz različitih uglova, što dovodi do inovativnih rešenja i podstiče kulturu kreativnog rešavanja problema u učionici.

### b) Biznis i preduzetništvo:

U poslovnom svetu, divergentno razmišljanje je veoma cenjeno jer pokreće inovacije i kreativnost. Uspešni preduzetnici i poslovni lideri često koriste divergentna razmišljanja kako bi identifikovali nove mogućnosti, razvili inovativne proizvode ili usluge i upravljali složenim tržišnim pejzažima. Istraživanjem nekonvencionalnih pristupa i generisanjem jedinstvenih ideja, divergentno razmišljanje omogućava preduzećima da se prilagode i napreduju u dinamičnom i konkurentnom okruženju.

c) Umetnost i kreativne industrije:

Divergentno mišljenje je u osnovi umetničkog izražavanja i kreativnosti. U umetnosti, divergentno mišljenje omogućava pojedincima da se odvoje od tradicionalnih normi, uzdrmaju ustaljene konvencije i stvore nova i originalna dela. Umetnici, pisci, muzičari i dizajneri često se oslanjaju na divergentno razmišljanje kako bi istražili više mogućnosti, eksperimentisali sa različitim tehnikama i pogurali granice svojih oblasti. Divergentno razmišljanje u umetnosti podstiče inovacije, podstiče samoizražavanje i inspiriše nove perspektive i tumačenja.

d) Naučno istraživanje i rešavanje problema:

Divergentno mišljenje je instrumentalno u naučnim istraživanjima i procesima rešavanja problema. Naučnici i istraživači koriste divergentno razmišljanje da bi stvorili više hipoteza, istražili različite puteve istraživanja i razmotrili različite faktore koji mogu doprineti kompleksnom problemu. Divergentno razmišljanje omogućava istraživačima da razmišljaju kreativno i pronalaze inovativna rešenja za naučne izazove. Podstiče interdisciplinarne pristupe, saradnju i integraciju različitih perspektiva za efikasno rešavanje složenih problema.

Primenljivost divergentnog mišljenja u ovim domenima naglašava njegovu važnost kao temeljne veštine za podsticanje inovacija, kreativnosti i kritičkog mišljenja. Negovanjem sposobnosti divergentnog razmišljanja, pojedinci mogu pristupiti izazovima sa novom perspektivom, prihvatiti nove ideje i razviti kreativna rešenja koja prevazilaze tradicionalne granice. Bilo da se radi o obrazovanju, biznisu, umetnosti ili naučnim istraživanjima, divergentno razmišljanje osnažuje pojedince da kritički razmišljaju, prilagođavaju se promenama i podstiču značajan napredak u svojim oblastima.

### 3. Razvoj veština divergentnog mišljenja

Razvijanje i sticanje veština divergentnog mišljenja je dinamičan proces koji se može negovati i podsticati u okviru obrazovnih okruženja. Nastavnici imaju ključnu ulogu u stimulisanju i negovanju divergentnog mišljenja kod svojih učenika. Evo nekoliko strategija koje edukatori mogu koristiti za promovisanje divergentnog razmišljanja:

- Stvaranje podsticajnog okruženja u učionici: Nastavnici treba da uspostave kulturu u učionici koja vrednuje i podstiče različite perspektive i ideje. Obezbeđivanje sigurne sredine bez osuđivanja omogućava studentima da se osećaju prijatno u izražavanju svojih misli i istraživanju nekonvencionalnih rešenja.
- Podsticanje radoznalosti i istraživanja: Nastavnici mogu da neguju divergentno razmišljanje podsticanjem radoznalosti i promovisanjem osećaja čuđenja. Postavljanjem otvorenih pitanja, pružanjem podsticaja za razmišljanje i podsticanjem učenika da istražuju različite uglove, nastavnici mogu da podstaknu radoznalost i pokrenu različite procese razmišljanja.
- Obezbeđivanje kreativnih aktivnosti za rešavanje problema: Uključivanje učenika u aktivnosti koje zahtevaju razmišljanje, ideje i rešavanje problema pomaže u razvoju njihovih veština divergentnog mišljenja. Ove aktivnosti mogu uključivati grupne diskusije, izazove dizajna, učenje zasnovano na projektima i kreativne zadatke koji podstiču učenike da generišu više ideja i razmotre različite perspektive.

- Naglašavanje fleksibilnosti i preuzimanja rizika: Nastavnici treba da stvore okruženje u kojem se učenici osećaju prijatno da rizikuju i prihvataju neizvesnost. Podsticanje učenika da eksperimentišu sa različitim pristupima, uzdrmavaju pretpostavke i prihvataju neuspeh kao priliku za učenje promoviše fleksibilnost i poboljšava sposobnosti divergentnog razmišljanja.
- Uključivanje različitih podsticaja i resursa: Izlaganje učenika širokom spektru stimulusa, kao što su književnost, umetnost, muzika i primeri iz stvarnog sveta, može proširiti njihove perspektive i inspirisati različita razmišljanja. Nastavnici mogu da uključe različite resurse u svoje lekcije kako bi podstakli učenike da razmišljaju kreativno i istražuju više mogućnosti.

Važno je napomenuti da je divergentno mišljenje veština koja se može razvijati i usavršavati tokom vremena. Integracijom ovih strategija u svoje nastavne prakse, nastavnici mogu efikasno stimulisati i negovati veštine divergentnog razmišljanja kod svojih učenika, podstičući kulturu kreativnosti i inovacija u učionici.



## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

- Guilford, J.P. (1950). Kreativnost. *American Psychologist*, 5(9), 444-454.
- Runco, M. A. (2014). Kreativnost: Teorije i teme: Istraživanje, razvoj i praksa. Academic Press.
- Cropley, A. J., & Cropley, D. H. (2008). Negovanje kreativnosti u učionici: Opšti principi. In N. H. Norris (Ed.), *The Wiley handbook of creativity* (pp. 267-300). Wiley.
- Cropley, A. J. (2006). U slavu konvergentnog mišljenja. *Creativity Research Journal*, 18(3), 391-404.
- Kim, K. H. (2011). Kriza kreativnosti: Smanjenje rezultata kreativnog razmišljanja na Torranceovim testovima kreativnog razmišljanja. *Creativity Research Journal*, 23(4), 285-295.



- Konvergentno protiv divergentnog mišljenja
- Konvergentno razmišljanje naspram divergentnog mišljenja
- Izazov divergentnog razmišljanja: Šta biste učinili sa ovim?



## AKTIVNOST 1: OLUJA IDEJA: OSLOBAĐANJE DIVERGENTNOG RAZMIŠLJANJA

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>OLUJA IDEJA: OSLOBAĐANJE DIVERGENTNOG RAZMIŠLJANJA</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica
<b>Trajanje:</b>	45 minuta do 1 sat
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bela tabla ili flipčart, markeri, samolepljive beležnice i tajmer</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Negovati veštine divergentnog mišljenja među učenicima podsticanjem generisanja višestrukih ideja.</li> <li>• Da promoviše saradnju, aktivno učešće i otvorenost.</li> <li>• Da poboljšamo sposobnosti rešavanja problema i kreativnost u pronalaženju inovativnih rešenja.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<p>Uvod (5 minuta):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Objasnite koncept divergentnog mišljenja i njegov značaj u rešavanju problema i kreativnosti.</li> <li>• Naglasite vrednost generisanja širokog spektra ideja bez prosuđivanja ili procene tokom početne faze.</li> </ul> <p>Objašnjenje aktivnosti (5 minuta):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ukratko objasnite učenicima aktivnost oluje ideja.</li> <li>• Istaknite da je cilj generisati što više ideja, bez obzira na izvodljivost ili praktičnost.</li> </ul>

## AKTIVNOST 1: OLUJA IDEJA: OSLOBAĐANJE DIVERGENTNOG RAZMIŠLJANJA

### Detaljan opis:

Postavite pravila (2 minuta):

- Naglasite važnost okruženja bez osuđivanja.
- Podstaknite učenike da nadograđuju i proširuju ideje koje dele drugi.
- Podsetite učenike da se tokom faze generisanja ideje fokusiraju na kvantitet, a ne na kvalitet.

Faza oluje ideja (20 minuta):

- Postavite konkretan problem ili izazov učenicima.
- Podesite tajmer na 10 minuta i zamolite učenike da pojedinačno zapišu što više ideja na samolepljive beleške.
- Ohrabrite ih da kreativno razmišljaju, razmotre različite perspektive i generišu neobične ili jedinstvene ideje.
- Podsetite ih da budu otvoreni za sve mogućnosti, i da ne kritikuju ili procenjuju ideje u ovoj fazi.

Deljenje ideja i grupisanje (10 minuta):

- Zamolite učenike da podele svoje ideje jednu po jednu, stavljajući svoje samolepljive beleške na tablu ili flip-čart.
- Kako se ideje dele, grupišite slične ideje u klastere.
- Ohrabrite učenike da se oslanjaju na ideje jedni drugih i istražuju varijacije ili kombinacije.

## AKTIVNOST 1: OLUJA IDEJA: OSLOBAĐANJE DIVERGENTNOG RAZMIŠLJANJA

<p><b>Detaljan opis:</b></p>	<p>Refleksija i odabir (3 minuta):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vodite kratku diskusiju o vrednosti divergentnog mišljenja i opsegu generisanih ideja.</li> <li>• Zamolite učenike da razmisle o procesu i identifikuju sve jedinstvene ili iznenađujuće ideje koje su se pojavile.</li> </ul>
<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<p>Uključite učenike u refleksivnu diskusiju tako što ćete pitati:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Šta vam je bilo izazovno ili uzbudljivo u ovoj aktivnosti?</li> <li>• Da li ste otkrili neke neočekivane ili inovativne ideje tokom faze osvajanja ideja?</li> <li>• Kako je deljenje i nadgradnja ideja jedni drugih doprinelo kreativnom procesu?</li> </ul>
<p><b>Pomoćni materijali:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Slajdovi za prezentaciju ili vizuelna pomagala koja objašnjavaju pojam divergentnog mišljenja i njegovu važnost.</li> <li>• Samolepljive beleške ili kartice za učenike da zapišu svoje ideje.</li> <li>• Tajmer ili štoperica za upravljanje fazom generisanja ideja.</li> </ul>

## AKTIVNOST 1: OLUJA IDEJA: OSLOBAĐANJE DIVERGENTNOG RAZMIŠLJANJA

### Zaključak:

Aktivnost „Oluja ideja: oslobađanje divergentnog mišljenja“ pruža učenicima priliku da vežbaju i razviju svoje veštine divergentnog mišljenja. Generišući mnoštvo ideja, saradjući i nadograđujući se na doprinose jedni drugih, učenici mogu poboljšati svoje sposobnosti rešavanja problema, kreativnost i otvorenost. Ova aktivnost podstiče učenike da istraže širok spektar mogućnosti i pristupe izazovima sa svežim i inovativnim načinom razmišljanja.

Napomena: Neophodno je prilagoditi aktivnost na osnovu starosne grupe i specifičnih potreba učenika.



## AKTIVNOST 2: IZLOG ALTERNATIVNIH REŠENJA

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>IZLOG ALTERNATIVNIH REŠENJA</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Prezentacija i grupna diskusija
<b>Trajanje:</b>	30 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bela tabla ili flip-čart, markeri, indeksne kartice ili papirići</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Promovisati veštine divergentnog razmišljanja ohrabrujući učenike da generišu alternativna rešenja za dati problem.</li> <li>• Razviti sposobnosti kritičkog mišljenja i sposobnost razmatranja više perspektiva.</li> <li>• Podsticati saradnju, aktivno učešće i efikasnu komunikaciju u učionici.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<p>Uvod (5 minuta):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Objasnite cilj aktivnosti, a to je istraživanje alternativnih rešenja za određeni problem ili izazov.</li> <li>• Naglasite vrednost divergentnog mišljenja u širenju mogućnosti i razmatranju različitih perspektiva.</li> </ul> <p>Prezentacija problema (5 minuta):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Predstavite problem ili izazov učenicima, dajući kratak opis i kontekst.</li> <li>• Jasno definišite problem i njegova ograničenja, obezbeđujući da učenici imaju jasno razumevanje.</li> </ul>

## AKTIVNOST 2: IZLOG ALTERNATIVNIH REŠENJA

### Detaljan opis:

Generisanje individualnih ideja (10 minuta):

- Uputite učenike da pojedinačno osmisle što više alternativnih rešenja u datom vremenskom okviru (npr. 5 minuta).
- Ohrabrite ih da razmišljaju kreativno, osporavaju pretpostavke i razmotre nekonvencionalne pristupe.
- Zamolite učenike da svako rešenje napišu na zasebnim indeksnim karticama ili papirićima.

Prikaz rešenja (5 minuta):

- Pozovite učenike da podele svoja alternativna rešenja, jedno po jedno, tako što će im predstaviti svoje indeksne kartice ili papiriće.
- Napišite svako rešenje na tabli ili flip-čartu, stvarajući vizuelni prikaz različitih ideja.

Grupna diskusija (10 minuta):

- Omogućite diskusiju oko predstavljenih alternativnih rešenja.
- Podstaknite učenike da analiziraju i procene izvodljivost, prednosti i slabosti svake ideje.
- Promovišite dijalog sa poštovanjem, aktivno slušanje i istraživanje različitih gledišta.

## AKTIVNOST 2: IZLOG ALTERNATIVNIH REŠENJA

<p><b>Detaljan opis:</b></p>	<p>Razmišljanje i zaključak (5 minuta):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Završite aktivnost razmišljajući o procesu i ishodima.</li> <li>• Zamolite učenike da podele svoja zapažanja, uvide i sve lekcije naučene razmatranjem alternativnih rešenja.</li> <li>• Istaknite vrednost divergentnog mišljenja u širenju mogućnosti, podsticanju inovacija i promovisanju veština kritičkog mišljenja.</li> </ul>
<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<p>Uključite učenike u reflektivnu diskusiju tako što ćete pitati:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Koja su predstavljena neka od najzanimljivijih ili nekonvencionalnih alternativnih rešenja?</li> <li>• Kako je razmatranje više perspektiva i rešenja doprinelo dubljem razumevanju problema?</li> <li>• Da li je ova aktivnost promenila vašu percepciju divergentnog razmišljanja? Kako?</li> </ul>
<p><b>Pomoćni materijali:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Prezentacioni slajdovi ili vizuelni prikazi koji uvode koncept divergentnog mišljenja i njegovu relevantnost za rešavanje problema.</li> <li>• Indeksne kartice ili papirići za učenike da zapišu svoja alternativna rešenja.</li> <li>• Bela tabla ili flip-čart i markeri za prikaz i diskusiju o predstavljenim rešenjima.</li> </ul>



## AKTIVNOST 2: IZLOG ALTERNATIVNIH REŠENJA

### Zaključak:

Aktivnost „Izlog alternativnih rešenja“ učenicima pruža platformu za istraživanje različitih perspektiva i generisanje alternativnih rešenja za dati izazov. Podsticanjem divergentnog mišljenja i omogućavanjem grupnih diskusija, učenici mogu razviti veštine kritičkog mišljenja, proširiti svoje sposobnosti za rešavanje datih izazova i negovati otvorenost uma. Ova aktivnost promovise saradnju, efikasnu komunikaciju i istraživanje inovativnih ideja, podstičući okruženje u učionici koje vrednuje kreativnost i višestruke pristupe rešavanju problema.

Napomena: Složenost i priroda predstavljenog izazova mogu se prilagoditi na osnovu nivoa razreda i sposobnosti učenika.

## REZIME ODELJKA

Završavanjem ovog odeljka, nastavnici su stekli vredne ishode učenja koji će oblikovati njihovu nastavnu praksu. Oni su razvili dublje razumevanje divergentnog mišljenja kao ključne komponente kreativnosti i rešavanja problema. Naoružani ovim znanjem, nastavnici sada mogu da inkorporiraju strategije i aktivnosti koje stimulišu divergentno razmišljanje u svojim učionicama. Oni mogu da podstaknu učenike da istraže više perspektiva, izazovu pretpostavke i generišu inovativne ideje. Podsticanjem divergentnog mišljenja, nastavnici mogu da neguju sposobnosti kritičkog razmišljanja, promovišu saradnju i inspirišu učenike da postanu kreativni u rešavanju problema.

Dakle, odeljak 1 je opremio nastavnike neophodnim uvidima i strategijama za negovanje veština divergentnog razmišljanja kod svojih učenika. Prihvatajući divergentno razmišljanje, nastavnici mogu stvoriti okruženje u učionici koje ceni kreativnost, podstiče inovacije i osnažuje učenike da istražuju nove mogućnosti. Ishodi učenja iz ovog odeljka će omogućiti nastavnicima da inspirišu i neguju različita mišljenja među svojim učenicima, utirući put poboljšanim sposobnostima rešavanja problema, veštinama kritičkog mišljenja i doživotnom uvažavanju kreativnog istraživanja.

## ODELJAK 2: INOVATIVNO RAZMIŠLJANJE

### Teorijske osnove

Inovativno razmišljanje je fundamentalni kognitivni proces koji igra ključnu ulogu u pokretanju napretka i podsticanju pozitivnih promena u različitim domenima, uključujući obrazovanje. Ovaj odeljak pruža opsežnu i deskriptivnu teorijsku pozadinu inovativnog mišljenja, počevši od njegove istorijske definicije do najnovijeg konceptualnog razumevanja. Istražuje njegovu primenljivost, značaj i strategije za njegov razvoj. Pored toga, naglašava kako nastavnici mogu da stimulišu inovativno razmišljanje kod svojih učenika i u njihovim učionicama.

#### 1. Kontekst

Koncept inovacije je evoluirao tokom vremena, ali njegova suština leži u generisanju i implementaciji novih ideja ili pristupa koji donose značajna poboljšanja. Istorijski primeri pokazuju transformativnu moć inovativnog razmišljanja, kao što su pronalasci, naučna otkrića i društveni napredak. Inovativno razmišljanje je oduvek bilo pokretačka snaga napretka, omogućavajući pojedincima i društvima da se prilagode, evoluiraju i odgovore na nove izazove.

U svom najnovijem konceptu, inovativno razmišljanje karakteriše način razmišljanja koji obuhvata kreativnost, istraživanje i spremnost da se uzdrmaju konvencionalne metode.

To ide dalje od jednostavnog generisanja novih ideja i obuhvata sposobnost da se te ideje transformišu u praktična rešenja koja donose značajne promene. Inovativno razmišljanje uključuje proaktivan pristup rešavanju problema, gde pojedinci aktivno traže mogućnosti za poboljšanje i ne plaše se da dovode u pitanje utvrđene norme ili prakse.

Centralno za inovativno razmišljanje je sposobnost razmišljanja izvan okvira i razmatranja alternativnih perspektiva. Inovativni mislioci nisu ograničeni unapred stvorenim shvatanjima ili tradicionalnim granicama; pristupaju izazovima sa otvorenim i fleksibilnim načinom razmišljanja. Oni su vešti u prepoznavanju obrazaca, uspostavljanju veza između naizgled nepovezanih koncepata i zamišljanju novih pristupa za rešavanje složenih problema.

U današnjem svetu koji se brzo menja, inovativni mislioci pokazuju prilagodljivost i agilnost. Oni prihvataju promene i tehnološki napredak, prepoznajući njihov potencijal da unaprede postojeće prakse ili utiru put za potpuno nove mogućnosti. Inovativnim misliocima je prijatno da se kreću kroz neizvesnost i dvosmislenost, videći ih kao prilike za istraživanje i rast, a ne kao prepreke.

Na kraju krajeva, razvoj inovativnih veština razmišljanja je ključan i za nastavnike i za učenike. Oprema ih sposobnošću da pristupe izazovima sa kreativnošću, otpornošću i razmišljanjem o rastu. Podstičući inovativno razmišljanje, edukatori mogu osnažiti učenike da postanu doživotni učenici, rešavači problema i agenti promena koji su spremni da se kreću kroz složenost savremenog sveta.

## 2. Primenljivost veština inovativnog mišljenja

Primenljivost inovativnog razmišljanja proteže se kroz različite domene, uključujući obrazovanje, poslovanje i tehnologiju, jer nudi ogromnu vrednost u pokretanju napretka i suočavanju sa izazovima našeg brzo razvijajućeg društva. U obrazovnom kontekstu, inovativno razmišljanje ima značajnu vrednost za pripremu učenika da napreduju u dinamičnom i složenom svetu.

Jedan od osnovnih razloga zašto je inovativno razmišljanje ključno u obrazovanju jeste njegov direktan uticaj na razvoj osnovnih veština i kompetencija. Podstičući inovativno razmišljanje, edukatori osnažuju učenike da se uključe u kritičko razmišljanje i rešavanje problema. Oni uče da pristupaju izazovima kreativno i snalažljivo, tražeći nekonvencionalna rešenja i razmatrajući više perspektiva. Kroz kultivisanje inovativnog razmišljanja, učenici postaju prilagodljiviji i otporniji, bolje opremljeni za navigaciju u složenostima savremenog sveta.

Inovativno razmišljanje takođe utiče na dizajn kurikuluma. Prihvatajući inovativne pristupe, edukatori mogu da osmisle nastavne planove i programe koji su relevantni, interdisciplinarni i odražavaju kontekst iz stvarnog sveta. Oni mogu da uključe projektno učenje, pristupe zasnovane na istraživanju i autentične procene koje podstiču dublje razumevanje i primenu znanja. Kroz integraciju inovativnog razmišljanja u dizajn nastavnog plana i programa, učenici su bolje pripremljeni da se pozabave složenim problemima i uspostave veze u različitim disciplinama.

Štaviše, integracija tehnologije u učenje je usko isprepletana sa inovativnim razmišljanjem. Tehnologija nudi nove mogućnosti i alate za nastavnike da poboljšaju iskustvo nastave i učenja. Kreativnom upotrebom tehnologije, edukatori mogu stvoriti interaktivna i impresivna okruženja za učenje koja podstiču inovacije, saradnju i angažovanje. Od digitalnih resursa i onlajn platformi do alata za simulaciju i virtuelne stvarnosti, tehnologija pruža mogućnosti studentima da istražuju, eksperimentišu i izražavaju svoje ideje na nove načine.

### **3. Razvoj veština inovativnog mišljenja**

Inovativno razmišljanje se može negovati kroz promišljene pristupe i prakse. Nastavnici su instrumentalni u negovanju inovativnih veština razmišljanja kod svojih učenika. Uspostavljanjem podsticajnog okruženja za učenje, nastavnici mogu da podstaknu učenike da prihvate radoznalost, istraže različite perspektive i preuzmu proračunate rizike. Uključivanje projektnog učenja i aktivnosti rešavanja problema u stvarnom svetu omogućava učenicima da predlože i implementiraju inovativna rešenja, premošćujući jaz između teorijskog znanja i praktične primene. Pored toga, negovanje načina razmišljanja o rastu i pružanje mogućnosti za saradnju i interdisciplinarno učenje doprinosi razvoju inovativnih veština razmišljanja.

Nastavnici mogu koristiti različite pristupe da stimulišu inovativno razmišljanje kod svojih učenika i u njihovim učionicama, kao takve:

a) Podsticanje divergentnog razmišljanja:

- Promovišite generisanje višestrukih ideja i mogućnosti.
- Naglasite razmišljanje van okvira i istraživanje nekonvencionalnih rešenja.
- Ohrabrite učenike da prihvate različite perspektive i izazovu pretpostavke.

b) Podsticanje kreativnosti:

- Uključite aktivnosti koje podstiču kreativno razmišljanje.
- Stvorite okruženje koje vrednuje različita mišljenja i ideje.
- Podstaknite učenike da istražuju inovativne pristupe i rešenja.

c) Stvaranje kulture otvorenog uma:

- Negujte atmosferu koja obuhvata otvorenost.
- Ohrabrite učenike da dovode u pitanje utvrđene norme i traže alternativna gledišta.
- Negujte okruženje koje podržava preuzimanje rizika i eksperimentisanje.

d) Pružanje mogućnosti za eksperimentisanje:

- Dizajnirajte aktivnosti koje omogućavaju učenicima da testiraju ideje i uče iz grešaka.
- Podstaknite učenike da istraže nove puteve rešavanja problema.
- Integrisati tehnologiju kao alat za inovacije i kreativnost.

e) Omogućavanje Brainstorminga i saradnje:

- Koristite efikasne tehnike brainstorminga za generisanje ideja.
- Podstaknite saradnički grupni rad da biste razmenili perspektive i uvide.
- Vodite učenike u konstruktivnim diskusijama i nadograđujući se na ideje drugih.

f) Izlaganje učenika različitim perspektivama:

- Omogućite učenicima da se uključe u različite kulture, discipline i gledišta.
- Proširiti vidike učenika i proširiti njihovo razumevanje sveta.
- Negujte inkluzivno i multikulturalno okruženje za učenje.

g) Delovanje kao uzori:

- Demonstrirati inovativno razmišljanje u nastavnim praksama.
- Prihvatite kontinuirano učenje i tražite profesionalni razvoj.
- Model prilagodljivosti, otpornosti i spremnosti da se nosi sa izazovima.

Primenom ovih pristupa, nastavnici mogu efikasno stimulisati inovativno razmišljanje kod svojih učenika i stvoriti okruženje u učionici koje neguje kreativnost, fleksibilnost i prilagodljivost.

Evo odličnog primera primene inovativnih praksi u učionici i kako iskoristiti AI u pristupu podučavanju/učenju sa učenicima:

[https://bernardmarr.com/hov-is-ai-used-in-education-real-world - primeri-danas-i-zaviri-u-budućnost/](https://bernardmarr.com/hov-is-ai-used-in-education-real-world-primeri-danas-i-zaviri-u-budućnost/)



## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

- Cropley, A. J., & Cropley, D. H. (2010). Negovanje kreativnosti u učionici: Opšti principi. In A. J. Cropley & D. H.
- Cropley (Eds.), Negovanje kreativnosti kod dece, K-8: Teorija i praksa (pp. 167-183). Prufrock Press.
- Robinson, K. (2011). Van pameti: Učimo da budemo kreativni. Capstone Publishing.



- „Metode inovacionog razmišljanja“ Osame Hašmija – REZIME KNJIGE
- Inovativno razmišljanje -- Možete li biti poučeni? | Roberta B. Ness M.D., M.P.H. | TEDkHouston 2011

## AKTIVNOST 1: INOVACIONI IZAZOV: REDIZAJN UČIONICE

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>INOVACIONI IZAZOV: REDIZAJN UČIONICE</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica
<b>Trajanje:</b>	90 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bela tabla ili flipčart</li> <li>• Lepljive beleške ili indeksne kartice</li> <li>• Markeri ili olovke</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Podsticati učenike da kreativno razmišljaju i predlažu inovativna rešenja.</li> <li>• Podstičite saradnju, timski rad i razmenu ideja.</li> <li>• Razviti kritičko mišljenje i veštine rešavanja problema.</li> <li>• Podsticati razmišljanje o okruženju za učenje i njegovom potencijalu za poboljšanje.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<p>Uvod (10 minuta):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Objasnite svrhu aktivnosti: redizajniranje učionice kako bi se poboljšala iskustva učenja.</li> <li>• Razgovarajte o značaju inovativnog razmišljanja i njegovom uticaju na obrazovanje.</li> <li>• Uvedite koncept ponovnog osmišljavanja tradicionalnih prostora za učenje radi boljeg angažovanja i kreativnosti.</li> </ul>

## AKTIVNOST 1: INOVACIONI IZAZOV: REDIZAJN UČIONICE

### Detaljan opis:

#### Brainstorming sesija (20 minuta):

- Podeliti učenike u male grupe (4-6 članova po grupi).
- Uputite svaku grupu da smisli ideje za redizajn učionice kako bi se optimizovalo učenje.
- Ohrabrite ih da razmišljaju van okvira i uzmu u obzir sve aspekte, kao što su raspored nameštaja, integracija tehnologije, osvetljenje i prostori za saradnju.
- Svaka grupa treba da zapiše svoje ideje na samolepljive beleške ili indeksne kartice.

#### Predstavljanje ideja i odabir (20 minuta):

- Svaka grupa predstavlja svoje ideje razredu.
- Omogućite diskusiju o prednostima i potencijalima svakog predloga.
- Kao razred, kolektivno izaberite najperspektivnije i najinovativnije ideje.

#### Kolaborativni dizajn (30 minuta):

- Reorganizovati učenike u nove grupe, obezbeđujući zastupljenost različitih početnih grupa.
- Uputite nove grupe da kombinuju svoje odabrane ideje i zajednički osmisle kohezivan i inovativan koncept učionice.
- Obezbedite materijale kao što su papir za grafikone i markeri za vizuelizaciju dizajna, ako su dostupni.

## AKTIVNOST 1: INOVACIONI IZAZOV: REDIZAJN UČIONICE

<b>Detaljan opis:</b>	<p>Prezentacija i obrazloženje (20 minuta):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaka grupa celom odeljenju predstavlja svoj redizajniran koncept učionice.</li> <li>• Podstaknite učenike da objasne razloge za svoje izbore i kako njihov dizajn podstiče inovativno razmišljanje i učenje.</li> <li>• Omogućite kratku sesiju pitanja i odgovora da biste razjasnili sva pitanja ili zatražili povratne informacije od publike.</li> </ul>
<b>Proverite razumevanje:</b>	<p>Nakon svake prezentacije, zamolite publiku da pruži konstruktivne povratne informacije i postavi kritična pitanja o izboru dizajna.</p> <p>Podstaknite razmišljanje i diskusije pitanjima kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kako ova redizajnirana učionica promoviše inovativno razmišljanje i saradnju?</li> <li>• Koje su ključne karakteristike koje ga razlikuju od tradicionalne učionice?</li> <li>• Kako ovaj dizajn može uticati na angažovanje učenika i ishode učenja?</li> </ul>
<b>Pomoćni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Inspirativne slike ili studije slučaja inovativnih prostora za učenje</li> <li>• Članci ili resursi o dizajnu učionice i njegovom uticaju na učenje učenika</li> <li>• Video primeri koji prikazuju inovativna okruženja za učenje</li> </ul>

## AKTIVNOST 1: INOVACIONI IZAZOV: REDIZAJN UČIONICE

### Zaključak:

Aktivnost „Izazov inovacije: Redizajn učionice“ osnažuje učenike da razmišljaju inovativno i saradnički dok ponovo zamišljaju okruženje za učenje. Uključujući se u kritičke diskusije i predlažući inovativna rešenja, učenici razvijaju svoje kreativno razmišljanje, rešavanje problema i komunikacijske veštine. Ova aktivnost podstiče učenike da razmisle o trenutnom okruženju u učionici i zamisle prostor koji inspiriše radoznalost, saradnju i prilagodljivost. Podstiče učenike da izazovu status quo i istraže nove mogućnosti za poboljšanje iskustva učenja.



## REZIME ODELJKA

Odeljak „Veštine inovativnog razmišljanja“ istraživao je koncept inovativnog mišljenja i iz istorijske i iz savremene perspektive.

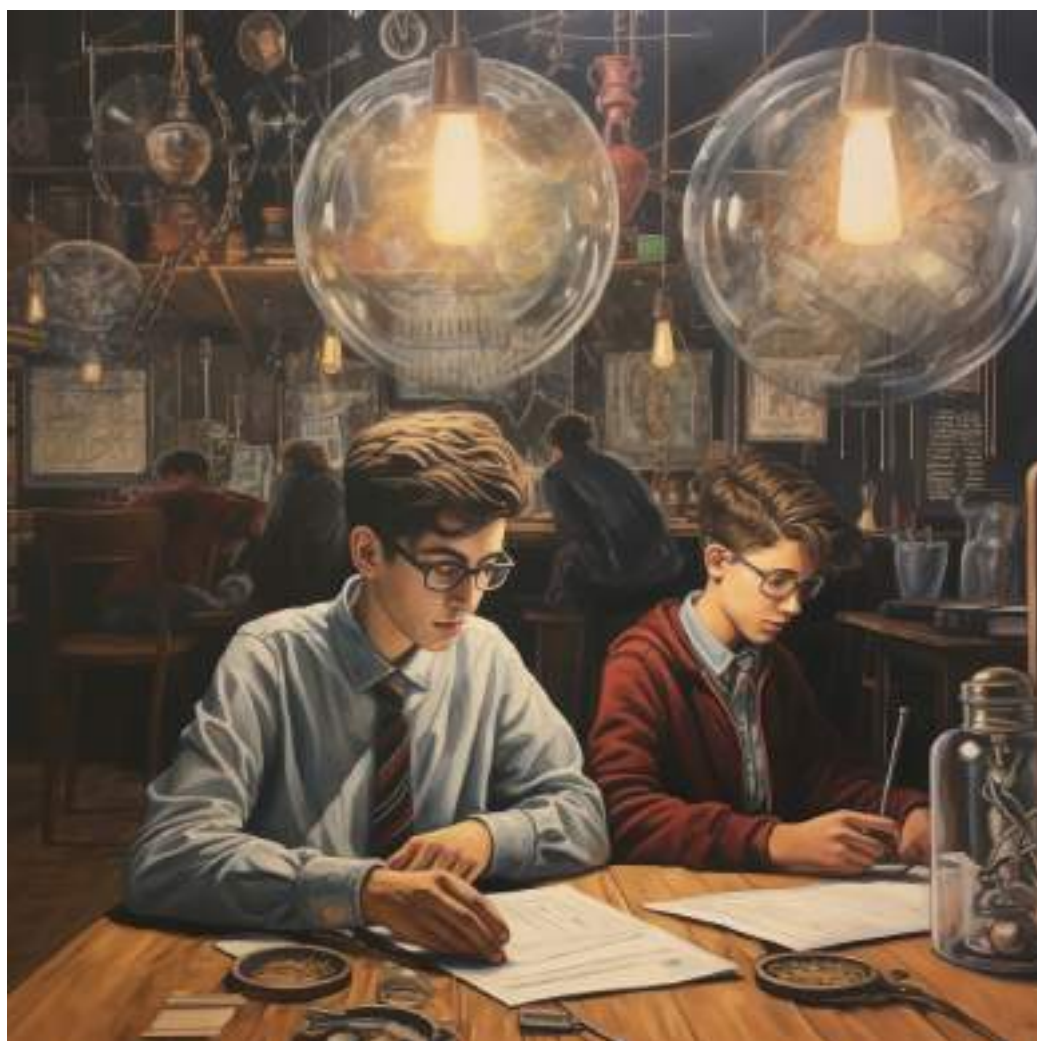
Odeljak je istakao primenljivost i važnost inovativnog razmišljanja u različitim domenima, sa posebnim fokusom na njegovu relevantnost u obrazovanju. Inovativno razmišljanje igra vitalnu ulogu u pripremi učenika za dinamičan i složen svet sa kojim će se susresti. Podstiče kritičko razmišljanje, rešavanje problema, prilagodljivost i otpornost, osnažujući učenike da postanu aktivni doprinosioci društvu. Štaviše, inovativno razmišljanje pokreće napredak u obrazovanju, kao što je razvoj efikasnih nastavnih metoda, dizajn nastavnog plana i programa i integracija tehnologije u učenje.

Odeljak se bavio strategijama za razvoj i sticanje inovativnih veština razmišljanja. Nastavnici su identifikovani kao ključni katalizatori u negovanju inovativnog razmišljanja kod svojih učenika. Stvaranjem podsticajnog i inkluzivnog okruženja za učenje, nastavnici mogu podstaći radoznalost, istraživanje i preuzimanje rizika. Uključivanje učenja zasnovanog na projektu, aktivnosti rešavanja problema u stvarnom svetu i mogućnosti za saradnju i interdisciplinarno učenje doprinose razvoju inovativnih veština mišljenja.

## REZIME ODELJKA

Pored toga, odeljak je pružio uvid u to kako nastavnici mogu da stimulišu inovativno razmišljanje u učionici, ohrabrujući nastavnike da se ponašaju kao uzori demonstrirajući inovativno razmišljanje u svojim nastavnim praksama i prihvatajući kontinuirano učenje i usavršavanje.

Završavanjem ove celine nastavnici stiču dublje razumevanje inovativnog mišljenja i njegovog značaja u obrazovanju. Opremljeni su praktičnim strategijama i pristupima za negovanje inovativnih veština razmišljanja kod svojih učenika i stvaranje okruženja koje neguje kreativnost, kritičko mišljenje i prilagodljivost. Nastavnici svojim naporima doprinose negovanju generacije spremne za budućnost sposobne da prihvati promene, podstiče napredak i daje značajan doprinos društvu.



# MODUL 3: ANALITIČKE KOGNITIVNE VEŠTINE



<p><b>Naslov</b></p>	<p><b>ANALITIČKE KOGNITIVNE VEŠTINE</b></p>
<p><b>Cilj</b></p>	<p>Unaprediti analitičke kognitivne veštine nastavnika kako bi se promovisalo kritičko razmišljanje i efikasne istraživačke prakse u učionici.</p>
<p><b>Ciljevi</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Razviti sposobnost nastavnika da objektivno i nezavisno analiziraju informacije, omogućavajući im da usmeravaju učenike u kritičkom vrednovanju i tumačenju informacija.</li> <li>• Ojačati sposobnost nastavnika da sprovede efikasna istraživanja, lociraju pouzdane izvore i sintetizuju informacije za informisano donošenje odluka.</li> </ul>



	<b>Teme</b>	<b>Ishodi Učenja</b>
<b>Teme i ishodi učenja</b>	<b>Kritičko mišljenje</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Poboľšati veštine nastavnika u objektivnoj i nezavisnoj analizi informacija, omogućavajući im da usmeravaju učenike u razvoju kritičkog načina razmišljanja.</li> <li>• Podsticati sposobnost nastavnika da formulišu dobro obrazložene argumente i mišljenja na osnovu dokaza i podataka, promovišući logično i koherentno razmišljanje.</li> <li>• Omogućite nastavnicima da donose informisane odluke prepoznavanjem i procenom potencijalnih implikacija i posledica, promovišući promišljeno donošenje odluka.</li> <li>• Razviti sposobnost nastavnika da prepoznaju i razumeju različite perspektive, podstičući empatiju i otvorenost.</li> </ul>

	Teme	Ishodi Učenja
<b>Teme i ishodi učenja</b>	<b>Istraživačke veštine</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Osposobiti nastavnike da pronađu pouzdane izvore informacija i odgovarajući sadržaj, podstičući efikasne istraživačke prakse.</li> <li>• Poboljšati istraživačke sposobnosti nastavnika da traže činjenice i relevantne podatke koji podržavaju tvrdnje, promovisući razmišljanje zasnovano na dokazima.</li> <li>• Razviti veštine nastavnika u razlikovanju činjeničnih dokaza od mišljenja ili spekulacija, proveravanju tačnosti i proceni kredibiliteta, obezbeđujući pouzdane rezultate istraživanja.</li> <li>• Omogućite nastavnicima da analiziraju informacije iz različitih izvora i uspostavljaju veze između njih, promovisući sveobuhvatno razumevanje i sintezu znanja.</li> </ul>

## PLANER MODULA – Analitičke kognitivne veštine

### Modul 3 – Uvod u modul

Dobrodošli u Modul 3 Brainfiniti - Analitičke kognitivne veštine.

Cilj ovog modula je da razvije sposobnost nastavnika da objektivno i nezavisno analizira informacije, omogućavajući im da usmere učenike u kritičkom vrednovanju i tumačenju informacija i da ojača sposobnost nastavnika da sprovede efikasno istraživanje, lociraju pouzdane izvore i sintetizuju informacije za informisano donošenje odluka.

Ovde nastavnici mogu pronaći primere praktičnih primena i aktivnosti koje su razvile kritičko mišljenje i istraživačke veštine.

Analitičke kognitivne veštine odnose se na sposobnost razlaganja informacija na manje delove, identifikaciju obrazaca i odnosa, propitivanje činjenica i hipoteza i korišćenje logike i rasuđivanja za izvođenje zaključaka. Ova vrsta razmišljanja nam omogućava da istražimo i razumemo složene ideje i koncepte. To je kritična komponenta u rešavanju problema, donošenju odluka i kritičkom razmišljanju.

Kognitivne veštine su mentalne veštine koje se koriste za sticanje znanja, manipulisanje informacijama, rasuđivanje i rešavanje problema.

Kognitivne veštine su važna sredstva koja omogućavaju učenicima da efikasno obavljaju zadatke sa različitim stepenom težine. Jedna od najvećih zamerki nastavnika je nedostatak kognitivnih veština učenika za analizu i kritičko promišljanje problema koji im se postavljaju.

## PLANER MODULA – Analitičke kognitivne veštine

### Modul 3 – Uvod u modul

Primeri kognitivnih veština uključuju:

1. Rešavanje problema: sposobnost identifikovanja problema, generisanja potencijalnih rešenja, odlučivanja o pravcu delovanja, rešavanja problema radi poboljšanja rešenja i razmišljanja o ishodu.
2. Memorija: Sposobnost čuvanja, zadržavanja i korišćenja informacija.
3. Pažnja: Fokusiranje i svesno skretanje pažnje na zadatak, događaj ili situaciju.
4. Jezik: Razumevanje i izražavanje jezika kroz različite medije kao što su govorni, pisani i vizuelni.
5. Razmišljanje: Sposobnost rasuđivanja i uspostavljanja veze između misli, ideja i akcija.
6. Kreativnost: Generisanje ideja, metoda i rešenja koja su jedinstvena i originalna.
7. Mašta: Primena kreativne misli na nove ideje ili koncepte.

# ODELJAK 1: KRITIČKO MIŠLJENJE

## Teorijske osnove

### 1. Kontekst

Kritičko mišljenje, prema Paulu, R. i Elderu, L., je mentalna veština koja uključuje analizu, procenu i tumačenje informacija i ideja na objektivni i racionalan način. To je sposobnost da se ispita i preispita ono što je predstavljeno, da se identifikuju premise i pretpostavke, da se proceni validnost predstavljenih dokaza, da se prepoznaju zastoji i manipulacije, da se prave logičke veze između ideja, da se formulišu dosledni argumenti i da se prepozna složenost problema i pitanja, da se razmotre različite perspektive i donese argumentovan zaključak. Kritičko razmišljanje je dragocena veština u mnogim oblastima života, od donošenja ličnih odluka do rešavanja složenih problema u profesionalnom okruženju.

Pomaže nam da izbegnemo plitko razmišljanje, donesemo informisane odluke i bolje razumemo svet oko nas. Da bi se razvilo kritičko mišljenje, važno je negovati intelektualnu radoznalost, biti otvoren za različite tačke gledišta, tražiti informacije iz pouzdanih i različitih izvora, dovoditi u pitanje pretpostavke, nepristrasno ispitati dokaze i razmotriti posledice i implikacije ideja.

Robert Enis, filozof i pedagog poznat po svojim doprinosima u oblasti kritičkog mišljenja, predložio je taksonomiju dispozicija i sposobnosti kritičkog mišljenja. Prema ovom autoru ove dispozicije i sposobnosti su:

- Dispozicije kritičkog mišljenja: Otvorenost; Želja za znanjem; Zdrav skepticizam; Disciplina; Veštine prosuđivanja; Intelektualno poštenje.
- Veštine kritičkog mišljenja: Identifikacija argumenata; Analiza dokaza; Inference; Procena pretpostavki; Rešavanje problema; Jasna komunikacija.

Knjiga „Kritičko razmišljanje o kritičkom mišljenju,“ Bailin et al. istražuje važnost kritičkog mišljenja u različitim obrazovnim kontekstima. Ona ističe da je razvoj kritičkog mišljenja ključan za osnaživanje učenika da se smisleno bave sadržajem nastavnog plana i programa i postanu informisani i aktivni građani. Evo nekih od ključnih obuhvaćenih tačaka:

- Smisleno učenje: Kritičko mišljenje promoviše dublje razumevanje koncepata i ideja, pomažući učenicima da povežu sadržaj sa sopstvenim prethodnim iskustvima i znanjem. Ovo rezultira značajnijim i trajnijim učenjem.
- Kritička analiza informacija: U kontekstu društva koje je sve više preplavljeno informacijama, učenici treba da budu u stanju da kritički analiziraju izvore informacija, identifikuju probleme i procene validnost i pouzdanost izvora. Ovo im daje moć da donose informisane odluke i spreče širenje dezinformacija.

- **Donošenje odluka:** Kritičko razmišljanje pomaže učenicima da razviju veštine donošenja odluka na osnovu informacija. Oni uče da razmatraju različite opcije, procenjuju prednosti i nedostatke svake od njih i biraju najbolju alternativu na osnovu objektivnih kriterijuma.
- **Reflektivno mišljenje:** Kritičko mišljenje promoviše sposobnost razmišljanja o sopstvenim uverenjima, vrednostima i pretpostavkama. Ovo omogućava učenicima da analiziraju i preispituju svoje stavove, prepoznaju lične predrasude i budu otvoreni za različite perspektive.
- **Rešavanje složenih problema:** Kritičko mišljenje osnažuje učenike da pristupe složenim problemima na sistematičan i strukturiran način. Oni uče da razbiju probleme na manje delove, identifikuju relevantne informacije, formulišu hipoteze i testiraju rešenja. Ova veština je dragocena u raznim oblastima, od nauke preko biznisa do svakodnevnog života.
- **Učešće građana:** Kritičko razmišljanje omogućava učenicima da postanu angažovani i aktivni građani u svojim zajednicama. Oni mogu da analiziraju društvena, politička i etička pitanja, formiraju argumentovana mišljenja i učestvuju u informisanim i konstruktivnim debatama.

Ovo su samo neki od aspekata kojima se bave Bailin et al. u odnosu na značaj kritičkog mišljenja u obrazovanju. Razvijanje ovih veština pomaže u pripremi učenika da se suoče sa izazovima kompleksnog i stalno promenljivog sveta, osnažujući ih da samostalno razmišljaju, objektivno analiziraju informacije i donose odluke na osnovu informacija.



## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

- Paul, R., & Elder, L. (2006). Kritičko mišljenje: priroda kritičke i kreativne misli. *Journal of Developmental Education*, 30(2), 34-35.
- Ennis, R. H. (1987). Taksonomija dispozicija i sposobnosti kritičkog mišljenja. U *Nastava veština mišljenja: teorija i praksa* (pp. 9-26). Routledge.
- Bailin, S., Case, R., Coombs, J. R., & Daniels, L. B. (Eds.). (1999). *Kritičko razmišljanje o kritičkom mišljenju*. Psychology Press.



## AKTIVNOST 1: SUPER T MATIK

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>SUPER T MATIK</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Igranje uloga
<b>Trajanje:</b>	20 min
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Računar, Internet ili kartice</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Promovisati kritički duh učenika kada su izloženi problemu zasnovanom na timskoj igri;</li> <li>• Izazvati interesovanje i sklonost za nauku i razviti zanimanja za naučno-tehnološke karijere.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<p>Odgovorite tačno na numeričke izraze i zaradite Super-slova i Super-zvezde. Spojite reč SuperT i postanite superTmatik šampion.</p> <p>SuperTmatik Mental (matematika, nauka, hemija, fizika, itd.) je bitno poboljšanje kognitivnih veština u igri.</p> <p>Igra uključuje 54 karte za igranje; nekoliko numeričkih izraza (matematika); nekoliko pitanja (nauka); 4 ili 5 nivoa težine.</p> <p>Igra se može igrati pojedinačno, u paru ili se može igrati za 3 ili 4 igrača istovremeno.</p>

## AKTIVNOST 1: SUPER T MATIK

<p><b>Detaljan opis:</b></p>	<p>Svaki igrač povlači kartu iz promešanog špila i ne gledajući na poledinu, stavlja je na vrh stola. Igra počinje.</p> <p>Igrač koji da pogrešan odgovor i/ili prekrši pravila, ne učestvuje u sledećem potezu.</p> <p>Ako postoji samo 1 igrač, kada on/ona pogreši gubi sve do sada osvojene karte i mora da se vrati i počne ponovo.</p>
<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Da li je trajanje aktivnosti bilo adekvatno?</li> <li>• Da li su predložene aktivnosti bile u skladu sa vašim interesovanjima?</li> <li>• Koja je aktivnost koja je izazvala Vašu radoznalost?</li> <li>• Koja vam je aktivnost bila najmanje interesantna?</li> <li>• Među veštinama: rešavanje problema, pamćenje, pažnja, jezik, razmišljanje, kreativnost, mašta, kritički duh i timski rad, navedite one koje ste najviše razvili aktivnošću.</li> </ul>
<p><b>Pomoćni materijali:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kako igrati SUPERTMATIK Mentalna Mata na mreži - Time Attack - <a href="#">YouTube: Kako igrati SUPERTMATIK Mentalna Mata na mreži - Time Attack</a></li> <li>• Kako igrati SUPERTMATIK Mentalna Mata na mreži - protiv ROBOTA (engleski) - <a href="#">YouTube: Kako igrati SUPERTMATIK Mentalna Mata na mreži - protiv ROBOTA (engleski)</a></li> </ul>

## AKTIVNOST 1: SUPER T MATIK

<p><b>Pomoćni materijali:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• SUPERTMATIK CARD GAME, uputstva na engleskom - <a href="#">YouTube: SUPERTMATIK</a>, <a href="#">uputstva na engleskom</a></li> </ul>
<p><b>Zaključak:</b></p>	<p>Aktivnost „Oluja ideja: oslobađanje divergentnog mišljenja“ pruža učenicima priliku da vežbaju i razviju svoje veštine divergentnog mišljenja. Generišući mnoštvo ideja, sarađujući i nadograđujući se na doprinose jedni drugih, učenici mogu poboljšati svoje sposobnosti rešavanja problema, kreativnost i otvorenost. Ova aktivnost podstiče učenike da istraže širok spektar mogućnosti i pristupe izazovima sa svežim i inovativnim načinom razmišljanja.</p> <p>Napomena: Neophodno je prilagoditi aktivnost na osnovu starosne grupe i specifičnih potreba učenika. (KOPIRANO SA STR 85, NE VALJA!!!)</p>

## AKTIVNOST 2: PADI PAPIR

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>PADI PAPIR</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Prošetajte ulicama grada uz aktivnosti vezane za spomenike ili zgrade sa istorijskom i/ili naučnom vrednošću.
<b>Trajanje:</b>	90 min
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Olovka i papir sa aktivnostima / smernicama</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Promovisati kritički duh učenika kada su izloženi problemu zasnovanom na timskoj igri;</li> <li>• Izazvati interesovanje za nauku i podstaći interesovanje za naučno-tehnološke karijere.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	Šetnja kroz istorijski centar lokalnog grada, tokom koje učenici u grupama odgovaraju na pitanja ili izvode aktivnosti koje uključuju posmatranje spomenika ili građevina grada. Svakim tačnim odgovorom dobijaju smernicu za sledeću aktivnost.

## AKTIVNOST 2: PADI PAPIR

<b>Proverite razumevanje:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Da li je trajanje aktivnosti bilo adekvatno?</li> <li>• Da li su predložene aktivnosti bile u skladu sa vašim interesovanjima?</li> <li>• Koja je aktivnost koja je izazvala Vašu radoznalost?</li> <li>• Koja vam je aktivnost bila najmanje interesantna?</li> <li>• Među veštinama: rešavanje problema, pamćenje, pažnja, jezik, razmišljanje, kreativnost, mašta, kritički duh i timski rad, navedite one koje ste najviše razvili aktivnošću.</li> </ul>
<b>Pomoćni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lokalna mapa grada i kartice sa pitanjima ili aktivnostima za izvođenje, beležnica ili tablet.</li> </ul>
<b>Zaključak:</b>	<p>Ova aktivnost efikasno angažuje učesnike u istraživanju istorijskih i naučnih aspekata gradskih spomenika. Njeno trajanje je prikladno, a aktivnosti su u skladu sa ciljevima, podstiču radoznalost i kritičko mišljenje. Pozitivno doprinosi razvoju veština učesnika u rešavanju problema, timskom radu, obraćanju pažnje na detalje i kritičkom razmišljanju.</p>

## REZIME ODELJKA

Nastavnici igraju ključnu ulogu u razvoju kritičkog mišljenja svojih učenika. Neke strategije koje nastavnici mogu da koriste da pomognu svojim učenicima u ovom procesu su:

### **1. Promovišite bezbedno i inkluzivno okruženje za učenje:**

Stvaranje okruženja u kome se učenici osećaju prijatno da izražavaju svoja mišljenja, postavljaju pitanja i izražavaju ideje je ključno za razvoj kritičkog mišljenja. Učenici treba da se ohrabre da aktivno učestvuju u diskusijama u učionici.

**2. Postavljajte izazovna pitanja:** Nastavnici treba da postavljaju otvorena i izazovna pitanja koja podstiču učenike na kritičko razmišljanje. Pitanja koja zahtevaju analizu, evaluaciju, sintezu i koja podstiču kritičko mišljenje i promovišu dublje razumevanje predmeta.

**3. Podsticati istraživanje:** Učenici treba da budu vođeni u istraživanju informacija, podsticani da sprovode istraživanje, analiziraju različite izvore i procenjuju verodostojnost pronađenih informacija. Ovo pomaže učenicima da razviju veštine kritičke analize i rezonovanja.

**4. Naučiti veštine analize argumenata:** Učenici treba da nauče da identifikuju i analiziraju ključne elemente argumenta, kao što su premise, zaključci i dokazi. Nastavnici treba da pokažu učenicima kako da procene validnost i snagu argumenata, identifikuju logičke greške i prepoznaju neuspehe.

## REZIME ODELJKA

**5. Podsticanje diskusije i debate:** Promovišite diskusije u učionici, omogućavajući učenicima da izraze svoje stavove, raspravljaju o različitim perspektivama i iznesu potkrepljene argumente. Nastavnici treba da vode i moderiraju diskusije, podstičući ravnopravno učešće svih učenika i promovišući okruženje međusobnog poštovanja.

**6. Podsticanje rešavanja problema:** Predložite složene izazove i probleme koji zahtevaju kritičko i kreativno razmišljanje od strane učenika. Nastavnici treba da podstiču učenike da pristupe problemima iz različitih uglova, traže kreativna rešenja i opravdaju svoje izbore.

**7. Obezbedite konstruktivnu povratnu informaciju:** Prilikom ocenjivanja rada učenika, nastavnici treba da daju povratnu informaciju koja podstiče kritičko razmišljanje, ističući prednosti, predlažući poboljšanja i izazivajući učenike da prevaziđu površne odgovore.

**8. Modelirajte kritičko mišljenje:** Nastavnici treba da budu modeli kritičkog mišljenja tako što dele sopstveni misaoni proces, pokazujući kako procenjuju informacije, analiziraju argumente i donose informisane odluke. Ovo pomaže učenicima da vide kritičko razmišljanje na delu.

Podsećamo da je razvoj kritičkog mišljenja kontinuiran i progresivan proces. Prema tome, nastavnici treba da budu dosledni i da pružaju redovne mogućnosti učenicima da vežbaju svoje veštine kritičkog mišljenja u različitim situacijama i kontekstima.



## ODELJAK 2: ISTRAŽIVAČKE VEŠTINE

### Teorijske osnove

Istraživačke kompetencije su veštine i znanja potrebna za efikasno i efektivno sprovođenje istraživanja. Ove veštine su neophodne za prikupljanje, analizu i tumačenje relevantnih informacija na odgovarajući način. Neke važne kompetencije u istraživačkom procesu su:

- 1. Formulisanje istraživačkih pitanja:** znanje kako da se formulišu jasna i specifična istraživačka pitanja je od suštinskog značaja za vođenje istraživačkog procesa. Pitanja treba da budu objektivna i da usmeravaju istraživanje u relevantnom pravcu.
- 2. Identifikacija i izbor izvora informacija:** sposobnost da se identifikuju i izaberu relevantni i pouzdani izvori informacija. Ovo uključuje korišćenje biblioteka, akademskih baza podataka, knjiga, novina, naučnih članaka, izveštaja, specijalizovanih veb stranica i drugih relevantnih izvora.
- 3. Kritičko vrednovanje izvora informacija:** sposobnost da se proceni pouzdanost, validnost i relevantnost izvora informacija. To uključuje primenu kriterijuma za ocenjivanje, kao što su ugled autora, metodološka strogost, blagovremenost i relevantnost za predmetno istraživanje.

**4. Prikupljanje i organizacija podataka:** znati prikupljati, evidentirati i organizovati podatke na sistematičan i strukturiran način. Ovo može uključivati vođenje intervjua, upitnika, zapažanja, eksperimenata, prikupljanje sekundarnih podataka, između ostalih metoda pogodnih za istraživanje.

**5. Analiza i interpretacija podataka:** sposobnost da se na odgovarajući način analiziraju i interpretiraju prikupljeni podaci. Ovo može uključivati upotrebu statističkih tehnika, specijalizovanog softvera, kvalitativnu analizu, kodiranje podataka i identifikaciju obrazaca ili trendova.

**6. Sinteza i prezentacija rezultata:** sposobnost da se rezultati istraživanja sintetišu i predstave na jasan, koherentan i organizovan način. Ovo može uključivati pisanje izveštaja, kreiranje grafikona, tabela, usmenih prezentacija i druge oblike efektivne komunikacije rezultata.

**7. Etika u istraživanju:** poznavanje i primena etičkih principa u istraživačkom procesu, uključujući poštovanje prava učesnika, naučni integritet, poverljivost i usklađenost sa etičkim i pravnim standardima koji se primenjuju na oblast istraživanja.

**8. Kriičko mišljenje:** sposobnost kritičke analize samog istraživanja, procene njegovih ograničenja, identifikovanja mogućih zastoja i razmatranja dodatnih alternativa i pristupa.

**9. Upravljanje vremenom:** sposobnost efikasnog upravljanja vremenom tokom procesa istraživanja, uključujući planiranje koraka, postavljanje rokova i ispunjavanje postavljenih ciljeva.

Da bi se razvile istraživačke veštine, moraju se pratiti sledeći koraci: formulisati istraživačka pitanja; izbor i procena izvora informacija; bibliografski pregledi; prikupljanje podataka; analiza i interpretiranje podataka; sintetiza i saopštavanje rezultata; učešće u diskusionim grupama; saradnja na istraživačkim projektima; vežbanje kritičkog mišljenja.

Razvijanje ovih istraživačkih kompetencija zahteva praksu, iskustvo i smernice. Važno je da istraživači na obuci imaju pristup adekvatnim resursima i podršci za sticanje i unapređenje ovih veština tokom svoje akademske i profesionalne karijere.



## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

- Bell, J. (2014). *Doing Your Research Project: A Guide for First-Time Researchers*. Open University Press.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2017). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. Sage Publications.
- Hancock, D. R., & Algozzine, B. (2017). *Doing Case Study Research: A Practical Guide for Beginning Researchers*. Teachers College Press.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2017). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. Sage Publications.
- Hancock, D. R., & Algozzine, B. (2017). *Doing Case Study Research: A Practical Guide for Beginning Researchers*. Teachers College Press.

## AKTIVNOST 1: ISTRAŽIVANJE GEOGRAFSKOG UTICAJA NA ISTORIJU

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>ISTRAŽIVANJE GEOGRAFSKOG UTICAJA NA ISTORIJU</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Prezentacija
<b>Trajanje:</b>	nedelju dana
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Računari sa pristupom internetu; knjige i referentni materijali; vizuelni prikazi; projektor ili tabla; resursi za prezentaciju; prostor za grupne diskusije.</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Studenti će istraživati i analizirati uticaj geografije na značajne istorijske događaje.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Uvod: Upoznati učenike sa značajem geografije u istoriji objašnjavajući kako geografski faktori kao što su lokacija, klima, reljef i prirodni resursi mogu uticati na razvoj i ishode istorijskih događaja.</li> <li>2. Odabir istorijskih događaja: Podelite razred u male grupe i svakoj grupi dodelite značajan istorijski događaj. To može biti globalni događaj, kao što je Hladni rat, ili lokalni događaj, kao što je kolonizacija određenog regiona.</li> </ol>

## AKTIVNOST 1: ISTRAŽIVANJE GEOGRAFSKOG UTICAJA NA ISTORIJU

### Detaljan opis:

3. Istraživanje istorije: Pozovite učenike da detaljno istraže događaj koji im je dodeljen. Trebalo bi da traže informacije o istorijskom kontekstu, uzrocima i posledicama događaja, kao i o glavnim likovima koji su uključeni.

4. Istraživanje u geografiji: Sada se učenici moraju fokusirati na geografsku dimenziju događaja. Oni treba da istraže kako su geografski faktori uticali na razvoj i ishod događaja. Ovo može uključivati analizu geografske lokacije, klime, prirodnih resursa i relevantnih geografskih prepreka.

5. Analiza i prezentacija: Svaka grupa treba da analizira prikupljene informacije i pripremi prezentaciju za čas. Oni treba da istaknu kako su geografski faktori odigrali ulogu u istorijskom događaju i da jasno i koncizno raspravljaju o svojim nalazima.

6. Grupna diskusija: Nakon svake prezentacije, održite grupnu diskusiju da biste podelili ideje i uvide. Podstaknite učenike da postavljaju pitanja i daju konstruktivne povratne informacije o predstavljenim analizama.

7. Individualna refleksija: Pozovite učenike da pojedinačno razmisle o onome što su naučili iz aktivnosti. Oni treba da istaknu važnost geografije u razumevanju istorijskih događaja i kako geografija može da oblikuje sudbinu društava.

## AKTIVNOST 1: ISTRAŽIVANJE GEOGRAFSKOG UTICAJA NA ISTORIJU

<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Da li ste bili uključeni u proces istraživanja?</li> <li>• Da li ste mogli da postavljate pitanja, postavljate hipoteze i procenite prikupljene informacije?</li> <li>• Da li ste uspeli da povežete aktivnost sa znanjem stečenim na nastavi?</li> <li>• Da li je ova aktivnost doprinela vašem akademskom i ličnom razvoju?</li> </ul>
<p><b>Pomoćni materijali:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Obezbedite učenicima listu pouzdanih web stranica i onlajn resursa o geografskim i istorijskim činjenicama.</li> <li>• Učionica budućnosti.</li> </ul>
<p><b>Zaključak:</b></p>	<p>Ova aktivnost omogućava učenicima da urone u istraživanje istorije i geografije, razvijajući veštine prikupljanja informacija, kritičke analize i geografskog razmišljanja. Pored toga, imaće priliku da predstave svoja saznanja i učestvuju u diskusijama, promovišući razmenu znanja među vršnjacima.</p>

## AKTIVNOST 2: PROJEKTOVANJE I KONSTRUKCIJA SATELITSKOG MODELA

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>PROJEKTOVANJE I KONSTRUKCIJA SATELITSKOG MODELA</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Konkurs
<b>Trajanje:</b>	osam meseci
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Karton ili razni materijali koji se mogu reciklirati (kao što su plastične boce, čepovi, štapići za sladoled, itd.); makaze, olovka, lepak, lepljiva traka; olovke u boji; papir i olovke za beleške i crteže</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	Učenici će dizajnirati i izgraditi pojednostavljeni satelitski model kako bi razumeli osnovne koncepte i uključene komponente.
<b>Detaljan opis:</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Uvod: Započnite aktivnost tako što ćete razgovarati sa učenicima šta je satelit i čemu služi. Ukratko objasnite različite vrste satelita, kao što su oni za komunikaciju, posmatranje zemlje ili naučni sateliti.</li> <li>2. Istraživanje i planiranje: Podelite razred u male grupe i zamolite svaku grupu da istražuje određeni tip satelita (na primer, komunikacioni sateliti). Učenici treba da prikupe informacije o funkcijama, komponentama i dizajnu ovog tipa satelita.</li> </ol>



## AKTIVNOST 2: PROJEKTOVANJE I KONSTRUKCIJA SATELITSKOG MODELA

### Detaljan opis:

3. Dizajn satelita: Na osnovu prikupljenih informacija, svaka grupa treba da dizajnira pojednostavljeni model satelita koristeći dostupne materijale. Oni moraju uzeti u obzir osnovne komponente kao što su solarni paneli, antene, struktura, senzori, između ostalog.
4. Konstrukcija modela: Učenici treba da koriste materijale koji su im obezbeđeni da naprave satelitski model, prateći prethodno razrađen projekat. Oni mogu da koriste karton ili druge materijale koji se mogu reciklirati da bi napravili strukturu, nacrtali i obojili komponente i pravilno ih sastavili.
5. Presentacija modela: Svaka grupa treba da predstavi svoj satelitski model razredu. Oni treba da objasne dizajn, funkcije i komponente satelita, ističući kako su povezani sa tipom satelita koji se istražuje.
6. Diskusija i razmišljanje: Nakon svake prezentacije, promovisati grupnu diskusiju o različitim satelitskim modelima. Podstaknite učenike da podele svoja otkrića, izazove sa kojima se suočavaju tokom izgradnje i ideje za poboljšanje svojih modela.

## AKTIVNOST 2: PROJEKTOVANJE I KONSTRUKCIJA SATELITSKOG MODELA

<b>Proverite razumevanje:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Da li ste bili uključeni u proces istraživanja?</li> <li>• Da li ste mogli da postavljate pitanja, hipoteze i procenite prikupljene informacije?</li> <li>• Da li ste uspeali da povežete aktivnost sa znanjem stečenim na nastavi?</li> <li>• Da li je ova aktivnost doprinela vašem akademskom i ličnom razvoju?</li> </ul>
<b>Pomoćni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 3.<sup>a</sup> Edição Cansat Junior 2023  <a href="https://www.esero.pt/projetos-escolares/2022-2023/cansatjr">https://www.esero.pt/projetos-escolares/2022-2023/cansatjr</a></li> </ul>
<b>Zaključak:</b>	<p>Ova aktivnost će omogućiti studentima da istraže osnove satelita, kao što su dizajn, funkcije i komponente, na praktičan i kreativan način. Iako će izgrađeni model biti pojednostavljen, oni će imati priliku da uče i podele znanja o satelitima. Pored toga, aktivnost će promovisati grupnu saradnju, kritičko mišljenje i kreativnost učenika.</p>

## REZIME ODELJKA

Nastavnici mogu da igraju ključnu ulogu u razvoju istraživačkih kompetencija svojih učenika.

- 1. Naučite korake istraživačkog procesa:** Upoznati učenike sa različitim fazama istraživačkog procesa, kao što su formulisanje istraživačkih pitanja, prikupljanje informacija, procena izvora, organizovanje podataka i predstavljanje rezultata. Obezbedite jasne i strukturisane smernice za svaki korak.
- 2. Navedite primere i modele:** Pokažite primere dobro sprovedenih istraživanja i obezbedite šablone formata akademskih radova, kao što su apstrakti, uvodi, metodologije i zaključci. Ovo će pomoći učenicima da razumeju strukturu i stil istraživanja.
- 3. Vodič u izboru istraživačkih tema:** Pomozite učenicima u izboru relevantnih i interesantnih istraživačkih tema. Dajte smernice i predloge, ali i podstaknite autonomiju učenika da biraju teme koje izazivaju njihovo interesovanje.
- 4. Naučite veštine pretraživanja i odabira izvora:** demonstrirajte tehnike pretraživanja u akademskim bazama podataka, onlajn bibliotekama i pouzdanim veb lokacijama. Naučite kriterijume za procenu pouzdanosti, relevantnosti i blagovremenosti izvora.
- 5. Promovišite kritičko mišljenje:** Ohrabrite učenike da preispituju informacije, razmotre različite perspektive i kritički procenjuju izvore. Naučite ih da prepoznaju pristrasnosti i da provere istinitost pronađenih informacija.

## REZIME ODELJKA

**6. Razvijte veštine organizacije podataka i analize:** Naučite tehnike za organizovanje informacija prikupljenih tokom istraživanja, kao što su šeme, koncept mape ili tabele. Pomozite učenicima da analiziraju i interpretiraju podatke na smislen način.

**7. Podsticati akademsko pisanje:** Dajte smernice o strukturi, stilu i normama akademskog pisanja. Dajte konstruktivne povratne informacije o veštinama pisanja učenicima, pomažući im da poboljšaju svoju jasnoću, koherentnost i koheziju teksta.

**8. Stimulisati kreativnost i originalnost:** Ohrabrite učenike da istražuju originalne i kreativne pristupe u svom istraživanju. Podstaknite ih da razmišljaju van okvira, uspostavljaju veze između različitih oblasti znanja i razvijaju sopstvene perspektive.

**9. Predložite istraživačke projekte i grupni rad:** Promovišite grupne istraživačke projekte kako biste podstakli saradnju, deljenje ideja i međusobno učenje. Ovo takođe omogućava učenicima da razviju veštine komunikacije i timskog rada.

**10. Obezbedite konstruktivne povratne informacije:** Tokom procesa istraživanja, pružite individualizovane i konstruktivne povratne informacije učenicima. Istaknite prednosti i oblasti za poboljšanje i ponudite konkretne smernice koje će im pomoći da usavrše svoje istraživačke veštine.

Korišćene strategije treba da budu u skladu sa stepenom razvoja i uzrastom učenika. Postepeno, kako učenici stiču više iskustva, mogu postati autonomniji u procesu istraživanja.



# MODUL 4: ORGANIZACIONE VEŠTINE

Naslov	<b>ORGANIZACIONE VEŠTINE</b>
<b>Cilj</b>	Razviti organizacione veštine nastavnika kako bi poboljšali svoje sposobnosti planiranja, upravljanja vremenom i donošenja odluka, promovišući efikasno upravljanje učionicom i izvođenje nastave.
<b>Ciljevi</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Opremiti nastavnike veštinama da postave jasne i ostvarive ciljeve i razdvoje ih na korake koji se mogu primeniti, obezbeđujući efikasno planiranje i upravljanje zadacima.</li> <li>• Poboljšati sposobnosti nastavnika za upravljanje vremenom, omogućavajući im da dodele odgovarajuće vreme za različite zadatke, daju prioritet aktivnostima i prate strukturisane rasporede.</li> <li>• Razviti nastavničke veštine donošenja odluka tako što ćete im dati strategije za prikupljanje relevantnih informacija, razmatranje posledica i donošenje odluka na osnovu dobrog informisanja.</li> </ul>



	<b>Teme</b>	<b>Ishodi učenja</b>
<b>Teme i ishodi učenja</b>	<b>Planiranje</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Razvijati sposobnost nastavnika da postave jasne i ostvarive ciljeve za nastavne aktivnosti, obezbeđujući usklađenost sa ciljevima nastavnog plana i programa.</li> <li>• Ojačati kapacitete nastavnika da razlože ciljeve na korake koji se mogu primeniti, olakšavajući efikasno planiranje i upravljanje zadacima.</li> <li>• Podsticati veštine saradnje nastavnika radi koordinacije napora i odgovornosti sa kolegama, promovišući efikasan timski rad i korišćenje resursa.</li> </ul>
	<b>Upravljanje vremenom</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Poboljšati veštine nastavnika u proceni i raspodeli odgovarajućeg vremena za svaki zadatak ili aktivnost, obezbeđujući efikasno upravljanje vremenom.</li> <li>• Omogućiti nastavnicima da postave jasne prioritete i identifikuju najvažnije zadatke, obezbeđujući efikasno korišćenje vremena i resursa.</li> <li>• Razviti sposobnost nastavnika da kreiraju i prate strukturirane rasporede ili liste obaveza, promovišući efektivne prakse upravljanja vremenom.</li> </ul>

	Teme	Ishodi učenja
<b>Teme i ishodi učenja</b>	<b>Donošenje odluka</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Unaprediti sposobnost nastavnika da prikupe sve neophodne informacije i razmotre posledice prilikom donošenja odluka, promovisući promišljene i informisane izbore.</li> <li>• Ojačati logično razmišljanje nastavnika i ciljno orijentisan stav neophodan za efikasno donošenje odluka u učionici.</li> <li>• Negovati odgovornost nastavnika za donete odluke, omogućavajući im da razmišljaju o rezultatima i uče iz njih.</li> </ul>



## PLANER MODULA – Organizacione veštine

### Modul 4 – Uvod u modul

Dobrodošli u Modul 4: Organizacione veštine, sastavni deo BRAINFINITI Erasmus Plus projekta. Primarni cilj ovog modula je da opremi nastavnike jakim organizacionim veštinama, kako bi im se omogućilo da stvore strukturirano i produktivno okruženje za učenje, efikasno upravljaju svojim poslom, udovolje individualnim potrebama učenika i neguju pozitivnu i efikasnu kulturu u učionici.

Modul je podeljen u tri različita odeljka, od kojih se svaki bavi ključnom oblasti organizacionih veština:

Odeljak 1: Planiranje – Veštine planiranja se odnose na sposobnosti i kompetencije uključene u efikasno kreiranje i organizovanje planova za postizanje specifičnih ciljeva ili zadataka.

Odeljak 2: Upravljanje vremenom – Veštine upravljanja vremenom odnose se na sposobnost da se efikasno i efektivno upravlja vremenom kako bi se maksimizirala produktivnost, ispoštovali rokovi i postigli željeni ciljevi. Ove veštine uključuju različite strategije i tehnike za optimizaciju korišćenja vremena.

Odeljak 3: Donošenje odluka – Veštine donošenja odluka odnose se na sposobnost procene situacija, razmatranja dostupnih opcija, procene potencijalnih ishoda i donošenja informisanih izbora. Ove veštine uključuju kombinaciju kritičkog mišljenja, analize, rasuđivanja i sposobnosti rešavanja problema.

## PLANER MODULA – Organizacione veštine

### Modul 4 – Uvod u modul

Značaj razvoja organizacionih veština kod nastavnika leži u nekoliko razloga:

**Efikasno upravljanje učionicom:** Organizacione veštine pomažu nastavnicima da efikasno upravljaju svojim učionicama. Moraju da vode evidenciju o pohađanju učenika, zadacima, procenama i drugim važnim informacijama. Organizovanjem, nastavnici mogu da održavaju strukturisano okruženje za učenje, koje promoviše angažovanje učenika i smanjuje smetnje.

**Upravljanje vremenom:** Nastavnici imaju mnoštvo zadataka koje treba da završe, uključujući planiranje časa, ocenjivanje, komunikaciju sa roditeljima i profesionalni razvoj. Jake organizacione veštine omogućavaju nastavnicima da efikasno upravljaju svojim vremenom, obezbeđujući da mogu da odvoje dovoljno vremena za svaki zadatak i ispoštuju rokove.

**Upravljanje resursima:** Nastavnici često imaju pristup širokom spektru nastavnih materijala, kao što su udžbenici, radne sveske, manipulativi i tehnološki resursi. Organizacione veštine pomažu nastavnicima da efikasno kategorišu i skladište ove resurse, čineći ih lako dostupnim kada je to potrebno. Ovo štedi vreme i poboljšava iskustvo učenja za učenike.

**Individualizovana nastava:** Nastavnici u osnovnim školama rade sa učenicima različitih sposobnosti i stilova učenja. Organizacione veštine omogućavaju nastavnicima da prate individualni napredak učenika, identifikuju oblasti snage i slabosti i razviju ciljane nastavne strategije i intervencije. Ovaj personalizovani pristup poboljšava ishode učenja učenika.

## PLANER MODULA – Organizacione veštine

### Modul 4 – Uvod u modul

Saradnja i timski rad: Nastavnici često sarađuju sa drugim nastavnicima, pomoćnim osobljem i roditeljima. Organizacione veštine olakšavaju efikasnu komunikaciju, dokumentovanje i koordinaciju sa kolegama. Ova saradnja obezbeđuje da učenici dobiju doslednu podršku i resurse u različitim okruženjima za učenje.

Uzor za učenike: Nastavnici služe kao uzor svojim učenicima. Kada nastavnici pokažu jake organizacione veštine, učenici posmatraju i uče iz njihovog primera. Kao primer efikasne organizacije, nastavnici mogu inspirisati i osnažiti učenike da razviju sopstvene organizacione veštine, pripremajući ih za akademski uspeh.

Smanjenje stresa: Nastava može biti zahtevna i stresna, posebno kada postoji više obaveza kojima se istovremeno upravlja. Organizacione veštine pomažu nastavnicima da smanje stres tako što im pružaju jasnu strukturu i plan. Korišćenjem organizovanih sistema, nastavnici se mogu fokusirati na podučavanje i podršku učenicima bez osećaja preopterećenosti.

## PLANER MODULA – Organizacione veštine

### Modul 4 – Uvod u modul

U okviru ovog modula, dinamična kombinacija resursa, zadataka i evaluacija pažljivo je napravljena da inspiriše učenje i podstakne praktičnu primenu organizacionih veština. Ovo iskustvo će obogatiti sposobnosti nastavnika i proširiti njihov uticaj na učionicu, što će rezultirati većim učešćem učenika i poboljšanim akademskim postignućima.

Nastavnici, kao osobe koje najviše doprinose zajednici koja uči, igraju suštinsku ulogu. Poboljšanje njihovih organizacionih veština može imati dubok uticaj na akademsku atmosferu. Ovaj modul služi kao most ka uspostavljanju optimalnog okruženja za učenje, negovanju individualizovane podrške, ublažavanju stresa i unapređenju ukupnog akademskog puta učenika. Prihvatite ovu priliku za rast i uživajte u procesu

# ODELJAK 1: PLANIRANJE

## Teorijske osnove

Kao prosvetni radnici, neosporna je vitalna uloga koju imate u oblikovanju budućnosti prenošenjem znanja i veština učenicima. Međutim, usred ovih odgovornosti, ključno je ne zanemariti značaj razvoja veština efikasnog planiranja. Imati dobro strukturiran plan za vašu radnu nedelju nije samo od suštinskog značaja za efikasno upravljanje vremenom, već i za poboljšanje vašeg opšteg blagostanja i efikasnosti kao edukatora.

Razvijanje vaših veština planiranja omogućava vam da uskladite svoje trenutne zadatke sa vašim dugoročnim ciljevima. Ovo usklađivanje vam omogućava da se fokusirate na zadatke koji su zaista važni, osiguravajući da vaši napori doprinose vašem profesionalnom razvoju i uspehu učenika. Učenje kako da napravite nedeljni plan rada pomaže u povećanju produktivnosti i održavanju zdrave ravnoteže između posla i privatnog života.

Hajde da istražimo neke ključne prednosti usavršavanja veština planiranja:

1. Poboljšavanje ravnoteže između posla i života: Efikasno planiranje radne nedelje vam omogućava da namerno dodelite vreme za posao i lične aktivnosti. Zakazivanje posvećenih perioda za pauze, brigu o sebi i lično vreme osigurava da imate neophodne prilike da “dopunite baterije”. Ova ravnoteža ne samo da doprinosi vašem blagostanju, već i poboljšava fokus i produktivnost tokom nastave.

2. Upravljanje vremenom: Pažljivo planiranje daje kontrolu nad vašim vremenom tokom radne nedelje. Sa dobro definisanim planom, tačno znate koji zadaci zahtevaju pažnju i kada. Uključivanje slobodnog vremena u vaš raspored omogućava fleksibilnost i prilagodljivost, što olakšava rešavanje nepredviđenih izazova ili dodeljivanje dodatnog vremena za složene zadatke.

3. Povećavanje produktivnosti: Planiranje radne nedelje olakšava određivanje prioriteta zadataka na osnovu važnosti i izdvajanje dovoljno vremena za završetak. Ovaj pristup povećava produktivnost jer se zadacima može efikasno upravljati bez osećaja preopterećenosti. Dosledno ispunjavanje nedeljnih ciljeva pokazuje posvećenost i kompetenciju, što može dovesti do priznanja i napredovanja u karijeri.

4. Veštine određivanja prioriteta: Određivanje prioriteta je ključno, posebno za nastavnike. Planiranje unapred razvija sposobnost procene i sortiranja zadataka, projekata i imenovanja po važnosti. Ova veština pomaže u donošenju informisanih odluka u vezi sa raspodelom vremena i resursa, obezbeđujući fokus na najuticajnije aktivnosti.

5. Održavanje motivacije: Dobro strukturiran plan radne nedelje pomaže u održavanju motivacije i posvećenosti. Jasni ciljevi i praćenje napretka daju pravac i svrhu. Organizovana radna nedelja olakšava pridržavanje rutine, minimizira odlaganje i održava fokus na ciljeve edukatora.

6. Razvijanje veština planiranja ne koristi samo nastavnicima već i pozitivno utiče na učenike. Efikasno upravljanje vremenom doprinosi privlačnijem i obogaćujućem okruženju za učenje. Hajde da iskoristimo moć planiranja, preuzmemo kontrolu nad našim radnim nedeljama da bismo ostvarili svoj puni potencijal kao nastavnik.

### **Značaj razvijanja veština planiranja kod učenika**

Da li se učenici bore sa praćenjem zadataka i određivanjem prioriteta ciljeva? Ovi izazovi se mogu odnositi na planiranje, kritičnu veštinu izvršne funkcije. Planiranje, sposobnost orijentisana na budućnost, osnažuje pojedince da postignu ciljeve, čak i u naizgled jednostavnim zadacima. Međutim, to je složena veština koja se oslanja na radnu memoriju, kognitivnu fleksibilnost i inhibicionu kontrolu. Učenici koji nailaze na poteškoće u planiranju mogu imati problema da započnu zadatke, sačine eseje ili reše matematičke probleme.

Takve poteškoće mogu značajno uticati na različite aspekte učeničkog života. Akademski, učenici mogu naići na prepreke u sekvencijalnim zadacima. Društveno, izazovi planiranja mogu da ometaju pravljenje planova sa prijateljima ili učešće u grupnim aktivnostima. Nasuprot tome, snažne veštine planiranja utiru put za budući uspeh na poslu.

Rano prepoznavanje i rešavanje poteškoća u planiranju su od suštinskog značaja za razvoj i dobrobit učenika. Podržavajući njihove veštine planiranja, pružamo im vredne alate za navigaciju kroz akademske izazove, uspostavljanje značajnih društvenih veza i izgradnju temelja za budući uspeh u različitim životnim oblastima.

## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

- Organizacione sposobnosti za nastavnike
- Podučavanje organizacionih veština u srednjoj školi: Kretanje ka nezavisnosti; Barbara Boller Stamford Public School Sistem, Vestern Connecticut State Universiti, Danburi [link](#)
- Nastava organizacionih veština; Boris Bakunas i Vilijam Holejk, [link](#)
- Učenje planiranja, planiranje učenja: razvoj stručnosti nastavnika početnika, Trevor Mutton, H. Hagger, K. Burn, [link](#)
- Foothills academi - 5 načina da pomognete da razvijete veštine planiranja vašeg deteta
- Kako steći kontrolu nad svojim slobodnim vremenom Laura Vanderkam
- "7 navika veoma efikasnih tinejdžera" Sean Covey



## AKTIVNOST 1: DRUŠTVENE I KARTAŠKE IGRE - QUIDDLER

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>DRUŠTVENA I KARTAŠKA IGRA - QUIDDLER</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica
<b>Trajanje:</b>	45 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Špilovi karata Quiddler (3 seta za 3 grupe)</li> <li>• Bodovi ili blokovi za beleženje</li> <li>• Olovke</li> <li>• Tajmer ili štoperica</li> <li>• Tabla i markeri za uputstva i vođenje rezultata</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	Razviti veštine planiranja i strateško razmišljanje učenika kroz igranje društvene igre.
<b>Detaljan opis:</b>	<p>Quiddler je društvena igra koja neguje veštine izvršne funkcije: Organizacija; fleksibilno razmišljanje; planiranje i određivanje prioriteta.</p> <p>U Quiddler-u, igrači pokušavaju da iskoriste sve svoje karte sa slovima da napišu kratke reči. Kako igra napreduje, igrači dobijaju više karata, tako da mogu da kreiraju više kratkih reči ili jednu dužu reč. Deca mogu da razviju svoje veštine fleksibilnog razmišljanja dok se zabavljaju sa do sedam drugih igrača.</p> <p>Nastavnici mogu podeliti odeljenje u 3 grupe od po 8 igrača i objasniti igru svim učenicima. Tada ih nastavnik može pustiti da se igraju u grupama.</p>

## AKTIVNOST 1: DRUŠTVENE I KARTAŠKE IGRE - QUIDDLER

### Detaljan opis:

Quiddler je igra rečima koja igračima postavlja izazov stvaranja reči koristeći sve veći broj kartica sa slovima u ruci. Igra se sastoji od osam rundi, pri čemu se u početnoj rundi dele tri karte svakom igraču, zatim četiri karte u drugom krugu, pet karata u trećem i tako dalje. Svaka kartica nosi jedno ili dva slova i ima određenu vrednost poena koja joj je dodeljena.

Kada je njegov red, igrač izvlači kartu iz špila ili gomile za odbacivanje, a zatim odbacuje jednu od svojih karata. Ako igrač uspe da iskoristi sve karte u svojoj ruci (ostavi samo jednu za odbacivanje) da formira reči, od kojih se svaka sastoji od najmanje dve karte, može da izloži tako što će reči staviti na sto. Drugi igrači zatim prave svoj konačni potez, pokušavajući da iskoriste što više karata koje imaju u rukama da formiraju reči. Svaki igrač postiže poene sabiranjem vrednosti karata korišćenih u njihovim rečima i oduzimanjem poena za sve preostale karte u njihovoj ruci. Pored toga, igrač sa najviše reči i igrač sa najdužom rečju dobijaju bonus od 10 poena. U slučaju nerešenog rezultata, nijedan igrač ne dobija bonus. Igrač sa najvećim ukupnim rezultatom posle osam rundi izlazi kao pobednik igre!

## AKTIVNOST 1: DRUŠTVENE I KARTAŠKE IGRE - QUIDDLER

<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Cilj Quiddler-a je da kreira reči koristeći karte u ruci. Radi se o planiranju jer igrači moraju strateški da formiraju duže reči da bi ostvarili bolje rezultate. Moraju da procene svoje opcije kartica, da razmotre kombinacije slova i da planiraju svoj pristup stvaranju reči kako bi maksimizirali svoje rezultate. Ovo uključuje odmeravanje potencijalnih vrednosti poena različitih opcija reči i planiranje u skladu sa tim.</li> <li>• Važno je da učenici shvate da moraju strateški da razmišljaju kako bi dobili više poena. O tome se može razgovarati sa učenicima nakon radionice.</li> </ul>
<p><b>Pomoćni materijali:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Nastavnici mogu pripremiti video snimak jedne runde igre kako bi učenicima lakše objasnili pravila igre.</li> </ul>
<p><b>Zaključak:</b></p>	<p>Angažovanjem u Quiddler-u, igrači mogu poboljšati svoje veštine planiranja razmišljajući unapred, razmatrajući kombinacije karata, prilagođavajući se smetnjama, upravljajući resursima i razvijajući dugoročne strategije. Ove veštine planiranja mogu se preneti u različite situacije iz stvarnog života gde su efikasno planiranje i donošenje odluka od suštinskog značaja.</p>

## AKTIVNOST 2: PLANIRANJE DOGAĐAJA U STVARNOM SVETU

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>PLANIRANJE DOGAĐAJA U STVARNOM SVETU</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica
<b>Trajanje:</b>	45 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tabla i markeri</li> <li>Materijali sa šablonima za planiranje događaja</li> <li>Pristup računarima ili uređajima za istraživanje</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Uključiti učenike u praktično planiranje događaja, omogućavajući im da razviju veštine u budžetiranju, zakazivanju, koordinaciji i promociji.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<p>Uvod (5 minuta): Započnite lekciju diskusijom o važnosti planiranja događaja u scenarijima iz stvarnog sveta. Istaknite koliko su veštine planiranja vredne ne samo u školi već i u ličnom i profesionalnom životu.</p> <p>Objašnjenje aktivnosti (10 minuta): Uvedite scenario: Objasnite da će razred planirati školski događaj, kao što je prikupljanje sredstava ili sajam nauke. Objasnite da će učenici raditi u grupama kako bi simulirali proces planiranja.</p> <p>Formiranje grupe (5 minuta): Podelite razred u male grupe, obezbeđujući mešavinu veština i tipova ličnosti u svakoj grupi.</p>

## AKTIVNOST 2: PLANIRANJE DOGAĐAJA U STVARNOM SVETU

### Detaljan opis:

**Zadatak (5 minuta):** dodelite svakoj grupi određenu vrstu događaja (npr. prikupljanje sredstava, sajam nauke, kulturni sajam) i dajte kratak opis ciljeva događaja i ciljne publike.

**Implementacija zadatka (15 minuta):**

Distribuirajte materijale sa šablonima za planiranje događaja, koji uključuju odeljke za budžetiranje, zakazivanje, koordinaciju i promociju.

Uputite svaku grupu da zajedno popunjava šablone na osnovu dodeljenog događaja. Oni treba da razgovaraju i donose odluke o aspektima kao što su raspodela budžeta, datum događaja, mesto održavanja, potrebni volonteri i promotivne strategije.

**Grupne prezentacije (5 minuta):** Svaka grupa razredu predstavlja kratak pregled svog plana događaja. Naglasite da treba da istaknu ključne odluke koje su doneli za svaki aspekt planiranja.

**Refleksija i diskusija (5 minuta):** Omogućite diskusiju u razredu:

- Zamolite svaku grupu da podeli jedan izazov sa kojim su se susreli dok su planirali svoj događaj i kako su ga rešili.
- Razgovarajte o važnosti timskog rada i efektivne komunikacije u planiranju događaja.
- Podstaknite učenike da razmisle o veštinama koje su koristili tokom aktivnosti i kako mogu primeniti ove veštine u drugim oblastima svog života.

## AKTIVNOST 2: PLANIRANJE DOGAĐAJA U STVARNOM SVETU

<p><b>Detaljan opis:</b></p>	<p><b>Završetak (5 minuta):</b> Sumirajte ključne zaključke iz aktivnosti, naglašavajući praktičnu vrednost veština planiranja. Istaknite kako je planiranje dinamičan proces koji uključuje donošenje odluka, rešavanje problema i fleksibilnost.</p> <p><b>Domaći zadatak (opciono):</b> Kao domaći zadatak, zamolite učenike da pojedinačno napišu svoje mišljenje o aktivnosti planiranja događaja. Trebalo bi da razgovaraju o tome šta su naučili o složenosti planiranja i kako mogu da unaprede svoje veštine planiranja u budućnosti.</p>
<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Aktivno učešće učenika u grupnoj aktivnosti i njihovo angažovanje tokom prezentacija.</li> <li>• Kvalitet završenih šablona za planiranje događaja, koji prikazuju efikasno donošenje odluka i koordinaciju.</li> <li>• Zapažanja tokom sesije refleksije i diskusije, procena razumevanja učenika o važnosti veština planiranja.</li> </ul>
<p><b>Zaključak:</b></p>	<p>Vodeći učenike kroz ovu praktičnu aktivnost planiranja događaja, nastavnici im pružaju opipljivo iskustvo procesa planiranja i opremaju ih praktičnim veštinama primenljivim na scenarije iz stvarnog sveta.</p>

## REZIME ODELJKA

Korišćenje vežbi kao što je kartaška igra Quiddler i planiranje događaja u stvarnom svetu mogu značajno poboljšati veštine planiranja učenika. Quiddler neguje strateško razmišljanje kroz svoju mehaniku stvaranja reči, promovišući sekvencijalno donošenje odluka i prilagodljivost. Učenici moraju strateški da rasporede kartice da formiraju reči, što stimuliše njihove analitičke sposobnosti, prepoznavanje obrazaca i kognitivnu fleksibilnost.

Isto tako, planiranje događaja u stvarnom svetu podstiče praktične organizacione veštine. Učenici uče da postavljaju ciljeve, raspoređuju resurse i da se pridržavaju vremenskih rokova. Ova vežba jača njihovu sposobnost rešavanja problema zahtevajući od njih da predvide nepredviđene situacije i da u skladu sa tim prilagode planove. Saradnja i komunikacija se takođe usavršavaju kako učenici saraduju sa različitim zainteresovanim stranama.

Kombinovanjem ovih vežbi učenici imaju koristi od sveobuhvatnog pristupa planiranju. Quiddler usavršava apstraktno planiranje kroz svoju igru, poboljšavajući mentalnu agilnost i formiranje strategije. Istovremeno, planiranje događaja u stvarnom svetu pruža praktično iskustvo, negujući konkretne veštine planiranja, podstičući prilagodljivost i jačanje mekih veština vitalnih za efikasno izvršenje. Ova holistička strategija osposobljava učenike sa zaokruženim skupom veština planiranja koji se može primeniti na različite scenarije, promovišući doživotno učenje i uspeh.

## ODELJAK 2: UPRAVLJANJE VREMENOM

### Teorijske osnove

Veštine upravljanja vremenom su ključne za nastavnike jer maksimiziraju produktivnost, stvaraju strukturisana okruženja za učenje, ispunjavaju rokove i ciljeve, uravnotežuju opterećenje i dobrobit, poboljšavaju profesionalni razvoj i grade pozitivne odnose. Efikasnim upravljanjem vremenom, nastavnici mogu da optimizuju svoju efikasnost kao edukatora i da stvore okruženje koje podržava uspeh učenika.

Veštine upravljanja vremenom su neophodne za nastavnike iz sledećih razloga:

- Maksimiziranje produktivnosti efikasnim organizovanjem i raspodelom vremena. Stvaranje strukturiranog okruženja za učenje sa odgovarajućim rasporedom vremena za različite aktivnosti.
- Dosledno ispunjavanje rokova i ciljeva.
- Balansiranje radnog opterećenja i blagostanja kako bi se sprečilo sagorevanje i održala zdrava ravnoteža između posla i života.
- Unapređenje profesionalnog razvoja izdvajanjem vremena za kontinuirano učenje.
- Izgradnja pozitivnih odnosa sa učenicima, roditeljima i kolegama kroz tačnost, spremnost i odgovornost.



Evo nekih aktivnosti koje mogu pomoći nastavnicima da poboljšaju svoje sposobnosti upravljanja vremenom:

**1. Postavljanje ciljeva i određivanje prioriteta:** Uključite se u aktivnosti koje se fokusiraju na postavljanje jasnih ciljeva i određivanje prioriteta zadataka. Nastavnici mogu da nauče da identifikuju najvažnije i hitne zadatke i u skladu sa tim raspodele vreme. Ovo može uključivati kreiranje lista obaveza, korišćenje alata za upravljanje zadacima ili učešće u radionicama o postavljanju ciljeva i određivanju prioriteta.

**2. Praćenje vremena i analiza:** Podstaknite nastavnike da prate svoje korišćenje vremena u određenom periodu kako bi stekli uvid u to kako provode svoje vreme. Analizom svog vremenskog dnevnika, nastavnici mogu identifikovati aktivnosti koje gube vreme ili oblasti u kojima mogu da naprave poboljšanja. Ova samorefleksija pomaže u prilagođavanju njihovih strategija upravljanja vremenom.

**3. Podela vremena na blokove i zakazivanje:** Naučite nastavnike efikasnim tehnikama za podelu vremena na blokove i zakazivanje vremena. Ovo uključuje dodelu vremena za različite zadatke ili aktivnosti tokom dana. Aktivnosti kao što su radionice ili sesije obuke o metodama podele vremena mogu opremiti nastavnike praktičnim veštinama da optimizuju svoje rasporede i povećaju produktivnost.

**4. Delegiranje i saradnja:** nastavnici treba da budu svesni prednosti delegiranja zadataka i saradnje sa kolegama. Podela odgovornosti i zajednički rad mogu pomoći u raspodeli opterećenja, omogućavajući nastavnicima da efikasnije upravljaju svojim vremenom. Podsticati timsko planiranje i aktivnosti saradnje kako biste promovisali efikasno upravljanje vremenom u školi.

**5. Radionice i profesionalni razvoj:** radionice ili sesije stručnog usavršavanja fokusirane na veštine upravljanja vremenom mogu se obezbediti nastavnicima. Ove sesije mogu upoznati nastavnike sa različitim strategijama, tehnikama i alatima za efikasno upravljanje vremenom. Radionice takođe mogu ponuditi mogućnosti nastavnicima da podele svoja iskustva, uče jedni od drugih i razviju praktična rešenja.

**6. Reflektivna praksa i povratne informacije:** nastavnike treba podsticati da se uključe u reflektivnu praksu i traže povratne informacije od kolega ili mentora. Razmišljanje o svojim praksama upravljanja vremenom i traženje doprinosa od drugih može pomoći nastavnicima da identifikuju oblasti za poboljšanje i razviju personalizovane strategije za bolje upravljanje vremenom.

Angažovanjem u ovim aktivnostima, nastavnici mogu razviti jače veštine upravljanja vremenom, postati organizovaniji i efikasno upravljati svojim odgovornostima. Kontinuirano poboljšanje upravljanja vremenom doprinosi povećanju produktivnosti, smanjenju nivoa stresa i uravnoteženijem i ispunjenijem profesionalnom životu.

## **Značaj razvijanja veština upravljanja vremenom kod učenika**

Razvijanje veština upravljanja vremenom kod učenika je ključno za akademski uspeh, lični rast, smanjenje stresa, povećanu produktivnost, pripremu za budućnost, uravnotežen način života i postizanje ciljeva. Negujući ove veštine, učenici dobijaju vredne alate koji će im koristiti tokom njihovog obrazovnog puta i dalje.

Kako osnažujemo učenike da preuzmu kontrolu nad svojim učenjem, uključujući vreme, put, mesto i tempo učenja, snažne veštine upravljanja vremenom postaju sve važnije. Ovo je posebno ključno u virtuelnom učenju sopstvenim tempom, gde učenici moraju samostalno da upravljaju svojim korišćenjem vremena bez vođstva prisutnih u učionicama licem u lice.

Da bismo učenike opremili ovim ključnim veštinama, moramo ih namerno naučiti efikasnim strategijama i digitalnim alatima za upravljanje vremenom. Na taj način možemo pomoći učenicima da izbegnu stres koji proizilazi iz odugovlačenja i da ih pripremimo za uspeh u ispunjavanju rokova zadatka.

Pored direktne instrukcije, od vitalnog je značaja da se učenicima pruži mogućnost da uvežbavaju i primenjuju ove veštine. Dajući učenicima autonomiju da donose odluke u vezi sa njihovim vremenom, kao što je razbijanje većih projekata na manje zadatke i davanje prioriteta višestrukim zadacima tokom vremena, oni mogu razviti svoje sposobnosti upravljanja vremenom.

Dok će podrška i prilagođavanja biti neophodni na osnovu uzrasta i iskustva učenika, svi učenici mogu raditi na tome da sami upravljaju svojim vremenom i zadacima. Štaviše, pružanje mogućnosti za razmišljanje o praksi upravljanja vremenom omogućava učenicima da usavrše sopstvene pristupe.

Razvijanje veština upravljanja vremenom učenika ne samo da im pomaže da ispune rokove u vezi sa nastavom, već ih osposobljava i za životnu veštinu koja će im koristiti lično i profesionalno u godinama koje dolaze. To ih postavlja na put ka većoj nezavisnosti, odgovornosti i uspehu u različitim aspektima njihovog života.



## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

- Procena veština upravljanja vremenom kao važnog aspekta učenja učenika; RAFAEL GARCÍA-ROS, FRANCISCO PÉREZ-GONZÁLEZ and EUGENIA HINOJOSA, Department of Developmental and Educational Psychology, Universitat de València, Spain, [link](#)
- Razvijte veštine upravljanja vremenom svojih učenika [link](#)



## AKTIVNOST 1: POMODORO TEHNIKA

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>POMODORO TEHNIKA</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica
<b>Trajanje:</b>	90 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bela tabla ili flip-čart</li> <li>• Markeri</li> <li>• Tajmer (može biti telefon ili štoperica)</li> <li>• Sveske i olovke za svakog učenika</li> <li>• Unapred pripremljeni slajdovi ili materijali koji sumiraju ključne tačke</li> <li>• Primeri zadataka (jednostavni matematički zadaci, čitanje pasusa, itd.)</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	Radionica ima za cilj da učenike upozna sa konceptom upravljanja vremenom i značajem efektivne raspodele vremena. Pomaže im da shvate prednosti razlaganja zadataka na manje delove kojima se može upravljati.
<b>Detaljan opis:</b>	<p>Organizovanje 90-minutne radionice za objašnjenje i vežbanje Pomodoro tehnike može se obaviti kroz sledeće korake:</p> <p>1. Uvod (5 minuta):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ Započnite predstavljanjem Pomodoro tehnike i njenih prednosti. Objasnite da je to metoda upravljanja vremenom koja pomaže da se poboljša fokus, produktivnost i raspodela vremena.</li> <li>◦ Podelite kratku istoriju tehnike, uključujući njeno poreklo i svrhu.</li> </ul>

## AKTIVNOST 1: POMODORO TEHNIKA

### Detaljan opis:

#### 2. Objašnjenje tehnike (10 minuta):

- Navedite detaljno objašnjenje svakog koraka uključenog u Pomodoro tehniku:
  - Pomodoro ciklus: Objasnite da se sastoji od 25 minuta fokusiranog rada nakon čega sledi 5 minuta pauze.
  - Pauze i nagrade: Razgovarajte o važnosti kratkih pauza da biste napunili baterije i održali motivaciju. Naglasite potrebu da koristite pauze za aktivnosti koje pomažu opuštanju uma.
  - Lista zadataka i određivanje prioriteta: Uvesti koncept kreiranja liste zadataka i određivanje prioriteta zadataka na osnovu važnosti i rokova.

#### 3. Demonstracija (30 minuta):

- Izvedite demonstraciju Pomodoro tehnike uživo koristeći tajmer ili Pomodoro aplikaciju. Podesite tajmer na 25-minutni interval rada i započnite fokusiran rad dok učenici posmatraju.
- Nakon završetka radnog intervala, napravite pauzu od 5 minuta i pokažite kako da efikasno iskoristite pauzu za opuštanje ili aktivnosti koje daju energiju.
- Ponovite ciklus još jednom da biste ojačali tehniku i dali učenicima priliku da je iskuse iz prve ruke.

## AKTIVNOST 1: POMODORO TEHNIKA

<p><b>Detaljan opis:</b></p>	<p>4. Vežbanje (30 minuta):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ Podelite učenike u parove ili male grupe.</li> <li>◦ Dajte svakoj grupi zadatak ili problem na kojem mogu da rade tokom Pomodoro ciklusa (25 minuta).</li> <li>◦ Uputite učenike da primene Pomodoro tehniku, koristeći tajmer ili Pomodoro aplikaciju da prate svoj rad i pauze.</li> <li>◦ Nakon svakog ciklusa, dajte nekoliko minuta učenicima da razgovaraju o svom iskustvu i podele sve izazove ili zapažanja.</li> </ul> <p>Prateći ove korake, možete efikasno objasniti i praktikovati Pomodoro tehniku u okviru 90-minutne radionice, dajući učenicima praktično razumevanje kako da primene tehniku da poboljšaju svoje veštine fokusa, produktivnosti i upravljanja vremenom</p>
<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Omogućite grupnu diskusiju kako biste omogućili učenicima da razmisle o svom iskustvu sa Pomodoro tehnikom.</li> <li>• Zamolite učenike da podele svoja zapažanja, koristi i sve poteškoće sa kojima su se suočili tokom vežbe.</li> <li>• Rešite sva pitanja ili nedoumice koje učenici mogu imati i dajte smernice o tome kako da prevaziđu uobičajene izazove.</li> </ul>



## AKTIVNOST 1: POMODORO TEHNIKA

<b>Pomoćni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <u>Detaljne informacije o Pomodoro tehnici i prednostima</u></li> </ul>
<b>Zaključak:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Sumirajte glavne tačke o kojima se razgovaralo tokom radionice i naglasite prednosti primene Pomodoro tehnike u njihovom svakodnevnom životu.</li> <li>• Obezbedite dodatne resurse i alate, kao što su Pomodoro aplikacije ili tajmeri, koje učenici mogu da koriste da podrže svoju praksu van radionice.</li> <li>• Podstaknite učenike da nastave da koriste i usavršavaju tehniku u svom samostalnom učenju ili radnim rutinama.</li> </ul>



## AKTIVNOST 2: TRAKA IZAZOV

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>TRAKA IZAZOV (RIBBON CHALLENGE)</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica
<b>Trajanje:</b>	90 min
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Obojene trake ili žice</li> <li>• makaze</li> <li>• Poster table ili zidne novine</li> <li>• Markeri ili nalepnice</li> <li>• Sveske i olovke za svakog učenika</li> <li>• Unapred pripremljeni slajdovi ili materijali koji sumiraju ključne tačke</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	Opšti cilj radionice je da osnaži učenike sa znanjem, veštinama i alatima neophodnim za efikasno upravljanje vremenom, što će dovesti do poboljšanja produktivnosti, smanjenja nivoa stresa i poboljšanog ukupnog uspeha u njihovim akademskim i ličnim nastojanjima.
<b>Detaljan opis:</b>	<p>Ribbon Challenge je popularna tehnika koja se može koristiti za podučavanje veština upravljanja vremenom na zabavan i privlačan način. Evo kako možete da koristite Ribbon Challenge za podučavanje upravljanja vremenom:</p> <p><b>Deo 1: Uvod (10 minuta)</b></p> <p><b>1. Dobrodošlica i probijanje leda (3 minuta)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ Brza igra koja će svima biti prijatna.</li> </ul>

## AKTIVNOST 2: TRAKA IZAZOV

### Detaljan opis:

- **Ciljevi radionice i uvod u izazov trake (7 minuta)**
  - Objasnite cilj radionice i predstavite izazov trake kao metod za poboljšanje veština upravljanja vremenom.
- 2. deo: Postavljanje ciljeva (10 minuta)**
  - 1. Važnost postavljanja ciljeva (3 minuta)**
    - Ukratko objasnite neophodnost jasnih, merljivih ciljeva.
  - 2. Postavljanje ciljeva učenika (7 minuta)**
    - Neka svaki učenik postavi specifične ciljeve u vezi sa školskim radom, vannastavnim aktivnostima ili ličnim projektima za sledeću nedelju.
- Deo 3: Dodela trake (30 minuta)**
  - 1. Dodeli trake (5 minuta)**
    - Podelite obojene trake ili kanape svakom učeniku, objašnjavajući da dužina predstavlja njihovo ukupno raspoloživo vreme za nedelju.
  - 2. Vežba raspodele vremena (15 minuta)**
    - Učenici seku svoje trake na komade kako bi rasporedili vreme za različite zadatke ili aktivnosti na osnovu svojih ciljeva. Podstiču ih da kritički razmišljaju o svojim prioritetima.
  - 3. Napravite vizuelnu reprezentaciju (10 minuta)**
    - Učenici koriste poster tablu ili zidne novine da prikažu svoje trake, koje predstavljaju njihovu raspodelu vremena za svaki zadatak ili aktivnost.

## AKTIVNOST 2: TRAKA IZAZOV

### Detaljan opis:

#### Deo 4: Pregled i razmišljanje (20 minuta)

- **Grupno deljenje (10 minuta)**

- Volonteri mogu da podele svoje strategije raspodele vremena i obrazloženje svojih izbora.

- **Izazovi i adaptacije (10 minuta)**

- Otvorena diskusija o izazovima koje učenici očekuju u praćenju raspodele vremena i o tome kako planiraju da se prilagode.

#### Deo 5: Završavanje (15 minuta)

1. **Sesija pitanja i odgovora (5 minuta)**

- Otvorite diskusiju za sva pitanja koja učenici mogu imati.

2. **Priznanja i pozitivno pojačanje (5 minuta)**

- Pohvalite učenike za njihovo učešće i ponudite male nagrade ili sertifikate za one koji su podelili ili pokazali značajnu promišljenost u raspodeli vremena.

3. **Zaključci (5 minuta)**

- Sumirajte ključne stvari i podsetite učenike da je upravljanje vremenom stalan proces, ohrabrujući ih da nastave da koriste i usavršavaju ono što su naučili.

## AKTIVNOST 2: TRAKA IZAZOV

<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Redovno proveravajte sa učenicima u narednih nekoliko nedelja da vidite kako napreduju u svom izazovu sa trakom.</li> <li>• Razgovarajte o prilagođavanjima i proslavite dostignuća na času ili na individualnim konsultacijama.</li> <li>• Do kraja izazova, učenici treba da imaju praktično iskustvo koje promoviše bolje upravljanje vremenom i konkretan plan koji mogu odmah da sprovedu. Iterativni proces ovog izazova, u kombinaciji sa redovnim povratnim informacijama, trebalo bi da im pomogne da stalno unapređuju svoje veštine upravljanja vremenom.</li> <li>• Pokrenite i potaknite reflektivnu diskusiju u kojoj učenici mogu da podele svoja iskustva i naučene lekcije. Podstaknite ih da razgovaraju o strategijama koje su im dobro funkcionisale i o svim uvidima koje su stekli o efikasnom upravljanju svojim vremenom.</li> </ul>
<p><b>Zaključak:</b></p>	<p>U zaključku, Traka izazov je efikasan i zanimljiv alat za podučavanje veština upravljanja vremenom. Korišćenjem vizuelnog predstavljanja i praktičnih aktivnosti, ovaj pristup pomaže učenicima da razumeju koncept raspodele vremena i pruža im opipljiv način da vežbaju i unaprede svoje sposobnosti upravljanja vremenom.</p>

## REZIME ODELJKA

Odeljak za razvijanje veština upravljanja vremenom kod učenika od 11 do 14 godina koristi dvosmerni pristup: uvođenje Pomodoro tehnike i sprovođenje Ribbon Challenge-a. Ove metode obezbeđuju sveobuhvatan skup veština koji pokriva i konceptualne i praktične aspekte upravljanja vremenom, prilagođen razvojnim fazama pre-adolescenata i ranih tinejdžera.

Pomodoro tehnika služi kao uvodna komponenta, učeći učenike vrednosti fokusiranih radnih intervala odvojenih kratkim pauzama. Ovo ih podstiče da razumeju sopstvenu pažnju i radne navike. Tehnika je jednostavna za implementaciju; sve što je potrebno je tajmer. Učenici se uče da rade 25 minuta, a zatim prave 5-minutnu pauzu, ponavljajući ovaj proces za duže zadatke. Ova jednostavna, ali efikasna metoda usađuje važnost ravnoteže između posla i privatnog života i neophodnosti pauza za dugoročnu produktivnost.

Traka izazov nudi složeniji, ali neverovatno praktični pristup upravljanju vremenom. Učenicima se daju trake u boji koje predstavljaju količinu vremena koju imaju u datom periodu, na primer, nedelju dana. Zatim fizički seku i dodeljuju delove trake različitim zadacima ili aktivnostima koje treba da obave, pričvršćujući ih na vizuelnu tablu.

## REZIME ODELJKA

Čin fizičkog dodeljivanja vremena na ovaj način čini inače apstraktni koncept opipljivijim i relativnijim. Ova vizuelna i interaktivna metoda ne samo da pomaže učenicima da bolje odrede svoje zadatke, već im daje i vizuelnu predstavu o tome koliko dobro upravljaju svojim vremenom.

Za procenu i praćenje, obe tehnike uključuju redovne intervale razmišljanja i prilagođavanja. U Pomodoro tehnici, učenici mogu da prilagođavaju dužinu radnih intervala kako budu veštiji u fokusiranju. U Ribbon Challenge-u, periodične provere su integrisane u vežbu kako bi se omogućilo učenicima da ponovo procene i prilagode svoje vreme na osnovu ishoda iz stvarnog sveta.

Kombinovanjem strukturisanog fokusa Pomodoro tehnike zasnovanog na tajmeru sa kreativnim, praktičnim pristupom Ribbon Challenge-a, ova odeljak nudi holističko obrazovanje u upravljanju vremenom. Dvostruki pristup osigurava da učenici ne samo da razumeju teorijsku važnost upravljanja svojim vremenom, već i da steknu praktične veštine za implementaciju dobrih navika u svoj svakodnevni život. Ovo postavlja jaku osnovu za akademski uspeh, bolju ravnotežu između posla i privatnog života i ispunjeniji lični život kako sazrevaju.

## ODELJAK 3: DONOŠENJE ODLUKA

### Teorijske osnove

Veštine donošenja odluka su od vitalnog značaja za nastavnike jer im omogućavaju da daju prioritet potrebama učenika, prilagode se promenljivim okolnostima, razlikuju nastavu, prate napredak, efikasno upravljaju učionicom, saraduju sa kolegama i kreću se kroz etičke dileme. Usavršavanjem svojih sposobnosti donošenja odluka, nastavnici mogu stvoriti optimalno okruženje za učenje i promovisati uspeh učenika.

Nastavnici tokom svoje nastavne prakse donose bezbroj odluka koje direktno utiču na njihove učenike. Veštine efektivnog donošenja odluka omogućavaju nastavnicima da daju prioritet potrebama i interesima svojih učenika, obezbeđujući pristup obrazovanju usredsređen na učenika. Nastavnici moraju uzeti u obzir faktore kao što su sposobnosti učenika, stilovi učenja i individualne razlike kada donose odluke o strategijama nastave, metodama ocenjivanja i tehnikama upravljanja učionicom.





Štaviše, veštine donošenja odluka osnažuju nastavnike da budu prilagodljivi i fleksibilni u odgovoru na različite situacije koje se javljaju u učionici. Nastavnici se susreću sa neočekivanim izazovima, različitim potrebama učenika i promenljivim obrazovnim okruženjem. Sposobnost brzog donošenja zdravih odluka i prilagođavanja nastavnih strategija u skladu sa tim omogućava nastavnicima da se efikasno snalaze u ovim složenostima, obezbeđujući optimalno iskustvo učenja za svoje učenike.

Pravilno razvijene veštine donošenja odluka osnažuju nastavnike da poboljšaju rezultate učenika, efikasno upravljaju svojim učionicama, daju personalizovana uputstva, prilagođavaju se promenljivim okolnostima, donose etički razumne izbore, sarađuju sa kolegama i povećavaju poverenje u svoju profesionalnu praksu. Ove beneficije doprinose poboljšanom iskustvu nastave i učenja, na kraju utiču na uspeh učenika i podstiču pozitivno obrazovno okruženje.

Pravilno razvijene veštine donošenja odluka pružaju brojne prednosti za nastavnike. Neke od ključnih prednosti uključuju:

**1. Poboljšani ishodi učenika:** Efikasne veštine donošenja odluka omogućavaju nastavnicima da donose informisane izbore koji pozitivno utiču na ishode učenika. Analizom podataka o učenicima, prilagođavanjem nastavnih strategija i pružanjem ciljanih intervencija, nastavnici mogu bolje da zadovolje različite potrebe svojih učenika i promovišu njihov akademski rast i uspeh.

**2. Poboljšano upravljanje učionicom:** Nastavnici sa jakim veštinama donošenja odluka mogu uspostaviti i održavati pozitivno okruženje u učionici. Oni mogu doneti brze i odgovarajuće odluke u vezi sa upravljanjem ponašanjem, uspostaviti jasna očekivanja i primeniti efikasne disciplinske mere kada je to potrebno. Ovo doprinosi dobro vođenom i produktivnom okruženju za učenje koje podstiče angažovanje i postignuća učenika.

**3. Personalizovana nastava:** Veštine donošenja odluka omogućavaju nastavnicima da razlikuju nastavu i personalizuju iskustva učenja za svoje učenike. Analizirajući prednosti, slabosti i preferencije učenika u učenju, nastavnici mogu da biraju nastavne metode, resurse i procene koje zadovoljavaju individualne potrebe učenika. Ovo promoviše veće angažovanje učenika i dublje razumevanje.

**4. Prilagodljivost i fleksibilnost:** Obrazovanje se stalno razvija, a nastavnici treba da se prilagode promenljivim okolnostima i raznolikoj populaciji učenika. Veštine donošenja odluka opremaju nastavnike sposobnošću da prilagode svoje pristupe podučavanju, uvedu nove metodologije i donose odluke u realnom vremenu kako bi zadovoljile potrebe svojih učenika i efikasno upravljale izazovima koji se pojavljuju.

**5. Etičko donošenje odluka:** Nastavnici se redovno suočavaju sa etičkim dilemama u svojoj profesiji. Razvijene veštine donošenja odluka pomažu nastavnicima da donesu etički ispravne izbore koji daju prioritet dobrobiti učenika i podržavaju profesionalne i etičke standarde. Uzimajući u obzir etičke implikacije svojih odluka, nastavnici održavaju poverenje i integritet u svojim interakcijama sa učenicima, kolegama i širom obrazovnom zajednicom.

**6. Profesionalna saradnja:** Veštine donošenja odluka olakšavaju efektivnu saradnju među nastavnicima. Nastavnici koji mogu da doprinesu procesima donošenja odluka sa jasnoćom i zdravim rasuđivanjem poboljšavaju timsku dinamiku i doprinose ukupnom poboljšanju nastavnih praksi, razvoju nastavnog plana i programa i strategijama podrške učenicima. Ova saradnja neguje podršku i kohezivnu nastavnu zajednicu.

**7. Smanjen stres i povećano samopouzdanje:** Pravilno razvijene veštine donošenja odluka ublažavaju stres i povećavaju poverenje u nastavnike. Donošenjem informisanih odluka zasnovanih na podacima i promišljenim analizama, nastavnici se osećaju sigurnije u svoje izbore instrukcija i strategije upravljanja. Ovo samopouzdanje povećava njihovo opšte zadovoljstvo poslom i smanjuje stres povezan sa neizvesnošću ili sumnjom.

### **Prednosti razvijanja veština donošenja odluka kod učenika**

Razvijanje veština donošenja odluka kod učenika ima veliki značaj jer ih osnažuje da preuzmu odgovornost za svoje učenje i živote. Neguje osećaj autonomije i samopouzdanja, omogućavajući učenicima da aktivno oblikuju svoje akademsko putovanje i lični razvoj. Usavršavanjem ovih veština, učenici postaju vešti u kritičkom razmišljanju i rešavanju problema, analizi situacija, prikupljanju informacija, procenjivanju alternativa i donošenju zdravih sudova. Ovo im daje alate za pronalaženje efikasnih rešenja za izazove sa kojima se susreću.

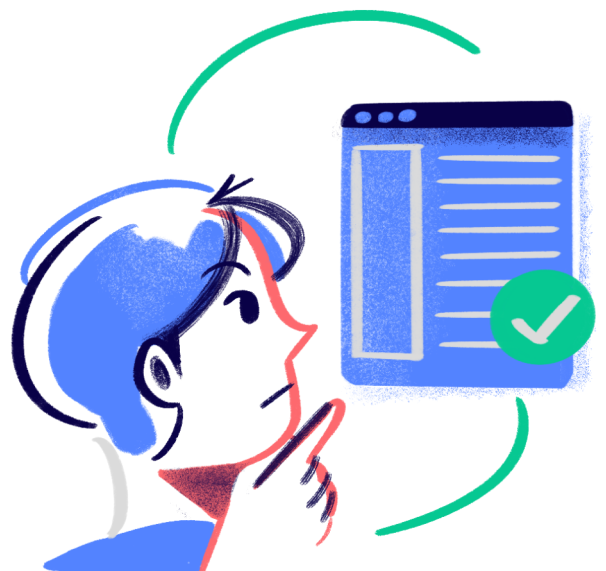
Štaviše, veštine donošenja odluka neguju ličnu odgovornost i odgovornost. Učenici uče da njihovi izbori nose posledice i da su oni odgovorni za svoje postupke i ishode. Ova spoznaja podstiče samorefleksiju i samoevaluaciju, omogućavajući učenicima da preuzmu vlasništvo nad svojim uspesima i uče iz svojih grešaka. Postavljanjem ciljeva i donošenjem odluka u skladu sa njihovim težnjama, učenici poboljšavaju svoju sposobnost da planiraju, ostanu fokusirani i postižu željene rezultate.

Pored ličnog rasta, razvijanje veština donošenja odluka osposobljava učenike za prilagodljivost i otpornost. Oni uče da se snalaze u neizvesnostima, donose informisane odluke usred promenljivih okolnosti i prevazilaze prepreke sa kojima se suočavaju. Ovo neguje otpornost, fleksibilnost i sposobnost da se uhvati u koštac sa složenim situacijama tokom svog života. Štaviše, veštine donošenja odluka promovisu etičko i moralno rezonovanje dok učenici uče da razmotre uticaj svojih izbora na sebe i druge. Oni razvijaju sposobnost da odvagaju etičke implikacije, usklađuju odluke sa svojim vrednostima i neguju odgovorno građanstvo i empatiju.

Na kraju krajeva, razvoj veština donošenja odluka postavlja učenike za budući uspeh i liderske uloge. Ove veštine su ključne za navigaciju u različitim kontekstima, efikasno vođenje drugih i iskorištavanje prilika za rast i napredak. Osnaživanjem učenika sposobnošću da kritički razmišljaju, rešavaju probleme i donose etičke izbore, oni postaju dobro pripremljeni da napreduju u različitim aspektima života, doprinoseći njihovom ličnom ispunjenju i njihovom razvoju u odgovorne produktivne članove društva.

## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

- Misli ili ne misli: preliminarno istraživanje efekata podučavanja razmišljanja; J. Simister, [link](#)
- Da li naučno obrazovanje orijentisano na STES promoviše sposobnost donošenja odluka učenika 10. razreda? Tami Levi Nahum, David Ben-Chaim, [link](#)
- Razvoj veština donošenja odluka i brige o životnoj sredini kroz kompjuterski zasnovane aktivnosti učenja; C. Nicolaou, K. Korfiatis, M. Evagorou, C. Constantinou; [link](#)
- Suđenje Sokratu u 21. veku, [link](#)
- Online kurs “[Veštine odlučivanja: električni alati za izgradnju vašeg života](#)”



## AKTIVNOST 1: SUĐENJE SOKRATU U 21. VEKU

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>SUĐENJE SOKRATU U 21. VEKU</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Role-play
<b>Trajanje:</b>	Priprema za radionicu može trajati 2 nedelje, kako bi se učenici pripremili i dobro informisali o istorijskim događajima u Sokratovo vreme. Sama radionica traje 90 minuta.
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Materijali koji učenicima pružaju osnovne informacije o Sokratu, njegovim filozofskim idejama i istorijskom kontekstu njegovog suđenja.</li> <li>• Izvodi ili rezimeji originalnih transkripata suđenja kako bi učenicima dali uvid u iznete argumente, perspektive ključnih ličnosti i dinamiku suđenja.</li> <li>• Članci ili vesti koji istražuju relevantnost Sokratovog suđenja u savremenom svetu.</li> <li>• Detaljni opisi uloga za različite učesnike u suđenju, kao što su optužba, odbrana, svedoci i članovi porote. Ovi opisi treba da ocrtaju njihove odgovornosti, perspektive i ciljeve.</li> </ul>

## AKTIVNOST 1: SUĐENJE SOKRATU U 21. VEKU

### Cilj aktivnosti

Cilj radionice „Sokratovo suđenje u 21. veku” je da se kod učenika neguje sposobnost donošenja odluka. Kroz igru uloga i kritičku evaluaciju etičkih i društvenih dilema, učenici se podstiču da formiraju sudove na osnovu iznetih argumenata i da brzo razmišljaju u simuliranim situacijama. Učenici koji učestvuju kao članovi žirija će direktno vežbati veštine donošenja odluka tokom svog razmatranja kako bi doneli presudu. Štaviše, aktivnosti planiranja, kao što su kreiranje scenarija i tumačenje likova, takođe promovišu grupno donošenje odluka. Konačno, radionica ima za cilj da produbi razumevanje učenika o višestrukim aspektima koji utiču na donošenje odluka, čime se obogaćuju njihove veštine analitičkog zaključivanja i prosuđivanja.

## AKTIVNOST 1: SUĐENJE SOKRATU U 21. VEKU

<p><b>Detaljan opis:</b></p>	<p>Detaljan opis dve nedelje priprema</p> <p><b>1. nedelja: Uvod u Sokrata i njegovu filozofiju</b></p> <p>Dan 1-2: Sokrat i istorijski kontekst Predstavite Sokrata kao filozofa iz antičke Atine i objasnite istorijski kontekst. Podelite kratak pregled njegovog života, njegove metode ispitivanja (Sokratov metod) i njegovog uticaja na filozofiju.</p> <p>Dan 3-4: Sokratov metod i kritičko mišljenje Objasnite važnost Sokratove metode u podsticanju kritičkog mišljenja i istraživanja ideja. Uključite učenike u pojednostavljeni sokratovski dijalog da biste demonstrirali metod i njegove prednosti.</p> <p>Dan 5-6: Vrednosti i verovanja Sokrata Razgovarajte o Sokratovim uverenjima, kao što je njegov fokus na samospoznaju, etiku i preispitivanje autoriteta. Istaknite njegov doprinos modernoj filozofiji i njenu aktuelnost danas.</p> <p><b>2. nedelja: Priprema za suđenje Sokratu</b></p> <p>Dan 7-8: Kontekst suđenja i uloge Uvedite koncept suđenja, objašnjavajući da će učenici ponovo napraviti suđenje zasnovano na Sokratovom životu. Dodelite uloge: Sokrat, tužioci, branioci, svedoci i članovi porote.</p> <p>Dan 9-10: Istraživanje i razvoj karaktera</p>
------------------------------	--



## AKTIVNOST 1: SUĐENJE SOKRATU U 21. VEKU

### Detaljan opis:

Uputite učenike da istraže uloge koje su im dodeljene, da razumeju svoje perspektive i uverenja.

Podsticati kreativnost u tumačenju istorijskog konteksta i prilagođavanju savremenom okruženju.

Dan 11-14: Razvoj scenarija i probe

Neka učenici sarađuju kako bi razvili scenarije za suđenje, osiguravajući da ostanu verni stavovima svojih likova.

Odvojite vreme za grupne probe, fokusirajući se na izvođenje dijaloga i zadržavanje karaktera.

Podsetite učenike na važnost debate sa poštovanjem i na obrazovnu prirodu aktivnosti.

**Pregled radionice:** U ovoj 90-minutnoj radionici učenici će imati priliku da učestvuju u simuliranom suđenju inspirisanom istorijskim suđenjem Sokratu. Radionica ima za cilj da istraži filozofske ideje, etičke dileme, kritičko mišljenje i demokratske principe u savremenom kontekstu. Kroz igru uloga i interaktivne diskusije, učenici će ući u suđenje, ispitujući principe pravde, slobode govora i moralnog rasuđivanja.

## AKTIVNOST 1: SUĐENJE SOKRATU U 21. VEKU

### Detaljan opis:

#### Uvod (5 minuta)

- Započnite kratkim pregledom svrhe suđenja i uloga svakog učesnika (tužioc, branioci, svedoci, porota).
- Podsetiti učenike na istorijski kontekst i Sokratov značaj.

#### Probna simulacija (50 minuta):

- Omogućite simulirano suđenje zasnovano na optužbama protiv Sokrata u modernom kontekstu.
- Tužilaštvo iznosi svoj dokaz, ističući argumente vezane za etiku, društveni uticaj i potencijalnu štetu uzrokovanu Sokratovim učenjem.
- Odbrana se suprotstavlja argumentima optužbe, fokusirajući se na slobodu govora, filozofsko ispitivanje i ulogu intelektualnog neslaganja u demokratskom društvu.
- Svedoci daju svedočenja, otvarajući dodatne perspektive i uvide.
- Podsticati aktivno učešće, uvažavajući diskurs i kritičko razmišljanje među svim učesnicima.

#### Završne reči (10 minuta)

- Dajte svakoj strani 2-3 minuta za završne reči, kojom će sumirati njihove stavove i pozvati porotu da podrži njihovo gledište.

## AKTIVNOST 1: SUĐENJE SOKRATU U 21. VEKU

### Detaljan opis:

#### **Većanje žirija (10 minuta)**

- Uputite porotu da razmisli i donese presudu na osnovu argumenata iznetih tokom suđenja.
- Ohrabrite ih da razmotre dokaze, svedočenja svedoka i vrednosti i verovanja Sokrata.

#### **Presuda i razmišljanje (5 minuta)**

- Neka porota objavi svoju presudu i ukratko obrazloži svoju odluku.
- Završite kratkom diskusijom o iskustvu sa suđenja, šta su učenici naučili i kako je sokratovsko razmišljanje uticalo na njihove perspektive.

#### **Razmišljanje i diskusija (5 minuta):**

- Uključite učenike u razmišljanje i diskusiju nakon suđenja.
- Podstaknite učesnike da podele svoja iskustva, misli i uvide stečene tokom simulacije.
- Omogućite diskusiju koja istražuje etičke dileme, važnost slobode govora, ulogu ispitivanja i implikacije suđenja u savremenom kontekstu.

## AKTIVNOST 1: SUĐENJE SOKRATU U 21. VEKU

<b>Detaljan opis:</b>	<b>Zaključak i sumiranje (5 minuta):</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sumirajte ključne zaključke sa radionice, naglašavajući značaj kritičkog mišljenja, etičkog rasuđivanja i građanskog angažmana.</li> <li>• Pozovite učenike da postave sva preostala pitanja ili podele konačna razmišljanja.</li> <li>• Izrazite zahvalnost za njihovo aktivno učešće i angažovanje tokom cele radionice.</li> </ul>
<b>Proverite razumevanje:</b>	<p>Podstaknite učenike da daju povratne informacije o doprinosima svojih vršnjaka tokom radionice. Ovo se može uraditi kroz strukturirani obrazac za evaluaciju od strane vršnjaka ili kroz saradničku diskusiju. Procenite sposobnost učenika da kritički ocene argumente svojih vršnjaka, daju konstruktivne povratne informacije i uđu u dijalog s poštovanjem.</p>
<b>Pomoćni materijali:</b>	<p><a href="https://www.institut.edu.rs/en/sudjenje-sokratu-u-21-veku/">https://www.institut.edu.rs/en/sudjenje-sokratu-u-21-veku/</a></p>
<b>Zaključak:</b>	<p>Sokratova probna radionica naglašava značaj kritičkog mišljenja, etičkih razmatranja, saradnje, istorijskog konteksta, osnaživanja i kontinuiranog razmišljanja u donošenju odluka. Učesnici odlaze sa dubljim razumevanjem složenosti uključenih u procese donošenja odluka i veštinama neophodnim za donošenje promišljenih, informisanih izbora u svom ličnom, akademskom i profesionalnom životu.</p>

## AKTIVNOST 2: IZBOR HEROJA: DEKODIRANJE ODLUKA SA SUPERHEROJIMA

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>IZBOR HEROJA: DEKODIRANJE ODLUKA SA SUPERHEROJIMA</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica
<b>Trajanje:</b>	45 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Spisak osobina superheroja za aktivnost.</li> <li>• Papir i olovke za rangiranje i vođenje beleški.</li> <li>• Radni listovi za grupnu aktivnost.</li> <li>• Materijali za studije slučaja (profili superheroja, scenariji, itd.).</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<p>Cilj ove radionice je da učenike upozna sa konceptom višekriterijumskog odlučivanja kroz angažovano istraživanje izbora najboljeg superheroja. Uključujući ih u interaktivne aktivnosti kao što su rangiranje osobina superheroja i grupne saradničke diskusije kako bi odabrali idealnog superheroja na osnovu različitih kriterijuma, radionica ima za cilj da unapredi njihove veštine donošenja odluka, sposobnosti kritičkog razmišljanja i svesti o složenostima koje su uključene u pravljenje dobrih izbora koji uzimaju u obzir više faktora.</p>
<b>Detaljan opis:</b>	<p><b>Uvod (5 minuta):</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Započnite razgovorom o superherojima i njihovoj popularnosti.</li> <li>• Objasnite da baš kao što superheroji imaju različite moći i kvalitete, odluke o izboru najboljeg superheroja mogu uključivati razmatranje više faktora.</li> </ul>

## AKTIVNOST 2: IZBOR HERIJA: DEKODIRANJE ODLUKA SA SUPERHEROJIMA

### Detaljan opis:

#### Interaktivna aktivnost – rangiranje osobina superheroja (10 minuta):

- Navedite listu osobina superheroja kao što su snaga, brzina, inteligencija, ljubaznost itd.
- Neka učenici pojedinačno rangiraju osobine na osnovu njihove važnosti za superheroja.
- Razgovarajte o razlikama u rangiranju i o tome kako lične preferencije mogu da variraju.

#### Objašnjenje višekriterijumskog odlučivanja (10 minuta):

- Definišite višekriterijumsko odlučivanje kao proces procene više faktora za donošenje izbora.
- Uvesti koncept davanja različitih težina svakom kriterijumu na osnovu njegovog značaja.

#### Grupna aktivnost - Izbor najboljeg superheroja (10 minuta):

- Podelite učenike u male grupe.
- Dodelite svakoj grupi zadatak da izabere najboljeg superheroja uzimajući u obzir kriterijume kao što su moći, vrednosti i pouzdanost.
- Zamolite grupe da diskutuju i daju težinu kriterijumima pre nego što donesu svoje odluke.
- Neka svaka grupa predstavi svog izabranog superheroja i da obrazloženje svoje odluke.

## AKTIVNOST 2: HEROCHOICE: DEKODIRANJE ODLUKA SA SUPERHEROJIMA

<b>Detaljan opis:</b>	<p><b>Studija slučaja – Formiranje tima superheroja (5 minuta):</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Predstavite scenario gde učenici treba da formiraju tim superheroja sa komplementarnim veštinama (npr. snaga, inteligencija, brzina).</li> <li>• Razgovarajte o tome kako odabir tima uključuje razmatranje kombinacije kriterijuma za efikasnu saradnju.</li> </ul> <p><b>Zaključak i refleksija (5 minuta):</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sumirajte glavne tačke radionice.</li> <li>• Podstaknite učenike da razmisle o onome što su naučili o donošenju odluka i kako to mogu primeniti kada donose odluke u svom životu.</li> </ul>
<b>Proverite razumevanje:</b>	<p>Da biste procenili razumevanje učenika, pokrenite reflektivnu diskusiju, tražeći od njih da artikulišu proces koji su koristili da izaberu svog superheroja i opravdaju svoje izbore na osnovu kriterijuma koje su smatrali. Postavite hipotetičke scenarije kako biste ih podstakli da primenjuju proces donošenja odluka po više kriterijuma u različitim kontekstima. Pored toga, obezbedite kratak kviz ili radni list sa pitanjima koja ih podstiču da rangiraju ili izaberu superheroje u različitim situacijama, analizirajući njihovo rezonovanje. Ovaj pristup će otkriti njihovo razumevanje prioriteta i evaluacije različitih faktora u donošenju odluka.</p>

## AKTIVNOST 2: HEROCHOICE: DEKODIRANJE ODLUKA SA SUPERHEROJIMA

<b>Pomoćni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Video <u>Šta čini superheroja?</u></li> <li>• Video <u>Kako doneti teške odluke</u></li> </ul>
<b>Zaključak:</b>	<p>Uvođenje višekriterijumskog odlučivanja (MCDM) neguje kritičko razmišljanje dok učenici procenjuju superheroje na osnovu različitih kriterijuma, podstičući ih da promišljeno odmere opcije. Neguje veštine rešavanja problema tako što razlaže složene odluke na delove i uvodi tehnike donošenja odluka kao što su rangiranje i bodovanje.</p> <p>Pored toga, radionica promovise saradnju, etičke diskusije, kvantitativno rezonovanje i praktičnu primenu veština, a sve to istovremeno iskorištavajući zanimljivu temu superheroja kako bi iskustvo učenja bilo prijatno i povezano. Sve u svemu, ovaj pristup osposobljava učenike sa ključnim veštinama za efikasno donošenje odluka i analitičko razmišljanje koje se proteže izvan učionice.</p>



## REZIME ODELJKA

I učenici i nastavnici mogu imati koristi od radionice u smislu poboljšanja veština donošenja odluka na sledeće načine:

### **Prednosti za učenike:**

**1. Povećana svest:** Radionica podiže svest učenika o važnosti veština donošenja odluka i njihovom uticaju na različite aspekte njihovog života. Učenici uče da je efikasno donošenje odluka doživotna veština koja može pozitivno uticati na njihove akademske, lične i profesionalne napore.

**2. Kriičko mišljenje i analiza:** Radionica promovira kritičko razmišljanje i analizu dok učenici učestvuju u diskusijama, razmišljaju o etičkim dilemama i razmatraju više perspektiva. Oni uče da procenjuju opcije, odmeravaju dokaze i donose informisane odluke na osnovu pažljivog rasuđivanja i razmatranja posledica.

**3. Sposobnosti rešavanja problema:** Aktivnim učešćem u scenarijima donošenja odluka i istraživanjem stvarnih situacija, učenici razvijaju sposobnosti rešavanja problema. Oni uče da identifikuju probleme, pronalaze kreativna rešenja i procenjuju potencijalne ishode svojih odluka. Ove veštine su prenosive na različite domene i pripremaju učenike za izazove u stvarnom svetu.

## REZIME ODELJKA

**4. Samopouzdanje i osnaživanje:** Radionica osnažuje učenike dajući im prilike da donose odluke i iskuse posledice svojih izbora u okruženju podrške. Kako učenici stiču poverenje u svoje sposobnosti donošenja odluka, oni postaju samouvereniji i bolje opremljeni za navigaciju u budućim scenarijima donošenja odluka.

**5. Saradnja i komunikacija:** Donošenje odluka često uključuje saradnju i efektivnu komunikaciju. Kroz grupne aktivnosti i diskusije, učenici uče da artikuliraju svoje misli, aktivno slušaju druge i saraduju kako bi postigli konsenzus. Ove veštine poboljšavaju njihovu sposobnost da rade u timu i razmatraju različite perspektive u procesima donošenja odluka.

### **Prednosti za nastavnike:**

**1. Poboljšane pedagoške prakse:** Nastavnici stiču dublje razumevanje veština donošenja odluka i njihovog značaja u razvoju učenika. Oni mogu primeniti ovo znanje da dizajniraju i implementiraju nastavne strategije koje podstiču kritičko razmišljanje, rešavanje problema i sposobnost donošenja odluka kod njihovih učenika.

## REZIME ODELJKA

**2. Diferencirana nastava:** Nastavnici uče kako da olakšaju aktivnosti donošenja odluka koje se prilagođavaju različitim stilovima učenja i preferencijama. Oni mogu da pruže učenicima izbor i mogućnosti za donošenje odluka u okviru svog obrazovnog konteksta, promovišući personalizovanu i diferenciranu nastavu.

**3. Omogućavanje smislenih diskusija:** Radionica oprema nastavnike alatima i tehnikama za olakšavanje smislenih diskusija o donošenju odluka. Oni mogu ohrabriti učenike da podelje svoja razmišljanja, učestvuju u debati sa poštovanjem i istražuju etička razmatranja. Nastavnici vode učenike da kritički razmišljaju, osporavaju pretpostavke i razvijaju dobro obrazložene argumente.

**4. Uzor za donošenje odluka:** Dok se nastavnici bave aktivnostima donošenja odluka zajedno sa svojim učenicima, oni postaju uzori za efikasno donošenje odluka. Nastavnici demonstriraju promišljenu analizu, etička razmatranja i zajedničko rešavanje problema, inspirišući učenike da razviju i primenjuju ove veštine u sopstvenim životima.

**5. Profesionalni razvoj i refleksija:** Radionica pruža priliku nastavnicima da razmisle o sopstvenim praksama donošenja odluka i identifikuju oblasti za poboljšanje. Oni mogu da se uključe u saradničke diskusije sa kolegama, dele uvide i usavrše svoje pristupe donošenju odluka kako bi unapredili svoju nastavnu praksu.



# MODUL 5: KOMUNIKACIONE VEŠTINE

Naslov	<b>KOMUNIKACIONE VEŠTINE</b>
<b>Cilj</b>	<p>Poboljšati komunikacijske veštine nastavnika, uključujući verbalnu i neverbalnu komunikaciju, kao i aktivno slušanje, kako bi podstakli efektivne interakcije u učionici i promovisali angažovanje i razumevanje učenika.</p>
<b>Ciljevi</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Razvijati sposobnost nastavnika da daju jasna i koncizna verbalna uputstva, podstičući efikasnu komunikaciju sa učenicima.</li> <li>• Unaprediti nastavničko razumevanje i korišćenje neverbalnih komunikacijskih znakova kako biste poboljšali njihovu sposobnost da izraze emocije, angažuju učenike i efikasno prenesu poruke.</li> <li>• Negovanje veštine aktivnog slušanja nastavnika, koja im omogućava da pažljivo i sa empatijem stupaju u kontakt sa učenicima, razumeju njihove perspektive i daju smislene povratne informacije.</li> </ul>



	<b>Teme</b>	<b>Ishodi učenja</b>
<b>Teme i ishodi učenja</b>	<b>Verbalna komunikacija</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Poboljšati kapacitet nastavnika da daju jasna i koncizna uputstva, obezbeđujući razumevanje i angažovanje učenika.</li> <li>• Razvijati veštine nastavnika u redovnoj razmeni povratnih informacija sa učenicima, promovišući efikasnu komunikaciju i dijalog u učionici.</li> <li>• Poboljšati sposobnost nastavnika da razmišljaju o i razjasne razumevanje učenika, obezbeđujući da se nastavne poruke tačno primaju i obrađuju.</li> </ul>
	<b>Neverbalna komunikacija</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Omogućavanje nastavnicima da tumače i razumeju izraze lica, prepoznaju emocionalna stanja učenika i odgovaraju na odgovarajući način.</li> <li>• Poboljšanje sposobnosti nastavnika da tumače i razumeju govor tela i gestove, olakšavajući efikasnu komunikaciju i upravljanje učionicom.</li> </ul>

	<b>Teme</b>	<b>Ishodi učenja</b>
<b>Teme i ishodi učenja</b>	<b>Neverbalna komunikacija</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Podsticanje veštine nastavnika u korišćenju kontakta očima, neverbalnih znakova i gestova za prenošenje pažnje, angažovanja i empatije.</li> </ul>
	<b>Aktivno slušanje</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Razviti sposobnost nastavnika da slušaju sa empatijom, nastojeći da razumeju misli, osećanja i perspektive učenika.</li> <li>• Poboljšati veštine nastavnika u parafraziranju ili sumiranju učeničkih poruka da bi potvrdili razumevanje i pokazali aktivno slušanje.</li> <li>• Podsticati sposobnost nastavnika da daju verbalne i neverbalne povratne informacije koje demonstriraju razumevanje i ohrabrenje učenicima.</li> </ul>

## PLANER MODULA – Komunikacione veštine

### Modul 5 – Uvod u modul

Dobrodošli u Modul 5: Komunikacione veštine, sastavni deo BRAINFINITI Erasmus Plus projekta. Primarni cilj ovog modula je da unapredi komunikacijske veštine nastavnika, uključujući verbalnu i neverbalnu komunikaciju, kao i aktivno slušanje, da podstakne efektivne interakcije u učionici i promoviše angažovanje i razumevanje učenika.

Efikasna komunikacija je kamen temeljac uspešne nastave, koja omogućava nastavnicima da uspostave smislene veze sa svojim učenicima, promovišu angažovanje i olakšaju dublje razumevanje predmeta. Ona igra vitalnu ulogu u negovanju pozitivnog i produktivnog okruženja za učenje, omogućavajući nastavnicima da se povežu sa učenicima, roditeljima i kolegama na smislen način.

Kroz ovaj modul naši **ciljevi** su:

1. obezbediti nastavnicima neophodne tehnike, veštine i strategije za poboljšanje verbalne i neverbalne komunikacije,
2. razviti veštine aktivnog slušanja
3. stvoriti okruženje koje podstiče efektivne interakcije u učionici.

Nastavnici će naučiti kako da **efikasno koriste** jezik, koristeći **jasna i koncizna uputstva, objašnjenja i diskusije** kako bi osigurali da učenici razumeju gradivo i da mogu aktivno da učestvuju u procesu učenja.



## PLANER MODULA – Komunikacione veštine

### Modul 5 – Uvod u modul

Ovaj modul će se fokusirati na važnost neverbalnih znakova, kao što su govor tela, izrazi lica i gestovi u prenošenju poruka i stvaranju pozitivne atmosfere u učionici.

Nastavnici će naučiti kako da koriste ove znakove da poboljšaju svoju komunikaciju i uspostave odnos sa svojim učenicima. Nastavnici će razviti veštine aktivnog slušanja, koje podrazumevaju posvećivanje pune pažnje učenicima, razumevanje njihovih perspektiva i pružanje značajnih povratnih informacija. Aktivno slušanje promoviše međusobno razumevanje, poverenje i efikasnu komunikaciju između nastavnika i učenika.

Modul će nastavnicima pružiti strategije za promovisanje angažovanja učenika kroz efikasne tehnike komunikacije. Ovo uključuje podsticanje učešća učenika, negovanje otvorenog dijaloga i stvaranje podsticajnog i inkluzivnog okruženja u učionici koje vrednuje doprinos učenika. Nastavnici će takođe dobiti alate i tehnike kako bi osigurali da učenici temeljno shvate predmet. Koristeći efikasne metode komunikacije, nastavnici mogu da razjasne koncepte, odgovore na pitanja učenika i prilagode svoj stil komunikacije da zadovolje različite potrebe učenja.

## PLANER MODULA – Komunikacione veštine

### Modul 5 – Uvod u modul

U okviru modula komunikacionih veština nastavnici će pronaći mnoštvo resursa koji imaju za cilj da unaprede svoje komunikacijske veštine, uključujući:

1. **Praktične savete:** strategije i praktični saveti za poboljšanje verbalne i neverbalne komunikacije, kao što je korišćenje jasnog jezika, održavanje kontakta očima i korišćenje efikasnih gestova.
2. **Tehnike aktivnog slušanja:** uputstvo za veštine aktivnog slušanja, uključujući tehnike za pažljivo slušanje, parafraziranje i pružanje konstruktivnih povratnih informacija učenicima.
3. **Promovisanje angažovanja učenika:** resursi koji pomažu nastavnicima da stvore privlačno okruženje u učionici, kao što su interaktivne aktivnosti, grupne diskusije i pristupi usmereni na učenike koji podstiču aktivno učešće.
4. **Prilagođavanje stilova komunikacije:** uvid u prilagođavanje stilova komunikacije kako bi se prilagodili različitim potrebama učenika i preferencijama učenja, kao što su vizuelni, slušni ili kinestetički učenici.
5. **Uspostavljanje odnosa:** strategije za izgradnju pozitivnih odnosa nastavnik-učenik, negovanje poverenja i stvaranje inkluzivne i podržavajuće zajednice u učionici.

**Prevazilaženje komunikacijskih barijera:** resursi koji pomažu nastavnicima da prevaziđu uobičajene komunikacijske barijere, kao što su jezičke razlike, kulturna raznolikost ili smetnje u učenju kako bi se osigurala efikasna komunikacija za sve učenike

## PLANER MODULA – Komunikacione veštine

### Modul 5 – Uvod u modul

Aktivnim angažovanjem u modulu komunikacionih veština nastavnici mogu poboljšati svoje komunikacijske veštine, razviti povoljnije okruženje u učionici i podstaći angažovanje i razumevanje učenika. Ove veštine neće koristiti samo učenicima u akademskom smislu, već će doprineti i njihovom ukupnom ličnom i društvenom razvoju.

Integrisanje aktivnosti igranja uloga u učionicu može biti moćan način da se stimuliše interakcija u učionici i poboljša obrazovna komunikacija. Igra uloga podstiče učenike da uđu u različite uloge, razmišljaju iz različitih perspektiva i učestvuju u aktivnom učenju.

**1. Istorijske rekonstrukcije:** Neka učenici rekreiraju istorijske događaje ili periode preuzimajući uloge ključnih ličnosti. Ovo ne samo da poboljšava njihovo razumevanje istorije, već i promoviše empatiju i kritičko mišljenje.

**2. Intervju književnih likova:** Nakon čitanja knjige ili predstave, učenici mogu preuzeti uloge likova i učestvovati u intervjuima. Ovo im pomaže da dublje uđu u motivaciju i perspektive likova.

**3. Naučne debate:** Dodeliti učenicima uloge naučnika sa različitim gledištima na naučnu temu. Oni mogu da se uključe u debatu ili diskusiju, oslanjajući se na dokaze i istraživanja da potkrepe svoje argumente.

## PLANER MODULA – Komunikacione veštine

### Modul 5 – Uvod u modul

**4. Kulturna razmena:** Dodelite učenicima uloge iz različitih kultura ili vremenskih perioda. Oni mogu da komuniciraju u simuliranoj kulturnoj razmeni, dele običaje, verovanja i ideje.

**5. Diskusije o društvenim pitanjima:** Dodelite učenicima uloge koje se odnose na različite strane društvenog pitanja. Ovo ih podstiče da razumeju različita gledišta i da se uključe u smislene diskusije o problemima iz stvarnog sveta.

Kada sprovodite aktivnosti igranja uloga, obezbedite jasne instrukcije, smernice i sastanke da biste razmislili o iskustvu i ishodima učenja. Podstaknite učenike da u potpunosti otelotvore svoje uloge i angažuju se u autentičnoj komunikaciji kako bi aktivnosti bile efektivnije.

# ODELJAK 1: VERBALNA KOMUNIKACIJA

## Teorijske osnove

### Uvod u verbalnu komunikaciju

Verbalna komunikacija je primarni način komunikacije koji se koristi u obrazovnom okruženju i igra ključnu ulogu u efikasnoj nastavi i učenju. Uključuje upotrebu izgovorenih reči, tona glasa i jezika za prenošenje poruka, ideja i informacija između nastavnika i učenika. Razumevanje teorijske osnove verbalne komunikacije može pružiti nastavnicima vredan uvid u to kako jezik funkcioniše i kako mogu da maksimiziraju njegovu efikasnost u učionici.

**U učionici efikasna verbalna komunikacija pomaže u stvaranju pozitivnog odnosa nastavnik-učenik, podstiče osećaj pripadnosti i poboljšava angažovanje učenika i ishode učenja. Kroz verbalnu komunikaciju, nastavnici mogu da prezentuju nove informacije, postavljaju pitanja koja podstiču na razmišljanje i usmeravaju učenike u uspostavljanju veze između prethodnog znanja i novih koncepata.**



Verbalna komunikacija ima ogroman značaj u obrazovnom kontekstu iz nekoliko razloga:

- **Jasnoća instrukcije:** Verbalna komunikacija je primarno sredstvo pomoću kojeg nastavnici daju uputstva i objašnjenja. Jasna i koncizna verbalna komunikacija obezbeđuje da učenici razumeju šta se od njih očekuje, olakšavajući proces učenja.
- **Angažovanje:** Verbalno angažovanje učenika kroz diskusije, pitanja i aktivan dijalog održava ih pažljivim i uključenim u iskustvo učenja. Verbalni angažman može izazvati radoznalost i kritičko razmišljanje.
- **Olakšavanje razumevanja:** Verbalna komunikacija omogućava nastavnicima da objasne složene koncepte, obezbede kontekst i odgovore na pitanja učenika u realnom vremenu. Ova neposredna povratna informacija može razjasniti nesporzume i produbiti razumevanje.
- **Izgradnja odnosa:** Efikasna verbalna komunikacija pomaže u izgradnji pozitivnih odnosa nastavnik-učenik. Kada se učenici osećaju da se čuju i razumeju, veća je verovatnoća da će biti motivisani i otvoreni za učenje.

Veštine verbalne komunikacije su ključne za nastavnike jer igraju centralnu ulogu u prenošenju informacija, podsticanju razumevanja i stvaranju pozitivnog okruženja za učenje. Evo nekih osnovnih verbalnih komunikacijskih veština za nastavnike:

### **1. Jasnoća i preciznost:**

Nastavnici moraju da koriste jasan i koncizan jezik kako bi osigurali da učenici razumeju gradivo. Takođe bi trebalo da izbegavaju žargon ili preterano složen rečnik osim ako nije odgovarajući za nivo razreda.

### **2. Ton glasa:**

Nastavnici moraju održavati prijateljski i pristupačan ton i prilagoditi svoj ton tako da odgovara kontekstu (npr. entuzijastični za motivacione govore, smireni za diskusiju).

### **3. Aktivno slušanje:**

Nastavnici treba da obrate veliku pažnju na učenike kada govore. Važno je da pokažu empatiju i razumevanje klimanjem glavom, uspostavljanjem kontakta očima i pružanjem povratnih informacija.

### **4. Neverbalni znaci:**

U interakciji sa učenicima, nastavnici treba da vode računa o njihovom govoru tela, izrazima lica i gestovima. Takođe bi trebalo da koriste pozitivne neverbalne znakove da pojačaju svoje verbalne poruke.

## **5. Ohrabrenje i pohvala:**

Da bi se povećalo samopouzdanje učenika, važno je da nastavnici ponude konstruktivne povratne informacije i verbalno priznaju njihove napore i dostignuća. Pohvale su takođe dobrodošle.

## **6. Tehnike ispitivanja:**

Tokom svakodnevne nastavne prakse nastavnici treba da postavljaju otvorena pitanja kako bi podstakli kritičko razmišljanje i učešće u nastavi. Kada je potrebno, nastavnici mogu da koriste probna pitanja kako bi dublje ušli u temu.

## **7. Upravljanje učionicama:**

Efikasno upravljanje učionicom podrazumeva jasnu artikulaciju i doslednu primenu pravila i očekivanja u učionici, zajedno sa veštom upotrebom verbalnih znakova za održavanje reda i preusmeravanje ponašanja učenika po potrebi.

## **8. Empatija i razumevanje:**

U negovanju empatije i razumevanja u učionici, važno je da nastavnici pokažu empatiju priznavanjem saosećanja sa izazovima i poteškoćama učenika, stvarajući pristupačno okruženje u kojem se učenici osećaju prijatno da izražavaju svoje brige i znajući da će ih pažljivo saslušati.

## **9. Jasnoća u instrukciji:**

Prilikom davanja zadatka ili uputstava, nastavnici treba da daju korak po korak, lako razumljiva uputstva. Takođe bi trebalo da daju vreme za pitanja kako bi se osiguralo da učenici shvate zadatak koji im je zadat.



## **10. Komunikaciona tehnologija:**

Da bi poboljšali svoju verbalnu komunikaciju, nastavnici mogu da koriste vizuelna pomagala, multimedijalne prezentacije i obrazovni softver.

## **11. Rešavanje sukoba:**

Efikasno rešavanje konflikata u obrazovnom okruženju uključuje razvoj jakih veština rešavanja sukoba za rešavanje sukoba među učenicima ili sa roditeljima. Od ključne je važnosti održati profesionalizam i neutralnost tokom procesa rešavanja, obezbeđujući pravedan i nepristrasan pristup rešavanju sporova.

## **12. Kulturološka osetljivost:**

Kulturološka osetljivost u učionici zahteva od nastavnika da budu svesni kulturoloških razlika među svojim učenicima i da pokažu poštovanje i uvažavanje njihovog različitog porekla tako što će svesno izbegavati kulturološki neosetljiv jezik ili postupke.

## **13. Javni nastup:**

Jedna od najvažnijih veština verbalne komunikacije je javni govor. Da bi se istakli u obrazovnom okruženju, neophodno je da nastavnici unaprede svoje veštine javnog govora za različite situacije kao što su predavanja, prezentacije i roditeljski sastanci. Pored toga, marljivo vežbanje u izgovaranju i projekciji treba da bude prioritet kako bi se osiguralo da svi učenici mogu efikasno da čuju i razumeju komunikaciju nastavnika.

Ove veštine su od vitalnog značaja za efikasno podučavanje, podsticanje razumevanja i održavanje pozitivnog okruženja za učenje. Kontinuirano samousavršavanje u ovim oblastima može učiniti nastavnike uspešnijim u svojoj profesiji.

## Zaključak

Veštine efikasne verbalne komunikacije su neophodne za nastavnike da prenesu znanje, angažuju učenike i stvore pozitivno okruženje za učenje. Ove veštine obuhvataju jasnoću, aktivno slušanje, empatiju, prilagodljivost i različite tehnike za olakšavanje razumevanja i negovanje produktivnih odnosa sa učenicima. Negovanje ovih veština ne samo da poboljšava efikasnost nastave, već doprinosi i akademskom i ličnom rastu učenika. Kontinuirano samousavršavanje u komunikaciji je obeležje izuzetne nastave.

## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

- DIDAKTIČKE KARAKTERISTIKE KOMUNIKACIJE U ŠKOLSKOJ NASTAVI [Dokument.php](#)
- [RUL - Verbalna komunikacija nastavnika u vezi sa učinkom učenika: magistarski rad \(uni-lj.si\)](#)
- [Efikasna komunikacija: barijere i strategije | Centar za izvrsnost u nastavi \(uvaterloo.ca\)](#)
- [Komunikacija u učionici | Veštine za nastavnike \(highspeedtraining.co.uk\)](#)
- Hunt, F. Komunikacije u obrazovanju. Centar za međunarodno obrazovanje. Univerzitet u Saseksu.  
[https://www.researchgate.net/publication/277188421\\_Communications\\_in\\_Education](https://www.researchgate.net/publication/277188421_Communications_in_Education)
- [\(50\) Strategije komunikacije](#)
- [\(69\) Kako utišati bučan razred - strategije upravljanja učionicom](#)



## AKTIVNOST 1: KOMADI KARTICE

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>KOMADI KARTICE</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica i diskusija
<b>Trajanje:</b>	60 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Karte za igru, tabla, flomasteri, olovke, obrasci za ocenjivanje, štoperica</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<p>Ova vežba je dobar način da pomognete:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• razvoju više empatije,</li> <li>• razmoatranju druge perspektive,</li> <li>• izgradnju svoje komunikacijske i pregovaračke veštine.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<p>Prvo, uverite se da imate dovoljno učenika za najmanje tri tima od po dvoje, dovoljno karata za igru da svakom učeniku date između 4 i 6 karata i 15 minuta na raspolaganju.</p> <p>1. Priprema: 10 min</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaku kartu za igranje prerežite na pola dijagonalno, a zatim ponovo na pola dijagonalno, tako da imate četiri trouglasta komada za svaku kartu.</li> <li>• Pomešajte sve delove i stavite jednak broj karata u onoliko koverti koliko imate timova.</li> </ul> <p>2. Uvod: 5 min</p>

## AKTIVNOST 1: KOMADI KARTICE

### Detaljan opis:

3. Formiranje grupa i uputstva: 5 min
  - Podelite učenike u timove od tri ili četiri. Potrebna su vam najmanje tri tima. Ako vam nedostaje učenika, timovi od dvoje će raditi jednako dobro.
  - Dajte svakom timu kovertu sa komadima karata.
4. Grupna aktivnost: 15 min
  - Svaki tim ima tri minuta da sortira svoje delove, odredi koje su mu potrebne da napravi kompletne karte i razvije strategiju pregovaranja.
  - Nakon tri minuta, dozvolite timovima da počnu da se razmenjuju za komade. Ljudi mogu da razmenjuju sami ili zajedno sa svojim timom. Dajte timovima deset minuta za trampu.
  - Kada vreme istekne, prebrojite popunjene karte svakog tima. Koja ekipa ima najviše karata pobeđuje u rundi.
5. Grupna razmišljanja: 10 min
  - Dajte grupama pitanja za razmišljanje na komadu papira kako bi se mogle pripremiti za diskusiju.
6. Zaključak: 15 min
  - a) Svaki tim deli svoju refleksiju. Moguće je uključiti igru uloga u ovu aktivnost:

## AKTIVNOST 1: KOMADI KARTICE

<b>Detaljan opis:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dodelite svakoj karti za igranje drugačiji scenario za igranje uloga (npr. As = Rešavanje sukoba, 2 = Ekspert za zemljotrese, 3 = Okrugli sto sa različitim domorodačkim stanovništvom, 4 = Ekspedicija u polarne regione itd.).</li> <li>• Učenici nasumično izvlače kartu i učestvuju u scenariju igre uloga sa drugim učenikom.</li> <li>• Trebalo bi da koriste efikasne komunikacijske veštine da bi se snašli u scenariju.</li> </ul>
<b>Proverite razumevanje:</b>	<p>Nakon aktivnosti, postavite pitanja za razmišljanje kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Koje su pregovaračke strategije funkcionisale?</li> <li>• Koji nisu?</li> <li>• Šta si mogao bolje da uradiš?</li> <li>• Koje druge veštine, kao što su aktivno slušanje ili empatija, ste morali da koristite?</li> </ul>
<b>Pomoćni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Flipčart ili ekran za prezentaciju</li> <li>• <u>KOMADI KARATA - SCENARIJI IGRANJA ULOGA</u></li> </ul>
<b>Zaključak:</b>	<p>Ova vežba pruža praktično iskustvo učesnicima da vežbaju pregovaranje, timski rad i strateško razmišljanje. Naredna diskusija podstiče razmišljanje i identifikaciju oblasti za poboljšanje. Analizirajući svoje pregovaračke strategije i uzimajući u obzir dodatne potrebne veštine, učesnici mogu poboljšati svoju komunikaciju i empatiju u različitim kontekstima.</p>

## AKTIVNOST 2: AKTIVNOST OTVORENOG RAZGOVORA

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>AKTIVNOST OTVORENOG RAZGOVORA “SQUARE TALK”</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica + Diskusija
<b>Trajanje:</b>	45-60 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Po jedan povez za oči za svakog učesnika, jedan dugački komad užeta za svaki tim, obrasci za evaluaciju, štoperica</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<p>Aktivnost „Square Talk“ ima za cilj da poboljša komunikacijske veštine učesnika, promoviše aktivno slušanje, pojačava empatiju i neguje pozitivnu i inkluzivnu atmosferu za dijalog i saradnju.</p> <p>Cilj ove aktivnosti je:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Da se stekne uvid u efektivnu komunikaciju.</li> <li>2. Da razumete kako da bolje komunicirate dok radite u grupi.</li> </ol>
<b>Detaljan opis:</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Uvod: 5 min</li> <li>2. Formiranje grupa i obuka: 10 min             <ol style="list-style-type: none"> <li>a. Podelite svoju grupu učesnika u grupe od oko 5 u svakoj.</li> <li>b. Očistite prostoriju kako biste imali što više prostora.</li> <li>c. Zavežite oči svakom učeniku i recite im koji je cilj: da naprave kvadrat od užeta (tj. da sa svojim timom stoje u obliku kvadrata).</li> <li>d. Dezorijentišite svakog učenika tako što ćete ga malo pomerati, okretati, itd.</li> </ol> </li> </ol>

## AKTIVNOST 2: AKTIVNOST OTVORENOG RAZGOVORA

### Detaljan opis:

e) Dajte svakom učeniku jednu informaciju – i samo jednu – sa ove liste:

- Svi članovi tima imaju povez preko očiju i moraju ostati tako tokom trajanja aktivnosti.
- Konopac koji držite je dužine približno \_\_\_\_ metara.
- Konopac koji držite vezan je da formira krug; ne sme se odvezati.
- Ne smete pustiti konopac.
- Biće vam rečeno kada budete imali još 5 minuta.

3. Grupna aktivnost: 20 min

Dozvolite timovima da rade na aktivnosti i obavestite ih kada im ostane 5 minuta.

\* Neka timovi naprave zvezdu ili petougao ako je kvadrat previše lak.

4. Grupna refleksija: 15 min

Dajte grupama pitanja za razmišljanje na parčetu papira kako bi se mogle pripremiti za diskusiju:

Kakav je bio osećaj biti zamoljen da izvršiš zadatak na slepo? Pitajte ko su bili vođe? Pitajte kako se osećalo samopouzdanje svakog učesnika na početku zadatka? Ako grupa nije uspela da se razdvoji, možete razgovarati o sledećem: Da li je to bio nemoguć zadatak? Da grupi nije dato dovoljno dugo – da li bi uspeli da im je dato još 5/10 minuta? Da li bi sledeći put to uradili drugačije?



## AKTIVNOST 2: AKTIVNOST OTVORENOC

<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<p>Kada timovi daju najbolje rezultate u ovoj aktivnosti, koristite ovih 5 pitanja za diskusiju da biste razmotrili važnost dobre grupne komunikacije:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Da li se osećate kao grupa u kojoj ste efikasno komunicirali?</li> <li>2. Koje komunikacijske veštine ste efikasno koristili tokom aktivnosti?</li> <li>3. Koje komunikacijske veštine ste tokom aktivnosti mogli da iskoristite da poboljšate učinak?</li> <li>4. Koliko je komunikacija važna u školi? Zašto?</li> <li>5. Koje ključne tačke ste naučili o komunikaciji iz ove aktivnosti koju želite da primenite u učionici?</li> </ol>
<p><b>Pomoćni materijali:</b></p>	<p>(69) <a href="#">Square Talk FUN Aktivnost 😊   Kako igrati?   Efikasna komunikacija   dr Ašiš Parnani - YouTube</a>        (7) <a href="#">Blind Square (Ready, Set, Action) - YouTube</a>        Nastavnici bi mogli da naprave sopstvenu projekciju slajdova ili video koji objašnjavaju pravila ove aktivnosti.</p>
<p><b>Zaključak:</b></p>	<p>Ova aktivnost nastoji da poboljša sposobnost učenika da jasno i koncizno saopštavaju svoje misli i ideje. To ih podstiče da efikasno artikuliraju svoje stavove u datom vremenskom roku. „Square Talk“ promoviše empatiju pružajući učesnicima priliku da razumeju i cene različite perspektive. To ih podstiče da se aktivno angažuju sa idejama i gledištima drugih. Uključujući se u aktivnost i efikasno izražavajući svoje misli, učesnici mogu povećati svoje samopouzdanje u javnom govoru i komunikaciji.</p>

## REZIME ODELJKA

Odeljak za verbalnu komunikaciju fokusira se na razvijanje efikasnih komunikacijskih veština, promovisanje aktivnog slušanja i negovanje produktivnog dijaloga.

Ključni aspekti obuhvaćeni u odeljku:

1. Učesnici uče o značaju verbalne komunikacije u prenošenju poruka, izgradnji odnosa i postizanju zajedničkih ciljeva.
2. Shvatili su kako jasna i efikasna komunikacija doprinosi boljem razumevanju, saradnji i rešavanju problema.
3. Odeljak je naglasio ključne elemente efikasne verbalne komunikacije, kao što su jasnoća, kratkoća, organizovanost i prilagodljivost.
4. Učesnici su istraživali koncept konstruktivnog dijaloga, koji uključuje komunikaciju s poštovanjem i otvorenog uma.
5. Vežbali su tehnike poput postavljanja otvorenih pitanja, traženja različitih perspektiva i uključivanja u aktivne diskusije o rešavanju problema.
6. Učesnici su identifikovali uobičajene komunikacijske barijere, kao što su kulturne razlike, jezičke barijere i emocionalni faktori.
7. Naučili su strategije za prevazilaženje ovih prepreka, kao što su prilagođavanje stila komunikacije, praktikovanje empatije i traženje pojašnjenja kada je to potrebno.

## REZIME ODELJKA

Odeljak za verbalnu komunikaciju pruža vredne uvide i praktične veštine za efikasnu komunikaciju. Učesnici stiču dublje razumevanje elemenata koji doprinose jasnoj i efektnoj komunikaciji. Oni takođe uče tehnike aktivnog slušanja, uključivanja u konstruktivan dijalog i prevazilaženja komunikacijskih barijera. Razmišljajući o svojim komunikacijskim praksama i postavljajući ciljeve za poboljšanje, učesnici su bolje opremljeni za efikasniju komunikaciju u različitim ličnim i profesionalnim kontekstima.

Scenariji koji oslikavaju komunikacijske izazove i uspeh u obrazovnom okruženju

## 2. ODELJAK: NEVERBALNA KOMUNIKACIJA

### Teorijske osnove

#### Uvod u neverbalnu komunikaciju

Neverbalna komunikacija je fundamentalni aspekt ljudske interakcije koji obuhvata prenošenje informacija i značenja bez upotrebe izgovorenih ili pisanih reči. Ona igra ključnu ulogu u našem svakodnevnom životu, utičući na to kako prenosimo emocije, namere i stavove, kao i na to kako tumačimo poruke drugih. Neverbalna komunikacija može uključivati različite kanale, uključujući izraze lica, govor tela, gestove, kontakt očima, dodir, ton glasa, pa čak i proksemiju (korišćenje ličnog prostora).

Evo uvoda u ključne elemente i značaj neverbalne komunikacije:

**1. Izrazi lica:** Ljudsko lice je neverovatno izražajno, a različiti izrazi prenose širok spektar emocija, kao što su sreća, tuga, bes, strah, iznenađenje i gađenje. Ovi izrazi su donekle univerzalni, ljudi iz različitih kultura ih prepoznaju i tumače na sličan način.



**2. Govor tela:** Govor tela obuhvata pokrete, položaje i gestove koje telo pravi. Može ukazati na to da li je osoba otvorena ili zatvorena, samouverena ili zabrinuta, angažovana ili nezainteresovana. Na primer, prekrštanje ruku može signalizirati defanzivnost ili otpor, dok naginjanje napred može pokazati interesovanje i pažnju.

**3. Gestovi:** Pokreti šaka i ruku, kao i drugi fizički gestovi, mogu preneti informacije i emocije. Uobičajeni gestovi uključuju mahanje za pozdrav ili zbogom, podizanje palca za odobravanje i pokazivanje da bi se označio pravac.

**4. Gledanje u oči:** Količina i kvalitet kontakta očima mogu otkriti mnogo o osećanjima i namerama osobe. Direktan kontakt očima može značiti samopouzdanje, iskrenost i pažnju, dok izbegavanje kontakta očima može ukazivati na nelagodnost ili nepoštenje.

**5. Ton glasa:** Ton, visina i jačina nečijeg glasa mogu preneti emocije i stavove. Na primer, povišen glas može ukazivati na ljutnju, dok umirujući ton može preneti sigurnost ili utehu.

**6. Dodir:** Fizički dodir može preneti širok spektar emocija i namera. Tapšanje po leđima može izraziti podršku ili čestitku, dok čvrst stisak ruke može značiti samopouzdanje i poverenje. Međutim, prikladnost dodira varira u zavisnosti od kulture i konteksta.

**7. Proksemija:** Proksemija se odnosi na korišćenje ličnog prostora i udaljenosti u komunikaciji. Različite kulture imaju različite norme u pogledu ličnog prostora, a distanca između pojedinaca može preneti intimnost, formalnost ili nelagodu.

**8. Artefakti:** Lični predmeti i izbor odeće takođe mogu da prenesu informacije o pojedincu. Na primer, nošenje odela i kravate može ukazivati na profesionalizam, dok ležerna odeća prenosi opušteniji pristup.

**9. Neverbalni znaci u digitalnoj komunikaciji:** Neverbalna komunikacija nije ograničena na interakcije licem u lice. U digitalnom dobu, emojiji, GIF-ovi, znaci interpunkcije i izbori oblikovanja u pisanoj komunikaciji (npr. tekstualne poruke i e-poruke) takođe nose neverbalne znakove.

## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

- *Modul 3 – Komunikacione veštine – P2 TM.dock (usaid.gov)*
- *(4) Govor tela - YouTube*
- *(4) Priručnik za nastavnike: Neverbalni signali - YouTube*
- *Neverbalna komunikacija | #to sam ja*
- *(4) Nenasilna komunikacija animirani film - YouTube*
- *Efikasna neverbalna komunikacija u učionici: primeri i strategije – Michael Grinder & Associates*
- *(50) Efikasna neverbalna komunikacija u učionici: primeri i strategije - YouTube*

## AKTIVNOST 1: GLUMA BEZ REČI

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>GLUMA BEZ REČI</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Igranje uloga i diskusija
<b>Trajanje:</b>	45 - 60 min
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• različiti scenariji (bilo pripremljeni materijali ili scenariji koji su sami kreirali)</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<p>Ova aktivnost će pokazati učesnicima koliko „govorimo“ govorom tela i izrazima lica.</p> <p>Sve u svemu, glumačke aktivnosti bez reči pružaju platformu učesnicima da istraže i razviju svoje neverbalne komunikacijske veštine, izražajnost, kreativnost, timski rad i samopouzdanje.</p> <p>Sveobuhvatni cilj je da se poboljša komunikacija i izražavanje neverbalnim sredstvima. Aktivnost se fokusira na razvijanje neverbalnih komunikacijskih veština. Učesnici uče da prenose poruke, emocije i ideje koristeći govor tela, izraze lica, gestove i pokrete. Aktivnost ima za cilj da poveća izražajnost i emocionalnu svest učesnika. Kroz glumu bez reči, učesnici vežbaju otelotvorenje i saopštavanje različitih emocija i stanja bića bez oslanjanja na verbalni jezik.</p>

## AKTIVNOST 1: GLUMA BEZ REČI

### Ciljevi aktivnosti:

Gluma bez reči podstiče učesnike da iskoriste svoju kreativnost i maštu. Moraju da razmišljaju van okvira kako bi efikasno preneli priče, situacije ili koncepte bez upotrebe reči.

Učesnici uče da sarađuju, koordiniraju i sinhronizuju svoje pokrete i akcije kako bi stvorili koherentan i zanimljiv nastup. Učesnici razvijaju svoje veštine zapažanja tako što pažljivo posmatraju performanse drugih i tumače neverbalne znakove i radnje koje su predstavljene. Ovo pomaže u negovanju empatije i razumevanju različitih perspektiva. Uključivanje u glumu bez reči omogućava učesnicima da izađu iz svojih zona udobnosti i izraze se na drugačiji način. Ovo može povećati samopouzdanje, veštine javnog govora i samoizražavanje.

Razmatranja uzrasne grupe i nivoa razreda:

- Gluma bez reči može se prilagoditi različitim starosnim grupama, od osnovne do srednje škole. Složenost scenarija i očekivanja treba da odgovaraju uzrastu.

Ciljevi:

- Primarni ciljevi uvođenja glume bez reči u školu su poboljšanje neverbalnih komunikacijskih veština, promovisanje emocionalne svesti, podsticanje timskog rada i podsticanje kreativnosti.



## AKTIVNOST 1: GLUMA BEZ REČI

### Detaljan opis:

1. Uvod u neverbalnu komunikaciju (10 min):  
Objasniti pojam neverbalne komunikacije. Možete reći nešto poput: „Neverbalna komunikacija se odnosi na poruke i informacije koje prenosimo drugima bez upotrebe reči. To uključuje izraze lica, govor tela, gestove, ton glasa i još mnogo toga.“  
Podelite relevantne primere neverbalne komunikacije iz svakodnevnog života. Na primer: razgovarajte o tome kako osmeh izražava sreću, kako pognuta ramena mogu pokazati tugu ili kako je mahanje pozdravom oblik neverbalne komunikacije.

2. Uputstva (5 min):

- a) Podelite svoju grupu u parove.
- b) Odredite jednog učesnika u svakom paru da bude partner A, a drugi da bude partner B.
- c) Dajte svakom učesniku kopiju scenarija (kopirano ispod).
- d) Uputite učesnika A da naglas pročita svoj tekst, ali uputite učesnika B da svoj tekst saopšti na neverbalni način.
- e) Dajte učesniku B tajnu emocionalnu distrakciju napisanu na komadu papira (npr. Učesnik B je u žurbi, stvarno mu je dosadno ili se oseća krivim).

## AKTIVNOST 1: GLUMA BEZ REČI

<p><b>Detaljan opis:</b></p>	<p>3. Aktivnost (15 - 20 min):</p> <p>a) Neka svaki par radi kroz scenario.</p> <p>b) Nakon što svaki par završi rad na scenariju, neka „A“ učesnici pogode koju emociju je njihov partner osećao.</p> <p>c) Zatim zamenite uloge: Učesnik A je B, a Učesnik B je A.</p> <p><b>Scenario:</b></p> <p>A: Da li si video moju knjigu? Ne mogu da se setim gde sam je stavio.</p> <p>B: Koju knjigu?</p> <p>A: Misterija ubistva. Onu koju si pozajmio.</p> <p>B: Ovu?</p> <p>A: Ne. Onu koju si pozajmio.</p> <p>B: Nisam!</p> <p>A: Možda je ispod stolice. Možeš li pogledati?</p> <p>B: U redu—samo minut.</p> <p>A: Koliko dugo ti treba?</p> <p>B: Bože, zašto si tako nestrpljiv? Mrzim kad sve mora da bude po tvome.</p> <p>A: Zaboravi. Sam ću je pronaći.</p> <p>B: Čekaj — našao sam!</p> <p>4. Refleksija: 10 - 15 min</p> <p>a) Koja je uloga bila lakša? Da li ste pogodili emocije svog partnera? Da li je bilo lako? Šta je bilo teško?</p>
------------------------------	--

## AKTIVNOST 1: GLUMA BEZ REČI

<b>Proverite razumevanje:</b>	<p>Nakon aktivnosti, vodite diskusiju o tome koliko informacija možemo pokupiti iz neverbalne komunikacije i koliko je važno da regulišemo svoja tela i izraze lica tokom komunikacije, čak i ako koristimo i verbalnu komunikaciju.</p>
<b>Pomoćni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Vizuelna pomagala kao što su slike, video snimci ili dijagrami za ilustraciju neverbalnih znakova</li> <li>• <a href="#">(69) Grickalice - YouTube</a></li> </ul>
<b>Zaključak:</b>	<p>Glumačka aktivnost bez reči pruža učesnicima jedinstvenu i kreativnu priliku da unaprede svoje neverbalne komunikacijske veštine i izražajnost. Kroz govor tela, izraze lica i pokrete, učesnici prenose poruke i emocije ne oslanjajući se na reči. Aktivnost podstiče saradnju i timski rad dok učesnici rade zajedno na stvaranju koherentnih performansi. Takođe neguje samopouzdanje učesnika da se izražavaju na alternativne načine i podstiče ih da istražuju svoju kreativnost i maštu. Sve u svemu, glumačka aktivnost bez reči nudi prijatno iskustvo koje naglašava moć neverbalne komunikacije i njen uticaj na efektivno izražavanje.</p>

## AKTIVNOST 2: NEVERBALNA KOMUNIKACIJA

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>NEVERBALNA KOMUNIKACIJA</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Rad u malim grupama, igra uloga, diskusija u velikoj grupi
<b>Trajanje:</b>	55 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Flipčart papir, markeri, traka</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<p>Do kraja aktivnosti učesnici će moći da:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Identifikuju efikasne veštine slušanja i strategije.</li> <li>2. Procene sopstvene veštine slušanja.</li> <li>3. Stvore model dobrih veština slušanja</li> </ol>
<b>Detaljan opis:</b>	<p><b>1. Formiranje grupe (5 min):</b> Podelite učesnike u 2 grupe tako što ćete ih zamoliti da broje 1, 2, 1, 2... Zamolite grupu 1 da formira krug. Zamolite grupu 2 da formira krug oko grupe 1. Unutrašnji krug treba da bude okrenut prema ljudima u spoljašnjem krugu.</p> <p><b>2. Uputstva (10 min):</b> Recite učesnicima da rade sa osobom sa kojom se suočavaju. Sada bi trebalo da smisle i pokažu što više primera neverbalne komunikacije koje znaju. Trebalo bi da se osvrnu na prethodnu aktivnost u kojoj se pojavila neverbalna komunikacija u igrama uloga i smisle nove primere. Neki primeri neverbalne komunikacije uključuju klimanje glavom u znak slaganja, prevrtanje očima u znak neslaganja, gledanje na sat i tapkanje nogom od dosade, osmeh itd.</p>

## AKTIVNOST 2: NEVERBALNA KOMUNIKACIJA

### Detaljan opis:

**3. Primeri (10 min):** Neka svaki par predstavi primer, tražeći od njih da ne ponavljaju ništa što su uradili.

**4. Grupna aktivnost (5 min):** Zamolite volontera da stoji na način koji pokazuje da mu nije prijatna situacija ili da nemaju poverenja u ono što bi trebalo da rade. (Primeri: gledanje dole, ne uspostavljanje kontakta očima, prekrštene ruke ispred sebe – čineći da izgledaju malo...) Zamolite drugog volontera da stane na način koji pokazuje da je potpuno samouveren, da je lider i da mu je udobno u svojoj ulozi (npr. uspostavlja kontakt očima, stoji na način koji zauzima prostor, stopala čvrsto na zemlji – čineći da izgledaju veliki). Razgovarajte o razlikama. Objasnite da stajanje ili sedenje na određeni način može uticati na to kako se osećate o sebi. Ako sedite ili stojite uspravnije, otvorenije, to vam može pomoći da izgledate i osećate se samopouzdanije. Kada sedite pogrbljeno i činite da izgledate malo, drugi ljudi mogu steći negativan utisak i pomisliti da niste sigurni ili sposobni.

**5. Evaluacija (10 min):** Neka svi pokušaju da stoje i sede na različite načine. Zamolite ih da razmisle o tome i da stoje ili sede na sigurniji način u situacijama van časa da vide da li primećuju razliku.

## AKTIVNOST 2: NEVERBALNA KOMUNIKACIJA

<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<p><b>Razgovarajte o rodnim razlikama u vezi sa neverbalnom komunikacijom (10 min):</b></p> <p>a. Postoje li određeni načini neverbalne komunikacije koje muškarci ili žene obično koriste?</p> <p>b. Da li postoje oblici neverbalne komunikacije koji bi mogli da izazovu da se žene ili muškarci osećaju neprijatno na radnom mestu ili u zajednici?</p> <p>c. Šta se može učiniti da se škola oseća bezbednijom za sve u smislu komunikacije?</p> <p>d. Da li postoje gestovi koji bi ljudima mogli da izazovu nelagodnost?</p> <p>e. (Pomeranje prsta na dlanu druge osobe tokom rukovanja; namigivanje; dodirivanje nekoga suprotnog pola) (10 min)</p> <p>Povezujući neverbalnu komunikaciju sa prethodnom aktivnošću slušanja, razgovarajte o važnosti neverbalne komunikacije i kako ona utiče na to kako dajemo i primamo informacije, kako slušamo i kako se osećamo u vezi sa samim sobom.</p>
<p><b>Pomoćni materijali:</b></p>	<p><i><u>(69) Neverbalni signali: upravljanje aktivnom učionicom - YouTube</u></i></p>

## AKTIVNOST 2: NEVERBALNA KOMUNIKACIJA

### Zaključak:

U zaključku, aktivnost neverbalne komunikacije pruža učesnicima vredan uvid u značaj i uticaj neverbalnih znakova u komunikaciji. Kroz ovu vežbu i diskusiju, učesnici razvijaju dublje razumevanje govora tela, izraza lica, gestova i tona glasa kao moćnog sredstva za prenošenje poruka i emocija.

Aktivnost naglašava važnost aktivnih veština posmatranja i tumačenja, omogućavajući učesnicima da efikasno prepoznaju neverbalne znakove i reaguju na njih. Ona podstiče empatiju i kulturnu osetljivost ohrabrujući učesnike da razmotre različite perspektive i kulturne varijacije u neverbalnoj komunikaciji.

Štaviše, aktivnost promovira samosvest, pošto učesnici razmišljaju o sopstvenim neverbalnim signalima i identifikuju oblasti za poboljšanje. Oni uče da usklade svoju verbalnu i neverbalnu komunikaciju kako bi osigurali podudarnost i poboljšali ukupnu efikasnost komunikacije.

## REZIME ODELJKA

Odeljak za neverbalnu komunikaciju opskrbljuje nastavnike vrednim znanjima i veštinama vezanim za neverbalne znakove, govor tela i izraze lica. Završavanjem ove celine, nastavnici će dublje razumeti uticaj i značaj neverbalne komunikacije u učionici.

Nastavnici će naučiti da prepoznaju i tumače neverbalne znakove koje pokazuju učenici, omogućavajući im da bolje razumeju svoje emocije, potrebe i nivoe angažovanja. Ova svest će omogućiti nastavnicima da prilagode svoje nastavne pristupe i pruže odgovarajuću podršku učenicima.

Odeljak naglašava važnost kongruencije između verbalne i neverbalne komunikacije, podučavajući nastavnike kako da usklade svoj govor tela i ton glasa sa izgovorenim rečima. Ovo usklađivanje podstiče poverenje, kredibilitet i efikasnu komunikaciju sa učenicima.

Kroz različite aktivnosti i diskusije, nastavnici će razviti veštine aktivnog posmatranja, koje će im omogućiti da uhvate neverbalne signale koji mogu ukazivati na razumevanje učenika, zbunjenost ili neangažovanje. Ova svest osnažuje nastavnike da prilagode svoje nastavne strategije i efikasnije se bave potrebama učenika.



## REZIME ODELJKA

Štaviše, nastavnici će unaprediti svoju sposobnost da namerno koriste neverbalnu komunikaciju kako bi stvorili pozitivno i inkluzivno okruženje u učionici. Naučiće tehnike da podstaknu učešće učenika, pokažu empatiju i izgrade jake odnose između nastavnika i učenika.

Završavanjem odeljka neverbalne komunikacije, nastavnici će imati repertoar veština za promovisanje efektivne komunikacije, razumevanja i angažovanja u učionici. Ove veštine će doprineti poboljšanju interakcije nastavnik-učenik, poboljšanom iskustvu učenja i pozitivnijoj i inkluzivnijoj klimi u učionici.



## ODELJAK 3: AKTIVNO SLUŠANJE

### Teorijske osnove

#### 1. Uvod u aktivno slušanje

Aktivno slušanje je ključna komunikacijska veština koja uključuje ne samo slušanje reči koje neko izgovara, već i potpuno angažovanje sa govornikom kako bi se razumela njegova poruka, osećanja i perspektive. To prevazilazi pasivno slušanje i uključuje proaktivan napor da se poveže sa govornikom na dubljem nivou. Aktivno slušanje je osnovna veština u različitim aspektima života, uključujući lične odnose, profesionalne postavke, rešavanje konflikata, savetovanje i vođstvo. Aktivno slušanje je vitalna veština ne samo u svakodnevnom životu već i u kontekstu obrazovanja i škole. Ona igra ključnu ulogu u poboljšanju iskustva učenja za učenike, poboljšanju komunikacije između nastavnika i učenika i negovanju pozitivnog i podržavajućeg okruženja u učionici.

Evo uvoda u aktivno slušanje u školi:

- **Interakcija nastavnik-učenik:**

Aktivno slušanje je osnovni aspekt efektivne nastave. Nastavnici koji aktivno slušaju svoje učenike stvaraju okruženje u kojem se učenici osećaju saslušano i poštovano. Ovo, zauzvrat, podstiče učenike da se više angažuju na času, postavljaju pitanja i traže pomoć kada je to potrebno.

- **Razumevanje učeničkih potreba:**

Nastavnici koji praktikuju aktivno slušanje mogu bolje razumeti individualne potrebe i stilove učenja svojih učenika. Ovo im omogućava da prilagode svoje nastavne metode i gradivo kako bi odgovorili na te potrebe, što na kraju dovodi do poboljšanja akademskog učinka.

- **Rešavanje konflikata:**

Aktivno slušanje je dragoceno u rešavanju konflikata u školskom okruženju. Bilo da se radi o sporu među učenicima ili zabrinutosti roditelja, sposobnost aktivnog slušanja pomaže u razumevanju osnovnih problema i pronalaženju prijateljskih rešenja.

- **Poboljšana komunikacija:**

Aktivno slušanje promoviše jasnu i efikasnu komunikaciju između vaspitača, učenika i roditelja. Obezbeđuje da se uputstva razumeju, da se odgovori na pitanja, a povratne informacije daju i konstruktivno primaju.

- **Podrška emocionalnom blagostanju učenika:**

U školama se ne radi samo o akademskom napredovanju; oni su takođe mesta gde učenici emocionalno i socijalno rastu. Aktivno slušanje od strane nastavnika i savetnika može pružiti preko potrebnu emocionalnu podršku učenicima koji se možda suočavaju sa izazovima kod kuće ili u svom ličnom životu.



- **Izgradnja poverenja:**

Kada učenici osete da je njihovim nastavnicima i školskom osoblju zaista stalo do njihovih briga i mišljenja, gradi se poverenje. Ovo poverenje čini osnovu za pozitivno i bezbedno okruženje za učenje gde su učenici spremniji da rizikuju i istražuju nove ideje.

- **Povećanje angažovanja učenika:**

Aktivno slušanje podstiče učešće učenika u diskusijama i aktivnostima na času. Kada učenici znaju da ih se čuje i da je njihov doprinos važan, veća je verovatnoća da će se aktivno uključiti u proces učenja.

- **Roditeljski sastanci:**

Aktivno slušanje je takođe ključno tokom roditeljskih sastanaka. Nastavnici koji aktivno slušaju brige i perspektive roditelja mogu saradivati sa njima kako bi podržali akademski i lični razvoj deteta.

- **Vršnjačka interakcija:**

Veštine aktivnog slušanja nisu ograničene na interakcije nastavnik-učenik. Podsticanje učenika da vežbaju aktivno slušanje kada komuniciraju sa svojim vršnjacima pomaže u poboljšanju njihovih društvenih veština, empatije i ukupne dinamike u učionici.

- **Izbegavanje sukoba:**

Proaktivnim rješavanjem zabrinutosti i nesporazuma kroz aktivno slušanje, škole često mogu spriječiti pojavu značajnijih sukoba na prvom mjestu, stvarajući skladnije okruženje za učenje.

**Aktivno slušanje:**

- Obratite pažnju na učenike kada govore.
- Pokažite empatiju i razumevanje klimanjem glavom, uspostavljanjem kontakta očima i pružanjem povratnih informacija.

## **2. Principi aktivnog slušanja**

Aktivno slušanje je komunikacijska veština koju karakteriše skup principa i tehnika koje pomažu pojedincima da se efikasno uključe u razgovore, bolje razumeju druge i izgrade jake odnose. Evo ključnih principa aktivnog slušanja:

- **Davanje pune pažnje**

Osnova aktivnog slušanja je biti potpuno prisutan u trenutku. Uklanjanje ometanja, fokusiranje na učenika i pokazivanje da je nastavnik iskreno zainteresovan za ono što ima da kaže.

- **Održavanje kontakta očima**

Kontakt očima pokazuje pažnju i interesovanje za razgovor. Takođe pomaže da se posmatraju učeničke neverbalne znakove i izraze, pružajući vredan kontekst.

- **Korišćenje otvorenog i podsticajnog govora tela**

Stav, gestovi i izrazi lica nastavnika treba da odaju otvorenost i prijemčivost. Izbegavanje prekrštanja ruku, pogrčenih ili drugih zatvorenih govora tela.

- **Minimiziranje prekida**

Uzdržavanje od prekidanja učenika, čak i ako nastavnik ima nešto da kaže ili doprinese. Dozvolite im da završe svoje misli pre nego što odgovore.

- **Parafraziranje i sumiranje**

Periodično ponavljanje ili sumiranje onoga što je učenik rekao da bi se potvrdilo njihovo razumevanje i pokazalo aktivno učešće u razgovoru. Ovo takođe pruža priliku učeniku da razjasni ili proširi svoje tačke.

- **Postavljanje otvorenih pitanja**

Podsticanje učenika da iskaže više postavljanjem otvorenih pitanja koja pozivaju na razradu i dublju diskusiju. Ova pitanja obično počinju rečima poput „kako“, „šta“ ili „zašto“.

- **Izražavanje emocija**

Obraćanje pažnje na emocionalni ton učenika i empatično reagovanje. Priznajući njihova osećanja govoreći nešto poput: „Zvuči kao da se osećate frustrirano zbog ovoga.“

- **Izbegavanje prosuđivanja i pretpostavki**

Obustavljanje osude i izbegavanje iznošenja pretpostavki ili prenagljenih zaključaka o mislima, namerama ili karakteru učenika. Ostati otvorenog uma i neosuđujući.

- **Pružanje povratnih informacija**

Ponudite govorniku povratne informacije i potvrdu da biste pokazali da aktivno slušate. Koristite verbalne afirmacije poput „Razumem šta mislite“ ili „Razumem odakle dolazite“.

- **Slušanje da bi se razumelo, a ne da se odgovori**

Fokusirajte se na razumevanje perspektive učenika, umesto da odmah formulišete svoj odgovor. Odupiranje porivu da se ponudi rešenja ili savet osim ako govornik eksplicitno ne traži doprinos.

- **Efikasno korišćenje tišine**

Ponekad tišina može biti moćno sredstvo u aktivnom slušanju. Omogućava učeniku da sabere svoje misli i da se potpunije izrazi. Izbegavajte da žurite da svaku pauzu popunite sopstvenim rečima.

- **Pokazivanje empatije i saosećanja**

Pokazivanje istinske empatije i saosećanja prema iskustvima učenika, čak i ako nastavnik ne deli njihova osećanja ili mišljenja. Ovo pomaže da se stvori okruženje podrške i poverenja.

- **Strpljenje**

Aktivno slušanje može zahtevati strpljenje, posebno kada se razgovara o složenim ili emocionalnim temama. Omogućavanje učeniku da se izrazi sopstvenim tempom.

- **Izbegavanje ometanja pažnje**

Obezbeđivanje da njihove sopstvene misli i sudovi ne odvlače pažnju od poruke učenika. Ostanite fokusirani na njihove reči i emocije.

- **Prilagođavanje stilu đaka**

Prepoznavanje da ljudi imaju različite stilove komunikacije. Prilagođavanje vašeg pristupa slušanju u skladu sa preferencijama i potrebama učenika.

### **3. Primeri interakcije nastavnik-učenik:**

- **Pojašnjenje i validacija:**

Nastavnik: „Primetio sam da si izgledao/la pomalo zbunjen/a tokom poslednjeg časa. Možeš li mi reći koji deo ti je bio izazovan?“

Učenik: „Pa, nisam baš razumeo pojam razlomaka.“

Nastavnik: „Razumem. Razlomci mogu da budu nezgodni. Hajde da zajedno proradimo kroz primer. Obavesti me ako je neki korak nejasan.“



**Uticaaj:** Tražeći pojašnjenje i potvrđujući učenikova osećanja, nastavnik priznaje učenikove muke i pruža personalizovanu pomoć, čineći da se učenik oseća podržanim i spremnijim da se uključi u proces učenja.

- **Reflektivno slušanje:**

Učenik: „Zaista sam preopterećen svim zadacima koje imamo ove nedelje.“

Nastavnik: "Zvuči kao da osećaš veliki pritisak zbog obaveza.

Možeš li mi reći više o tome šta ti izaziva najveći stres?"

Učenik: "Da, imam projekat iz istorije, test iz matematike i knjigu za čitanje za engleski..."

**Uticaaj:** Nastavnik koristi reflektivno slušanje kako bi izrazio učenikove emocije i brige, stvarajući prostor da se učenik otvori. Ovo može pomoći učeniku da oseća da ga je nastavnik razumeo i pružiti priliku nastavniku da ponudi smernice o upravljanju svojim obavezama.

- **Empatični odgovori:**

Učenik: "Nisam dobro prošao na poslednjem testu, i tako sam razočaran u sebe."

Nastavnik: „Mogu da razumem kako se možda osećaš frustrirano. Testovi ponekad mogu biti teški. Zapamti, sve je to deo procesa učenja, a ja sam tu da ti pomognem da se poboljšaš.“

**Uticaaj:** Nastavnik odgovara sa empatijom, priznajući učenikove emocije i nudeći uveravanje. Ovo pomaže učeniku da razvije pozitivan stav prema učenju na greškama i da traži podršku kada je to potrebno.

- **Sumirajući i parafrazirajući:**

Nastavnik: "Dakle, ako sam dobro razumeo, ti sugerišeš da se motivacija glavnog lika promenila na polovini priče?"

Učenik: "Da, tačno. U početku ga je vodila osveta, ali je kasnije izgledao više fokusiran na iskupljenje."

**Uticaoj:** Nastavnik sumira i parafrazira učenikov doprinos, demonstrirajući aktivno slušanje. Ovo ne samo da potvrđuje nastavnikovo razumevanje, već i podstiče učenika da razradi i precizira svoje misli, poboljšavajući svoje veštine kritičkog mišljenja.

- **Postavljanje otvorenih pitanja:**

Nastavnik: „Možeš li mi reći nešto više o svom pristupu rešavanju tog zadatka iz matematike?“

Učenik: „Pokušao sam da koristim formulu koju smo naučili, ali sam se zaglavio na drugom koraku...“

Nastavnik: „Šta je konkretno bilo izazovno u drugom koraku?“

**Uticaoj:** Nastavnik postavlja otvorena pitanja kako bi dublje ušao u proces mišljenja učenika. Ovo podstiče učenika da razmisli o svom pristupu i identifikuje gde su naišli na poteškoće, promovišući samosvest i veštine rešavanja problema.

Ovi primeri ilustruju kako strategije aktivnog slušanja, kao što su pojašnjenje, validacija, reflektivno slušanje, empatični odgovori, sumiranje, parafraziranje i otvoreno ispitivanje, mogu poboljšati interakcije nastavnika i učenika podstičući razumevanje, podršku i efikasnu komunikaciju.

## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

- *Podučavanje aktivnog slušanja u učionici* ([thoughtco.com](http://thoughtco.com))
- „*Slušanje i ljudska komunikacija u 21. veku*“, Endru D. Volvin i Kerolin Gvin Kokli
- *Julian Treasure: 5 načina da slušate bolje* | *TED Talk*
- *Modul 3 – Komunikacione veštine – P2 TM.dock* ([usaid.gov](http://usaid.gov))
- *Aktivno slušanje: tehnike, prednosti, primeri* ([verywellmind.com](http://verywellmind.com))
- *(4) Aktivno slušanje je veština! Evo kako se to radi.* | *Koja je tvoja priča?* | *Heartlines - YouTube*



## AKTIVNOST 1: IGRANJE ULOGA SLUŠANJA

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>IGRANJE ULOGA SLUŠANJA</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Rad u malim grupama, igranje uloga, diskusija u velikoj grupi
<b>Trajanje:</b>	60 min
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Flipčart papir, markeri, traka</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<p>a. Identifikujte efikasne veštine slušanja i strategije.  b. Procenite njihove veštine slušanja.  c. Predstavite dobre veštine slušanja</p> <p>Izaberite odgovarajuću igru uloga koju ćete koristiti sa učesnicima ili kreirajte novu koja je relevantnija za vaš kontekst. Napišite igru uloga na flipčartu tako da svi mogu da vide. Pre nego što aktivnost počne, identifikujte nekoliko dobrovoljaca da učestvuju u igri uloga, dajte im kopiju opisa igre uloga i obavestite ih o tome šta će trebati da urade.</p>
<b>Detaljan opis:</b>	<p><b>1. Uvod (5 min):</b>  Objasnite učesnicima da će posmatrati 3-minutnu igru uloga situacije u učionici i voditi igru uz pomoć nekoliko dobrovoljaca.</p>

## AKTIVNOST 1: IGRANJE ULOGA SLUŠANJA

<p><b>Detaljan opis:</b></p>	<p><b>2. Diskusija (10 min):</b> Razgovarajte o igri uloga pitajući:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Šta se dogodilo u igri uloga?</li><li>• Zašto je došlo do ove situacije?</li><li>• Da li vam se ranije desilo nešto slično, gde vas ili nisu slušali ili niste slušali? Šta se desilo?</li><li>• Koje strategije možemo koristiti za aktivno slušanje sa odgovorom?</li></ul> <p><b>3. Formiranje grupe i uputstva (5 min):</b> Podelite učesnike u male grupe od tri osobe. Recite grupama da će ponovo odigrati igru uloga (sa pozitivnim ishodom) koristeći neke od identifikovanih strategija slušanja. Dvoje ljudi će biti glumci, jedan će posmatrati, a zatim će zameniti uloge tako da svi idu na red da vežbaju dobre veštine slušanja i posmatranja. Posmatrač će dati povratnu informaciju o veštinama slušanja glumaca. Objasnite da povratne informacije treba da se daju na pozitivan i ohrabrujući način, a ne na način koji osuđuje ili obeshrabruje.</p> <p><b>4. Grupna aktivnost (25 min):</b> Dajte učesnicima 10 minuta da ponovo odigraju igru uloga i da posmatrač da povratnu informaciju. Zamenite uloge dok svi ne budu imali priliku da slušaju i posmatraju.</p>
------------------------------	---

## AKTIVNOST 1: IGRANJE ULOGA SLUŠANJA

<p><b>Detaljan opis:</b></p>	<p><b>Korisan savet</b> Nakon prve igre uloga, učesnicima bi trebalo manje vremena da ponovo odigraju i razgovaraju o igri uloga dok menjaju uloge. Ako grupe brzo završe, možete im dati i druge igre uloga.</p> <p><b>5. Primeri (5 min):</b> Ako vreme dozvoljava, pitajte da li neka grupa želi da predstavi svoju verziju igre uloga velikoj grupi. Razgovarajte o tome kako je bilo obavljati različite uloge posmatrača i slušaoca. (5 min)</p> <p><b>6. Zaključak (5 min):</b> Pregledajte efikasne strategije slušanja i pitajte da li ima još pitanja.</p>
<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<p>Pitanja za ocenjivanje:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Da li su učesnici efikasno preneli svoje brige i probleme?</li> <li>2. Da li su učesnici aktivno slušali brige drugih i učestvovali u razgovoru podrške?</li> </ol> <p>Pitanja za razmišljanje:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Kakav je bio osećaj učestvovati u igri uloga kao učenik ili nastavnik?</li> <li>2. Koje strategije je učenik koristio da bi jasno izrazio svoje brige i poteškoće?</li> </ol>

## AKTIVNOST 1: IGRANJE ULOGA SLUŠANJA

<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<p>3. Kako je nastavnik pokazao aktivno slušanje tokom razgovora?</p> <p>4. Da li je bilo nekih aspekata razgovora koji su se mogli poboljšati? Kako?</p> <p>5. Kako je uloga pokazala važnost efikasne komunikacije između nastavnika i učenika?</p> <p>6. Šta ste naučili iz ove igre uloga o značaju aktivnog slušanja zabrinutosti učenika i adresiranja njihovih potreba?</p> <p>7. Kako se veštine i strategije prikazane u igri uloga mogu primeniti na situacije iz stvarnog života u učionici?</p> <p>8. Koji dodatni koraci bi se mogli preduzeti da bi se osigurala stalna podrška učenju i napredovanju učenika?</p>
<p><b>Pomoćni materijali:</b></p>	<p>Različiti scenariji</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <u>Scenario: Razjašnjavanje nesporazuma</u></li> </ul>
<p><b>Zaključak:</b></p>	<p>Aktivnost igranja uloga slušanja služi kao moćno sredstvo za negovanje efikasne komunikacije i razumevanja u školi ili učionici. Učešćem u igrama uloga, učenici imaju priliku da aktivno slušaju, posmatraju i odgovaraju svojim vršnjacima, nastavnicima ili drugim učesnicima, razvijajući osnovne veštine slušanja.</p>

## AKTIVNOST 1: IGRANJE ULOGA SLUŠANJA

### Zaključak:

Kroz aktivnost igranja uloga, učenici uče da obraćaju pažnju na verbalne i neverbalne znakove, razumeju različite perspektive i pokažu empatiju. Oni vežbaju parafraziranje, postavljanje pitanja koja pojašnjavaju i sumiranje informacija kako bi osigurali tačno razumevanje. Ovo ne samo da poboljšava njihovo razumevanje slušanja, već i poboljšava njihove ukupne komunikacijske sposobnosti.

Aktivnost takođe promoviše aktivno angažovanje, kritičko mišljenje i saradnju među učenicima. To ih podstiče da razmotre različita gledišta, uđu u dijalog sa poštovanjem i pronađu zajednički jezik. Učenici uče vrednost otvorenog uma, strpljenja i važnosti davanja prilike drugima da se izraze.

Pored toga, komponenta refleksije u aktivnosti igranja uloga omogućava učenicima da razmisle o svom učinku slušanja i identifikuju oblasti za poboljšanje.

Podstiče samosvest, samoprocenu i samoregulaciju, osnažujući učenike da preuzmu vlasništvo nad svojim veštinama slušanja i kontinuirano teže ka rastu.

Uključujući igru uloga slušanja u okruženje škole ili učionice, nastavnici mogu stvoriti pozitivnu i inkluzivnu atmosferu koja podstiče efikasnu komunikaciju, empatiju i razumevanje među učenicima. To im daje doživotne veštine koje su vredne ne samo u akademskom okruženju, već i u njihovom ličnom i profesionalnom životu.



## REZIME ODELJKA

Odeljak za aktivno slušanje pruža nastavnicima vredne uvide i praktične strategije za unapređenje njihovih veština aktivnog slušanja u učionici. Tokom čitavog odeljka, nastavnici istražuju važnost aktivnog slušanja kao osnovnog elementa efikasne komunikacije i angažovanja učenika. Oni uče kako da stvore podsticajno i inkluzivno okruženje za učenje tako što aktivno slušaju misli, brige i perspektive svojih učenika.

Završavanjem Odeljka za aktivno slušanje, nastavnici će steći dublje razumevanje ključnih komponenti aktivnog slušanja, kao što su neverbalni znaci, verbalni odgovori i empatija. Oni će vežbati različite tehnike, uključujući parafraziranje, sumiranje i postavljanje otvorenih pitanja, kako bi pokazali svoju angažovanost i razumevanje tokom razgovora sa učenicima.

Odeljak naglašava značaj prevazilaženja prepreka aktivnom slušanju, kao što su ometanja i unapred stvorena shvatanja, i pruža nastavnicima strategije za smanjivanje ovih prepreka. Nastavnici će razviti samosvest i veštine refleksije kako bi identifikovali svoje lične navike slušanja, prednosti i oblasti za poboljšanje.

## REZIME ODELJKA

Jedan od primarnih ishoda učenja odeljka je sposobnost da se aktivno slušaju učenici, osiguravajući da se njihov glas čuje i poštuje. Nastavnici uče da stvore bezbedan prostor za otvorenu komunikaciju, podstičući učenike da izraze svoje misli i osećanja.

Kroz aktivno slušanje, nastavnici bi mogli da steknu dublji uvid u potrebe svojih učenika, da shodno tome prilagode svoje instrukcije i izgrade jače odnose sa svojim učenicima.

Štaviše, Odeljak za aktivno slušanje fokusira se na negovanje saradnje i empatije među nastavnicima. Nastavnici će imati priliku da se uključe u igre uloga, diskusije i saradničke aktivnosti, omogućavajući im da uče jedni od drugih, dele najbolje prakse i prošire svoj repertoar tehnika aktivnog slušanja.

Po završetku Odeljka za aktivno slušanje, nastavnici će biti opremljeni praktičnim veštinama i strategijama za primenu u svojim učionicama. Oni će dublje ceniti uticaj aktivnog slušanja na učenje i angažovanje učenika. Biće spremni da stvore pozitivno i inkluzivno okruženje za učenje u kome će se učenici osećati cenjenim, shvaćenim i motivisanim da aktivno učestvuju u svom obrazovanju.

## REZIME ODELJKA

Ukratko, Odeljak za aktivno slušanje pruža nastavnicima dragocena znanja, veštine i resurse za negovanje navika aktivnog slušanja u učionici. Aktivnim slušanjem svojih učenika, nastavnici mogu da stvore smislene veze, neguju efikasnu komunikaciju i promovišu privlačno okruženje za učenje sa podrškom.





# MODUL 6: VEŠTINE TIMSKOG RADA

Naslov	VEŠTINE TIMSKOG RADA
Cilj	<p>Opremiti nastavnike osnovnim veštinama timskog rada da efikasno sarađuju sa kolegama i učenicima, podstiču sposobnosti rešavanja problema i upravljaju stresom, stvarajući pozitivno i produktivno okruženje za učenje.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Razvijati veštine nastavnika za rešavanje problema, omogućavajući im da identifikuju i definišu izazove, analiziraju informacije i osmisle delotvorna rešenja.</li> <li>• Poboljšati sposobnost nastavnika da sarađuju sa kolegama i učenicima, podstičući efikasnu komunikaciju, saradnju i koordinaciju radi postizanja zajedničkih ciljeva.</li> <li>• Opremiti nastavnike tehnikama upravljanja stresom, osnažujući ih da se nose sa izazovnim situacijama i održavaju dobrobit u učionici.</li> </ul>



	Teme	Ishodi učenja
Teme i ishodi učenja	Rešavanje problema	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Povećati kapacitete nastavnika da jasno identifikuju i definišu probleme, promovišući sistematski pristup rešavanju problema.</li> <li>• Razviti veštine nastavnika u razbijanju složenih problema na manje delove kojima se može upravljati, olakšavajući efikasne strategije rešavanja problema.</li> <li>• Podsticati sposobnost nastavnika da primenjuju veštine kritičkog mišljenja da bi procenili potencijalna rešenja i doneli odluke na osnovu informacija.</li> </ul>
	Saradnja	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Omogućiti nastavnicima da shvate važnost saradnje i razviju efikasne strategije za saradnju u timskom okruženju.</li> <li>• Poboljšati veštine nastavnika u postizanju konsenzusa o ciljevima i metodama za saradnički završetak projekata ili zadataka.</li> <li>• Podstaci sposobnost nastavnika da prepoznaju i cene doprinose drugih, negujući kulturu tima koji podržava i uključuje.</li> </ul>

	<b>Teme</b>	<b>Ishodi učenja</b>
<b>Teme i ishodi učenja</b>	<b>Upravljanje stresom</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Razvijati samosvest nastavnika o ličnim pokretačima i manifestacijama stresa, omogućavajući im da efikasno upravljaju i kontrolišu svoje emocije u stresnim situacijama.</li> <li>• Poboľjšati sposobnost nastavnika da izraze svoje potrebe, postavljaju granice i efikasno komuniciraju sa drugima kako bi upravljali situacijama koje izazivaju stres.</li> <li>• Opremiti nastavnike strategijama i tehnikama za upravljanje stresom, promovisanje otpornosti, blagostanja i održavanje pozitivnog stava.</li> </ul>

## PLANER MODULA – Veštine timskog rada

### Modul 6 – Uvod u modul

Dobrodošli u Modul 6: Veštine timskog rada, sastavni deo BRAINFINITI Erasmus Plus projekta. Primarni cilj ovog modula je da opremi nastavnike osnovnim veštinama timskog rada koje mogu efikasno da podstiču saradnju, jačaju sposobnosti rešavanja problema i upravljaju stresom u okruženju za učenje. Kroz ovaj modul, nastavnici će naučiti veštine timskog rada koje imaju za cilj stvaranje harmoničnog, produktivnog i pozitivnog okruženja za učenje u kojem i nastavnici i učenici napreduju.

Ovaj modul je podeljen u tri različite celine, od kojih se svaka bavi ključnom oblasti veština timskog rada:

Odeljak 1: Rešavanje problema – U ovom odeljku, nastavnici će usavršiti svoje sposobnosti rešavanja problema, omogućavajući im da identifikuju, definišu i dekonstruišu probleme u zadatke kojima se može upravljati. Naučiće da primenjuju kritičko razmišljanje kako bi procenili potencijalna rešenja i doneli informisane odluke. Ove veštine su ključne u učionici i mogu osnažiti nastavnike da se nose sa različitim izazovima, inspirišu učenike i neguju kulturu rešavanja problema.

Odeljak 2: Saradnja – Fokus ovog odeljka je da podvuče važnost saradnje u nastavnom okruženju. Kroz ovaj odeljak, nastavnici će razumeti nijanse efikasne saradnje i timske dinamike i savladati veštine za postizanje konsenzusa sa kolegama nastavnicima i učenicima. Takođe će se istražiti strategije za priznavanje i uvažavanje doprinosa drugih i negovanje inkluzivne i podržavajuće timske kulture.



## PLANER MODULA – Veštine timskog rada

### Modul 6 – Uvod u modul

Odeljak 3: Upravljanje stresom – Nastavnici se često suočavaju sa ogromnim pritiskom i stresom, koji mogu negativno uticati na njihovo blagostanje i efikasnost. U ovom odeljku, nastavnici će usvojiti strategije i tehnike za efikasno rukovanje stresom. Naučiće da prepoznaju lične pokretače stresa i razviju veštine upravljanja emocijama pod pritiskom. Štaviše, oni će takođe naučiti kako da efikasno izraze svoje potrebe i granice, podstičući uravnoteženije i otpornije iskustvo nastave.

Važno je zapamtiti da učenici takođe mogu doprineti okruženju bez stresa tako što će im dati ulogu u stvaranju pozitivne atmosfere u učionici. Možete sprovesti strategije kao što su: da učenici zajedno kreiraju sporazume o timskom radu u učionici u kojima se navode vrednosti, odgovornosti i procesi; dodeljivanje učeničkih timova da identifikuju pokretače stresa i osmišljavaju savete za upravljanje stresom koje će podeliti; ohrabrivanje učenika da naizmenično vode vežbe kratkog disanja ili istežanja pre nego što počnu sa intenzivnim radom.

Nastavnici su stubovi zajednice koja uči, a jačanje njihovih veština timskog rada može imati dalekosežne implikacije na celokupno akademsko okruženje. Ovaj modul služi kao odskočna daska za negovanje jače saradnje, efikasnijeg rešavanja problema i boljeg upravljanja stresom u njihovom profesionalnom životu. Srećno učenje!

# ODELJAK 1: REŠAVANJE PROBLEMA

## Teorijske osnove

### Uvod u rešavanje problema

Rešavanje problema je sastavni deo našeg svakodnevnog života, bilo u profesionalnim scenarijima ili u ličnim interakcijama. U kontekstu obrazovanja, ono ima ključnu ulogu. Nacionalni savet za izvrsnost u kritičkom mišljenju definiše rešavanje problema kao „intelektualno disciplinovan proces aktivnog i veštog konceptualizovanja, primene, analize, sinteze i/ili procene informacija prikupljenih ili generisanih posmatranjem, iskustvom, razmišljanjem, rasuđivanjem, ili komunikacijom, kao vodič za verovanje i delovanje“.

Ova definicija efektivno obuhvata višedimenzionalnu prirodu rešavanja problema. Kao nastavnici, susrećemo se sa mnogim problemima u našim svakodnevnim obrazovnim praksama – to može biti da se učenik uhvati u koštac sa teškim konceptom, efikasno upravljanje dinamikom učionice, uključivanje inovativnih metoda nastave ili omogućavanje efikasnog učenja u virtuelnom okruženju.

Evo zašto rešavanje problema ima ogroman značaj u obrazovnom kontekstu:

**Promoviše dublje razumevanje:** Rešavanje problema zahteva od učenika da se dublje uključe u predmet. Ne radi se o pamćenju činjenica; radi se o razumevanju koncepata, identifikovanju izazova, a zatim primeni tog znanja u pronalaženju rešenja.

**Neguje kritičko mišljenje:** To je kanal za razvoj veština kritičkog mišljenja. Podstiče učenike da analiziraju različite uglove problema, procenjuju druga rešenja i donose odluke na osnovu potkrepljenih argumenata.

**Priprema se za izazove iz stvarnog sveta:** Sposobnost rešavanja problema je ključna veština koja je potrebna učenicima da se kreću svetom izvan škole. Ne radi se samo o rešavanju matematičkih problema ili naučnih jednačina – radi se o razvijanju sposobnosti za rešavanje složenih životnih situacija.

**Poboljšava angažovanje i motivaciju:** Rešavanje problema može učiniti učenje zanimljivijim i prijatnijim za učenike.

Uključivanje učenika u aktivni deo procesa učenja može povećati njihovu motivaciju i podstaći pozitivan stav prema učenju.

**Poboljšava ishode učenja:** Pristupi rešavanju problema mogu dovesti do boljih ishoda učenja. Može pomoći učenicima ne samo u akademskom uspehu, već i u razvoju važnih životnih veština kao što su otpornost, kreativnost i timski rad.

Kao nastavnici, usavršavanjem naših veština rešavanja problema i integrisanjem strategija rešavanja problema u našu pedagogiju, možemo bolje podržati put učenja naših učenika i pripremiti ih za budućnost.

## Proces rešavanja problema

Proces rešavanja problema je iterativni ciklus faza koji olakšava sistematski pristup identifikovanju, analizi i rešavanju problema. To nije linearni put, već ciklus u kojem uvidi stečeni u jednom koraku mogu pokrenuti revizije u prethodnom koraku. Evo kako se to odvija:

1. **Identifikovanje problema:** Prvi korak je priznavanje da problem postoji i njegovo definisanje. Jasnoća prirode problema nam omogućava da efikasno fokusiramo svoje napore.
2. **Analiza problema:** Ova faza uključuje prikupljanje relevantnih informacija o problemu, razumevanje njegovih uzroka i prepoznavanje njegovog uticaja. Pruža sveobuhvatan pogled na kontekst problema, koji pomaže u razvoju odgovarajućih rešenja.
3. **Generisanje mogućih rešenja:** Ovde dolazi do razmišljanja. Podstaknite otvoreno razmišljanje kako biste stvorili što više rešenja. Cilj je da se podstakne kreativnost i obezbedi širok spektar potencijalnih rešenja.
4. **Procena rešenja:** Svako predloženo rešenje se analizira u pogledu izvodljivosti, potencijalnog uticaja i prikladnosti za kontekst specifičnog problema. Ovaj korak pomaže da se izabere najefikasnije rešenje.

**5. Implementacija rešenja:** Odabrano rešenje je implementirano.

Važno je efikasno preneti plan svim uključenim stranama.

**6. Pregled i promišljanje:** Nakon implementacije, procena efikasnosti rešenja je ključna. Da li je to rešilo problem? Kakvi su bili ishodi? Ovaj pregled i razmišljanje mogu pružiti dragocene uvide za buduće napore u rešavanju problema.

Ovaj proces obezbeđuje sistematski put ka efikasnom rešavanju problema. Pridržavajući se toga, nastavnici mogu unaprediti svoje sposobnosti rešavanja problema i, što je podjednako važno, pomoći učenicima da neguju ovu kritičku veštinu.

## Uloga kritičkog mišljenja u rešavanju problema

Kritičko razmišljanje i rešavanje problema su usko isprepleteni. Oba uključuju jasnu, logičku dedukciju i proces induktivnog zaključivanja i vođeni su otvorenim umom, radoznalošću i željom za razumevanjem zasnovanim na dokazima.

Kritičko mišljenje je svojstveno svim fazama procesa rešavanja problema:

- **Analiza:** Ovo uključuje seciranje problema, ispitivanje njegovih delova i razumevanje njegove strukture. Kritičko razmišljanje nam omogućava da prepoznamo obrasce, povežemo se i utvrdimo osnovni uzrok problema.

- **Evaluacija:** Ovde kritičko razmišljanje pomaže u proceni prednosti i slabosti potencijalnih rešenja. Podstiče nas da preispitamo pretpostavke, prepoznamo pristrasnosti i donosimo dobro obrazložene odluke.
- **Tumačenje:** Podrazumeva razumevanje problema i potencijalnih implikacija različitih rešenja. Kritičko razmišljanje nam daje moć da iz složenih podataka izvučemo smislene uvide i primenimo ih na rešavanje problema.

Razvijajući svoje veštine kritičkog mišljenja, nastavnici mogu unaprediti svoje sposobnosti rešavanja problema. Štaviše, negovanjem okruženja za kritičko razmišljanje, nastavnici mogu da podstaknu učenike da postanu bolji u rešavanju problema sposobnih da analiziraju informacije, procenjuju alternative i donose odluke na osnovu informacija.

## **Veštine rešavanja problema za nastavnike**

Kao vođe procesa učenja, nastavnici treba da poseduju jedinstven skup veština rešavanja problema. Ovi uključuju:

1. **Identifikovanje i definisanje obrazovnih izazova:** Nastavnici treba da uoče potencijalne poteškoće koje ometaju učenje. To bi moglo da varira od problema ponašanja učenika do izazova vezanih za nastavni plan i program. Jasno definisanje ovih problema je prvi korak ka rešavanju.
2. **Osmišljavanje i sprovođenje intervencija:** Kada je problem definisan, nastavnici bi trebalo da budu u stanju da osmisle kreativne i efikasne intervencije. Ovo može uključivati modifikaciju nastavnih strategija, prilagođavanje planova časova ili uvođenje novih resursa za učenje.

**3. Vrednovanje ishoda:** Nakon implementacije, nastavnici treba da procene efikasnost svojih intervencija. Ovo uključuje merenje ishoda učenja, posmatranje promena u ponašanju učenika i traženje povratnih informacija od učenika.

**4. Reflektivna praksa:** Nastavnici treba rutinski da razmišljaju o svojoj praksi i da uče iz svojih iskustava. Reflektivna praksa je neophodna veština za kontinuirano poboljšanje i efikasno rešavanje problema.

Usavršavanjem ovih veština rešavanja problema, nastavnici mogu da se pozabave različitim izazovima sa kojima se susreću u svojoj nastavnoj praksi i da stvore povoljnije okruženje za učenje.

## Primena rešavanja problema u učionici

Primena veština rešavanja problema u učionici podrazumeva rešavanje pedagoških izazova i podučavanje učenika ovim veštinama. Evo nekoliko strategija:

- **Modeliranje rešavanja problema:** Nastavnici mogu da demonstriraju rešavanje problema u realnom vremenu. Na primer, ako čas ne ide kako je planirano, nastavnik može verbalizovati svoj misaoni proces dok identifikuje problem, razmatra alternative i primenjuje novi pristup.
- **Uključite aktivnosti rešavanja problema:** Redovno uključite aktivnosti u svoje časove koje zahtevaju od učenika da koriste veštine rešavanja problema. Ovo se može sastojati od zagonetki, zadataka za učenje zasnovanih na projektu ili studija slučaja.

- **Podučite proces rešavanja problema:** Eksplicitno podučite učenike fazama rešavanja problema. Koristite primere iz stvarnog sveta ili relevantne izazove da ilustrujete svaki korak.
- **Negujte bezbedno okruženje za preuzimanje rizika:** Rešavanje problema uključuje preuzimanje rizika i učenje iz neuspeha. Negujte kulturu u učionici u kojoj se greške vide kao prilike za učenje, a ne kao neuspesi.
- **Promovišite grupni rad:** Saradnički zadaci mogu pomoći učenicima da uče od svojih vršnjaka, da cene različite perspektive i razviju veštine rešavanja problema.

Aktivnim uključivanjem rešavanja problema u svakodnevnu nastavnu praksu, nastavnici mogu da poduče učenike osnovnim životnim veštinama i efikasnije se bave obrazovnim izazovima.





## Zaključak

Rešavanje problema je neophodna veština u dinamičnom svetu obrazovanja. U ovom odeljku smo ušli u višestruku prirodu rešavanja problema, od razumevanja njegove integralne uloge u obrazovnom kontekstu do diskusije o veštinama kritičkog mišljenja koje poboljšavaju sposobnosti rešavanja problema. Naglasili smo da nastavnici moraju da rešavaju probleme, da budu sposobni da identifikuju i definišu obrazovne izazove, osmisle efikasne intervencije i evaluiraju njihove rezultate. Sposobnost razmišljanja o ovim iskustvima je ključni deo ovog procesa, podstičući kontinuirano poboljšanje i efikasno rešavanje problema.

Štaviše, nastavnici su odgovorni za prenošenje ovih veština svojim učenicima. Možemo opremiti učenike ovim vitalnim veštinama uključivanjem aktivnosti rešavanja problema u učionici, eksplicitnim podučavanjem procesa rešavanja problema, negovanjem okruženja pogodnog za preuzimanje rizika i promovisanjem grupnog rada.

U zaključku, kultivisanje veština rešavanja problema duboko utiče na ishode učenja učenika. Nastavnici naoružani strategijama za rešavanje problema mogu da se kreću kroz različite izazove svoje prakse, negujući privlačno i efikasno okruženje za učenje. Ovo će poboljšati obrazovno iskustvo i pripremiti učenike za složenost i zahteve budućnosti.

## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

1. Jonassen, D.H. (2000). Ka teoriji dizajna rešavanja problema. Istraživanje i razvoj obrazovnih tehnologija, 48(4), 63-85. [Link](#)
2. Facione, P. A. (1990). Kritičko mišljenje: Izjava o konsenzusu stručnjaka za potrebe obrazovne procene i nastave. Nalazi i preporuke istraživanja. [Link](#)
3. Polya, G. (1957). Kako to rešiti: Novi aspekt matematičke metode. Štampa Univerziteta Princeton. [Link](#)
4. Gokhale, A.A. (1995). Kolaborativno učenje poboljšava kritičko mišljenje. Journal of Technologi Education, 7(1). [Link](#)
5. Hmelo-Silver, C.E. (2004). Učenje zasnovano na problemu: Šta i kako učenici uče? Pregled obrazovne psihologije, 16(3), 235-266. [Link](#)
6. Barkli, E. F., Kros, K. P., i Major, C. H. (2014). Tehnike kolaborativnog učenja: priručnik za fakultetske fakultete. John Vilei & Sons. [Link](#)

### Dodatne Informacije:

- OpenLearn: Rešavanje problema. Besplatan resurs za učenje fokusiran na tehnike i strategije rešavanja problema, dostupan na mreži. [Link](#)
- Coursera: Kritičko razmišljanje i rešavanje problema. Onlajn kurs koji nudi duboko uronjenje u kritičko razmišljanje i rešavanje problema. [Link](#)

## AKTIVNOST 1: SCENARIO MISTERIJA U MUZEJU

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>SCENARIO “MISTERIJA U MUZEJU”</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Grupna diskusija i rešavanje problema
<b>Trajanje:</b>	60-90 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Štampani scenario 'Misterija u muzeju', olovke, papir za svaku grupu</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Promovisati veštine rešavanja problema među učenicima i podsticati saradnički rad.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li><b>1. Postavite scenu:</b> Počnite čitanjem scenarija „Misterija u muzeju“ učenicima. Uverite se da razumeju kontekst problema i njihovu ulogu detektiva. Razjasnite sva pitanja koja bi učenici mogli imati u vezi sa scenarijem.</li> <li><b>2. Formiranje grupe:</b> Podelite učenike u male timove od 3-4. Svaki tim će delovati kao detektivi koji rade zajedno na rešavanju misterije. Podstaknite ih da dodele uloge unutar grupe, kao što su vođa tima, zapisničar, itd., radi bolje raspodele zadataka.</li> <li><b>3. Identifikacija problema:</b> Neka učenici diskutuju u okviru svojih timova kako bi identifikovali problem – amajliju koja nedostaje – i njegove različite aspekte, kao što je pomenuto u scenariju. Vodite ih da razmotre ko je imao pristup, kako je uzet i zašto je uzet.</li> </ol>

## AKTIVNOST 1: SCENARIO MISTERIJA U MUZEJU

### Detaljan opis:

**4. Generisanje rešenja:** Zatim zamolite timove da razmotre moguća rešenja za misteriju. Ohrabrite ih da kreativno razmišljaju i razmatraju različite uglove. Trebalo bi da razviju teorije o tome ko bi mogao biti lopov, kako su zaobišli bezbednost i njihove moguće motive.

**5. Evaluacija rešenja:** Kada svi timovi imaju svoje teorije, vodite ih kroz evaluaciju njihovih predloženih rešenja. Oni treba da razmotre održivost svake teorije i kako se ona uklapa u detalje scenarija. Neka pitaju da li je njihova teorija verodostojna s obzirom na ograničenja scenarija (bez provale, bez aktiviranja alarma, itd.)

**6. Predstavljanje rešenja:** Svaki tim zatim predstavlja svoju teoriju razredu, objašnjavajući svoj proces rešavanja problema. Ovo podstiče javni nastup i odbranu svog rasuđivanja.

**7. Refleksija:** Na kraju, sprovedite diskusiju u razredu o različitim teorijama, procesu rešavanja problema i onome što su naučili iz aktivnosti. Zamolite ih da razmisle o tome kako su pristupili problemu, kako su sarađivali u svom timu i šta bi mogli da urade drugačije sledeći put.

**8. Zaključak:** Sumirajte aktivnost tako što ćete ceniti njihov trud i naglasiti važnost veština rešavanja problema. Učvrstite kako se rešavanje problema može primeniti u stvarnom životu i njegovu relevantnost u različitim oblastima, a ne samo u misterijama!

## AKTIVNOST 1: SCENARIO MISTERIJA U MUZEJU

<p><b>Detaljan opis:</b></p>	<p>Ne zaboravite da vodite učenike kroz ovaj proces, postavljajući probna pitanja kada je potrebno i konstruktivno usmeravajući diskusiju. Ova aktivnost ima za cilj da podstakne veštine rešavanja problema, timsku saradnju, kritičko razmišljanje i efikasnu komunikaciju.</p> <p>Moguće je prethodno uključiti igranje uloga ove ili bilo koje druge aktivnosti kako biste pomogli učenicima da uvežbaju tehnike upravljanja stresom, uključujući neke specifične aktivnosti za razvoj veština saradnje, kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sprovedite vežbu profilisanja tima gde grupe određuju svoje ime, logo i moto i rade SVOT analizu.</li> <li>• Vežbajte rešavanje konflikata tako što ćete zamoliti učenike da glume scenarije na radnom mestu i rešavaju probleme.</li> <li>• Zadajte lažne intervjue parovima učenika koji se smenjuju kao anketar i kandidat. Fokusirajte se na saradnju.</li> </ul>
<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<p>Nakon aktivnosti, postavite pitanja za razmišljanje kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Šta je bio najizazovniji deo procesa rešavanja problema?</li> <li>• Kako je vaša grupa radila zajedno na pronalaženju rešenja?</li> <li>• Šta ste naučili iz ove aktivnosti o rešavanju problema?</li> </ul>

## AKTIVNOST 1: SCENARIO MISTERIJA U MUZEJU

<p><b>Pomoćni materijali:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Nastavnici bi mogli da naprave projekciju slajdova ili video koji objašnjavaju scenario „Misterija u muzeju“ ili da unesu povezane rekvizite kako bi scenario učinili zanimljivijim.</li> <li>• <u>Scenario Misterija u muzeju</u></li> </ul>
<p><b>Zaključak:</b></p>	<p>Ova aktivnost uči učenike ne samo da rešavaju probleme već i da rade kao tim, kritički razmišljaju o rešenjima i uče jedni od drugih. Učešćem u ovoj vežbi, učenici će steći praktično iskustvo u rešavanju problema koje mogu primeniti u drugim kontekstima.</p>

## REZIME ODELJKA

Ovaj odeljak o rešavanju problema pružio nam je duboko razumevanje značaja rešavanja problema u obrazovnom okruženju i opremio nas alatima da ga efikasno primenimo u našim učionicama.

Evo ključnih zaključaka:

- Rešavanje problema nije samo alat, već i vitalna veština za edukatore. Omogućava nastavnicima da se efikasno suoče sa izazovima i promoviše mentalni razvoj učenika.
- Proces rešavanja problema je sistematičan i uključuje nekoliko faza: od identifikacije problema do implementacije i evaluacije rešenja. Svaki korak je ključan i doprinosi uspešnom rešenju.
- Kritičko mišljenje je isprepletено sa rešavanjem problema. Analiza, evaluacija i tumačenje su centralni za efikasno rešavanje problema.
- Nastavnicima su potrebne specifične veštine rešavanja problema, kao što su identifikovanje i definisanje obrazovnih izazova, razvijanje intervencija i evaluacija ishoda. Ove veštine poboljšavaju efikasnost nastave i poboljšavaju okruženje za učenje.
- Razgovarali smo o praktičnim načinima primene veština rešavanja problema u učionici, kao što je podučavanje učenika ovim veštinama i negovanje kulture rešavanja problema u okruženju za učenje.

## REZIME ODELJKA

Savladavanjem rešavanja problema, nastavnici mogu da stvore dinamične, angažovane učionice orijentisane na rešenja, postavljajući scenu za uspeh učenika. Praktična aktivnost u okviru ovog odeljka ponudila je praktično iskustvo primene ovih principa u simuliranom kontekstu, učvršćujući vaše razumevanje i pripremajući vas za primenu u stvarnom svetu.





## ODELJAK 2: SARADNJA

### Teorijska osnova

#### Uvod u saradnju

Saradnja se odnosi na čin zajedničkog rada sa drugima radi postizanja zajedničkog cilja. U obrazovanju, saradnja je ključni aspekt koji okuplja nastavnike, učenike, administratore i roditelje kako bi podstakli efikasno i privlačno okruženje za učenje.

Ključne prednosti saradnje u obrazovanju uključuju:

- Poboljšanje sposobnosti za rešavanje problema jer se više perspektiva unose u diskusije i donošenje odluka.
- Olakšavanje razmene znanja i veština, čime se podstiče profesionalni rast i razvoj među nastavnicima.
- Poboljšanje kvaliteta nastave i ishoda učenja korišćenjem kolektivne ekspertize i resursa.
- Negovanje podsticajnog i inkluzivnog obrazovnog okruženja koje ceni različitost i promoviše uzajamno poštovanje.



## Elementi efikasne saradnje

Efikasna saradnja počiva na mnogim osnovnim elementima:

- **Zajednički ciljevi:** Uspešna saradnja počinje sa jasnim i zajedničkim ciljem. Svaki član tima treba da razume svrhu tima i kako njihova uloga doprinosi kolektivnom uspehu.
- **Otvorena komunikacija:** otvorena i transparentna komunikacija je ključna za efikasnu saradnju. Ovo uključuje slobodno deljenje misli, ideja i briga, pažljivo slušanje drugih i pružanje konstruktivnih povratnih informacija.
- **Uzajamno poštovanje:** Poštovanje ideja, iskustava i uloga u grupi je najvažnije. Ovo uključuje vrednovanje različitosti, prihvatanje različitih gledišta i priznavanje doprinosa drugih.
- **Kooperativno rešavanje problema:** Zajednički rad na rešavanju izazova može podstaći kreativno razmišljanje i rezultirati efikasnijim rešenjima. Ovaj proces uključuje razmišljanje, diskusiju o različitim opcijama i odabir najboljeg pravca akcije kao tim.

Ovi elementi doprinose harmoničnoj, produktivnoj timskoj dinamici, negujući okruženje u kojem se svi osećaju cenjenim, saslušanim i motivisanim da doprinesu zajedničkom cilju.

## Uloga komunikacije u saradnji

Efikasna komunikacija je kamen temeljac uspešne saradnje. Uključuje verbalne i neverbalne načine interakcije i obuhvata sposobnost preciznog prenošenja i primanja poruka.

Ključni aspekti komunikacije u saradnji uključuju:

- **Verbalna komunikacija:** Jasna, koncizna i konstruktivna verbalna komunikacija omogućava preciznu razmenu ideja, povratnih informacija i uputstava. Aktivno slušanje je sastavni deo ovoga, osiguravajući da se svačiji doprinos čuje i uzme u obzir.
- **Neverbalna komunikacija:** Neverbalni znaci, kao što su govor tela, izrazi lica i gestovi, značajno poboljšavaju razumevanje i grade poverenje u timu. Biti svestan ovih signala i reagovati na njih može značajno poboljšati odnose saradnje.

Efikasna komunikacija podstiče međusobno razumevanje, usklađuje timske napore i pomaže u rešavanju sukoba, na kraju olakšavajući uspešnu saradnju.

## Veštine saradnje za nastavnike

Nastavnicima su potrebne specifične veštine saradnje da bi efikasno radili u timskom obrazovnom okruženju. Ove veštine uključuju:

- **Negovanje okruženja za saradnju:** Nastavnici bi trebalo da budu sposobni da stvore atmosferu u kojoj se svi osećaju cenjenim i podstaknutim da doprinesu. Ovo uključuje postavljanje jasnih očekivanja, promovisanje otvorene komunikacije i izgradnju poverenja među članovima tima.
- **Kretanje grupnom dinamikom:** Razumevanje i efikasno upravljanje grupnom dinamikom je od ključnog značaja. Ovo uključuje prepoznavanje snaga i slabosti svakog člana tima i delegiranje zadataka u skladu sa tim, promovišući pravednu raspodelu odgovornosti.
- **Rešavanje sukoba:** Nesuglasice su prirodne u svakom timu. Nastavnici treba da budu opremljeni veštinama rešavanja sukoba kako bi posredovali u sporovima i došli do obostrano prihvatljivih rešenja.
- **Zajedničko donošenje odluka:** Nastavnici treba da se angažuju u zajedničkom donošenju odluka, što uključuje otvorenu diskusiju o pitanjima, razmatranje svih perspektiva i postizanje konsenzusa kao tima.

Ove veštine značajno doprinose efikasnosti nastavnika u radu unutar timova, bilo da sarađuju sa kolegama nastavnicima, administratorima ili njihovim učenicima.

## Primena saradnje u učionici

Primena veština saradnje u nastavnoj praksi je ključna za stvaranje povoljnog okruženja za učenje. Nastavnici mogu da integrišu saradnju u svojim učionicama kroz:

- **Promovisanje grupnog rada:** Ohrabrite učenike da rade na grupnim projektima ili zadacima. Ovo poboljšava njihovo razumevanje predmeta i neguje osnovne veštine kao što su timski rad, komunikacija i rešavanje sukoba.
- **Tehnike kolaborativnog učenja:** Koristite tehnike kolaborativnog učenja kao što su diskusije misli-uparuj-deli, slagalice ili “akvarijumske diskusije”. Ove metode mogu povećati angažman učenika, poboljšati kritičko razmišljanje i podstaći osećaj zajednice.
- **Korišćenje alata za saradnju:** Iskoristite digitalne alate za saradnju da biste olakšali grupni rad, posebno u udaljenom ili hibridnom okruženju za učenje. Ovi alati mogu pomoći u upravljanju grupnim zadacima, omogućiti besprekornu komunikaciju i osigurati da se svačiji doprinosi prepoznaju.
- **Stvaranje kulture saradnje u učionici:** Negujte okruženje u kojem se učenici podstiču da dele svoje ideje, poštuju različita gledišta i podržavaju jedni druge u učenju. Ovo se može postići postavljanjem jasnih normi saradnje, davanjem primera kolaborativnog ponašanja i pružanjem konstruktivnih povratnih informacija.

## **Primer kulture timskog rada i saradnje iz stvarnog života, Parkviev srednjoškolac STEM projekat**

Nastavnica srednje škole Parkviev, gospođa Dejvis, želela je da njeni učenici 6. razreda steknu praktično iskustvo u saradnji i rešavanju problema. Dizajnirala je semestralni STEM projekat za njih kako bi u timovima osmislila rešenja za probleme iz stvarnog sveta.

Gospođa Dejvis je dodelila različitim timovima od 4-5 učenika da naprave prototipe koji se bave pitanjima kao što su smanjenje bacanja hrane, poboljšanje skloništa za kućne ljubimce i očuvanje vode. Učenici su naučili da iskoriste svoje razlike u stilu rada, veštinama i poreklu kako bi bili efikasni timovi.

Svaki tim je uspostavio odgovornosti, osnovna pravila, planove rada i procese koje je vodila gospođa Dejvis. Odredili su redovne sastanke tima i podelili zadatke kao što su istraživanje, razmišljanje, dizajn/izgradnja prototipa, testiranje i priprema prezentacije.

Saigrači su davali povratne informacije i podršku jedni drugima tokom celog projekta. Na primer, kada je jedan tim naišao na probleme sa stabilnošću svog prototipa, njihovi saigrači su im pomogli da ga reše i redizajniraju.

Grupa je naučila da profesionalno rešava nesuglasice. Kada je jedan tim raspravljao o tome koji koncept dizajna da sledi, koristili su pregovaračke taktike i objektivne kriterijume odluke, a ne emocije.

Predstavljajući svoje radove, učenici su se osvrnuli na svoju saradnju. Prepoznali su njihov rast u veštinama timskog rada koje će im biti od neprocenjive vrednosti u budućim akademskim i profesionalnim poduhvatima.

Ovaj primer pokazuje kako praktično učenje zasnovano na projektima može autentično da razvije kritične sposobnosti timskog rada kod učenika kako bi ih pripremila za složeno rešavanje problema.

## Zaključak

U ovom odeljku smo istražili osnovne aspekte saradnje, uključujući njene ključne elemente i ulogu komunikacije. Takođe smo istakli važnost veština saradnje za nastavnike i razgovarali o praktičnim strategijama za podsticanje saradnje u učionici.

Ukratko, razvijanje i primena veština saradnje može:

- Poboljšati proces nastave i učenja promovisanjem aktivnog angažovanja učenika i olakšavanjem razmene znanja.
- Negovati podsticajno i inkluzivno okruženje u učionici koje podstiče učešće učenika i vrednuje različitost.
- Poboljšati rešavanje problema i konflikta unutar timova, povećavajući ukupnu efikasnost zajedničkih napora.
- Doprineti ličnom i profesionalnom razvoju nastavnika, obogaćujući njihovu interakciju sa kolegama, učenicima i širom obrazovnom zajednicom.

## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

1. Brame, C.J. i Biel, R. (2015). Postavljanje pozornice za efikasan grupni rad. Univerzitetski centar Vanderbilt za nastavu. [Link](#)
2. Friend, M. & Cook, L. (2010). Interakcije: Veštine saradnje za školske profesionalce (7. izdanje). Pearson. [Link](#)
3. Garmston, R.J. (2013). Otključavanje grupnog potencijala za poboljšanje škola. Corwin Press. [Link](#)
4. Hilliard, C., Gillespie, D., & Littig, P. (2010). Stavovi studenata univerziteta o učenju u malim grupama nakon čestog učešća. Aktivno učenje u visokom obrazovanju, 11(1), 9–20. [Link](#)
5. Panitz, T. (1999). Motivacione prednosti kooperativnog učenja. Novi pravci nastave i učenja, 1999: 5–14. [Link](#)
6. Edutopia. (2018). Kolaborativno učenje gradi dublje razumevanje. [Link](#)
7. MindShift. (2016). Kako multitasking menja način na koji deca uče? [Link](#)
8. Bates, T. (2015). Nastava u digitalnom dobu. BCcampus. [Link](#)
9. Wiggins, G., & McTighe, J. (2005). Razumevanje dizajnom, prošireno 2. izdanje. Pearson. [Link](#)



## AKTIVNOST 1: SARADNJA NA ŠKOLSKIM NOVINAMA

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>SARADNJA NA ŠKOLSKIM NOVINAMA</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Učenje zasnovano na projektu
<b>Trajanje:</b>	60-90 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Papir, olovke, kompjuteri (za istraživanje i kucanje konačne verzije članka), štampač</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Poboljšati veštine saradnje, promovisati kreativnost, podsticati veštine istraživanja i pisanja, negovati komunikaciju unutar grupa</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li><b>1. Uvod:</b> Predstavite projekat kao inicijativu odeljenja za kreiranje „Razrednih novina“. Podelite učenike u male timove od 3-4. Svaki tim će biti odgovoran za novinski odeljak (Novosti, Sport, Zabava, itd.).</li> <li><b>2. Planiranje:</b> Svaki tim će diskutovati i planirati sadržaj svog odeljka. Trebalo bi da odluče o člancima koje žele da napišu, izgledu svog odeljka i podeli zadataka u timu.</li> <li><b>3. Istraživanje i pisanje:</b> Učenici rade samostalno ili u parovima na zadatim zadacima. Ovo može uključivati istraživanje teme za članak, pisanje dela ili kreiranje slika ili dijagrama. Nastavnici treba da vode i prate napredak, pomažući kada je to potrebno.</li> </ol>

## AKTIVNOST 1: SARADNJA NA ŠKOLSKIM NOVINAMA

<p><b>Detaljan opis:</b></p>	<p><b>4. Grupna diskusija i uređivanje:</b> Timovi se ponovo okupljaju kako bi objedinili svoj rad, razgovarali o svim izazovima sa kojima su se suočili i lektorisali članke jedni drugima. Ovo promoviše otvorenu komunikaciju i zajedničko rešavanje problema.</p> <p><b>5. Prezentacija:</b> Svaki tim predstavlja svoj deo razredu, objašnjavajući svoj proces i obrazloženje svojih izbora. Ova faza unapređuje javni nastup i podstiče učenike da cene napore svojih vršnjaka.</p> <p><b>6. Povratne informacije i refleksija:</b> Čas daje konstruktivne povratne informacije o svakom odeljku. Kasnije, tim razmišlja o svom iskustvu saradnje, razgovarajući o tome šta je dobro prošlo i šta bi mogli da poboljšaju.</p> <p><b>7. Publikacija (opciono ako je moguće):</b> Svi delovi se sastavljaju u konačne 'Učioničke novine' i štampaju za distribuciju.</p>
<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<p>Nakon završetka projekta, neka učenici razmisle o svom iskustvu saradnje, kako su se nosili sa izazovima i šta bi uradili drugačije u budućem grupnom projektu. Procenite njihovo razumevanje kroz njihova razmišljanja i kvalitet njihovog finalnog proizvoda.</p>

## AKTIVNOST 1: SARADNJA NA ŠKOLSKIM NOVINAMA

<b>Pomoćni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Obezbedite relevantne istraživačke veb stranice, savete za pisanje i kontrolne liste za uređivanje i uzorke novinskih izgleda za inspiraciju.</li> </ul>
<b>Zaključak:</b>	<p>Završite tako što ćete ceniti njihov trud, priznati naporan rad koji je uložen u saradnju na projektu i naglasiti relevantnost ovih veština u scenarijima iz stvarnog života.</p> <p>Ova aktivnost, iako zabavna i zanimljiva, pomaže učenicima da shvate važnost timskog rada, podele zadataka i efikasne komunikacije, a istovremeno usavršavaju svoje veštine istraživanja i pisanja.</p>

## REZIME ODELJKA

Kroz ovu celinu istraživali smo suštinu i značaj saradnje u obrazovnom kontekstu. Kao edukatori, često imamo zadatak da negujemo osećaj jedinstva, timskog rada i saradnje među učenicima. Međutim, podjednako je ključno da razvijamo ove veštine saradnje u sebi kao nastavnicima jer to ima dubok uticaj na naše nastavne prakse i ishode učenja naših učenika.

Ključni zaključci:

1. **Razumevanje saradnje:** Počeli smo tako što smo definisali saradnju i prepoznali njenu važnost u poboljšanju rezultata nastave i učenja. Saradnja nije samo zajednički rad; uključuje stvaranje zajedničkog razumevanja, aktivan doprinos zajedničkim ciljevima i prihvatanje različitosti i razlika unutar tima.
2. **Elementi efikasne saradnje:** Istražili smo ključne komponente koje pokreću uspešnu saradnju – zajednički ciljevi, otvorena komunikacija, međusobno poštovanje i zajedničko rešavanje problema. Okruženje koje neguje ove elemente je plodno tlo za rast kulture saradnje.
3. **Uloga komunikacije u saradnji:** Udubili smo se u važnost i verbalne i neverbalne komunikacije u negovanju uspešnog timskog rada. Efikasna komunikacija obezbeđuje jasnoću, minimizira nesporazume i jača timsku dinamiku.

## REZIME ODELJKA

**4. Veštine saradnje za nastavnike:** Razgovarali smo o specifičnim veštinama saradnje koje su potrebne nastavnicima, kao što su negovanje kolaborativnog okruženja, kretanje u grupnoj dinamici, rešavanje sukoba i zajedničko donošenje odluka. Ove veštine su korisne u našim interakcijama sa kolegama i od suštinskog su značaja za olakšavanje timskog rada učenika.

**5. Primena saradnje u učionici:** Naveli smo primere kako nastavnici mogu primeniti veštine saradnje u svojoj nastavnoj praksi i strategije za promovisanje saradnje učenika. Kooperativno okruženje za učenje poboljšava angažovanje učenika, olakšava razmenu znanja i neguje osećaj odgovornosti i međusobnog poštovanja među učenicima.

**6. Aktivnost plana za saradnju:** Odeljak je kulminirao praktičnom aktivnošću koja je vaše veštine saradnje primenila u praksi. Iskustvo zajedničkog razvijanja plana časa pokazalo je izazove i prednosti timskog rada i omogućilo praktično razumevanje elemenata efikasne saradnje.

U zaključku, unapređenje veština saradnje može značajno obogatiti nastavnu praksu, podstaći angažovanje učenika i podstaći kulturu kooperativnog učenja. Zapamtite, saradnja se odnosi na postizanje zajedničkog cilja i putovanje učenja, deljenja i zajedničkog rasta. Kako usavršavamo svoje veštine saradnje, omogućavamo sebi da budemo bolji edukatori i učenici.

## ODELJAK 3: UPRAVLJANJE STRESOM

### Teorijske osnove

#### Uvod u upravljanje stresom:

Upravljanje stresom je primena strategija i tehnika koje pomažu pojedincu da se efikasno nosi sa stresom u svom životu. Ima za cilj da spreči stres da nadjača produktivnost, emocionalno blagostanje i opšte zdravlje. U obrazovnom kontekstu, upravljanje stresom poprima dodatni nivo značaja zbog jedinstvenih izazova nastavnika.

- Profesija nastavnika je često povezana sa visokim nivoom stresa zbog opterećenja, ponašanja učenika i administrativnih zadataka. Efikasno upravljanje ovim stresom je ključno za održavanje dobrobiti nastavnika i zadovoljstva poslom.
- Upravljanje stresom može značajno poboljšati proces nastave i učenja. Opušten i smiren nastavnik će verovatno negovati pozitivno okruženje za učenje koje podstiče angažovanje učenika i aktivno učešće.
- Efikasnim upravljanjem stresom, nastavnici mogu ostati fokusirani i produktivni, poboljšavajući svoju efektivnost u nastavi, podstičući profesionalni razvoj i pozitivno doprinoseći ishodima učenja učenika.

## Razumevanje stresa:

Stres je odgovor tela i uma na zahteve i izazove, koji se često doživljava kao osećaj preopterećenosti ili anksioznosti. Dok nas određena količina stresa može motivisati da postignemo svoje ciljeve, hronični stres može ozbiljno uticati na naše zdravlje, performanse i odnose.

- Kod nastavnika stres može biti izazvan raznim faktorima, uključujući veliki broj odeljenja, probleme sa upravljanjem učionicama, administrativnu papirologiju, interakciju roditelja i pritisak da se ispune akademski standardi.
- Uobičajene manifestacije stresa uključuju razdražljivost, nestrpljivost, poteškoće u koncentraciji, zdravstvene probleme poput glavobolje i poremećaja spavanja i emocionalne probleme kao što su anksioznost i depresija.
- Uticaj stresa nije ograničen samo na nastavnike. Visok nivo stresa kod nastavnika može negativno uticati na okruženje u učionici, potencijalno dovodeći do smanjenog angažovanja učenika, nižih akademskih performansi i povećanih problema upravljanja učionicom.

Razumevanje prirode i uticaja stresa je prvi korak ka efikasnom upravljanju njime. Nastavnici mogu rano intervenirati identifikacijom ličnih pokretača i znakova stresa, sprečavanjem hroničnog stresa i održavanjem zdravog, pozitivnog okruženja u učionici.

## Tehnike upravljanja stresom:

Efikasno upravljanje stresom uključuje različite tehnike za regulisanje nivoa stresa i održavanje emocionalnog blagostanja. Evo nekoliko metoda koje nastavnici mogu da uključe:

- **Vežbe opuštanja:** Aktivnosti kao što su duboko disanje, progresivna relaksacija mišića i joga mogu pomoći u smanjenju fizičke napetosti i promovisanju smirenosti.
- **Svesnost:** Ovo uključuje prisustvo i fokusiranje na aktuelni trenutak, što može pomoći u smanjenju anksioznosti i sprečiti eskalaciju stresa. Svesnost se može praktikovati kroz meditaciju, pažljivu ishranu ili jednostavno obraćanje pažnje na okolinu.
- **Upravljanje vremenom:** Efikasno upravljanje vremenom, kao što je određivanje prioriteta zadataka, postavljanje ostvarivih ciljeva i uzimanje redovnih pauza, može sprečiti preopterećenje na poslu i smanjiti stres.
- **Postavljanje zdravih granica:** Ovo uključuje odbijanje kada je to neophodno i balansiranje između posla i ličnog života, što može pomoći u sprečavanju sagorevanja i održavanju opšteg blagostanja.





## Uloga emocionalne inteligencije u upravljanju stresom:

Emocionalna inteligencija (EI) se odnosi na sposobnost da razumemo, koristimo i pozitivno upravljamo svojim emocijama. EI je ključna u upravljanju stresom i obuhvata nekoliko veština:

- **Samosvest:** Sposobnost prepoznavanja sopstvenih emocija, pokretača i odgovora može pomoći u identifikaciji stresora i efikasnom upravljanju stresom.
- **Samoregulacija:** Ovo uključuje kontrolu ili preusmeravanje nečijih ometajućih emocija i impulsa, pomažući da se nivo stresa drži pod kontrolom.
- **Empatija:** Razumevanje tuđih emocija može olakšati bolju komunikaciju, promovisati okruženje podrške i sprečiti nesporazume, čime se smanjuje stres.

Visoka emocionalna inteligencija može omogućiti nastavnicima da se bolje nose sa stresom, pozitivnije odgovore na izazove i održavaju zdravo, pozitivno okruženje u učionici.

## Veštine upravljanja stresom za nastavnike:

Nastavnicima su potrebne specifične veštine upravljanja stresom da bi se efikasno nosili sa zahtevima svoje uloge. Ove veštine mogu pomoći u održavanju pozitivnog okruženja u učionici i ličnog blagostanja:

- **Identifikovanje ličnih pokretača stresa:** Razumevanje koje situacije ili ponašanja izazivaju stres može pomoći nastavnicima da razviju strategije suočavanja. Ovo može uključivati izazovne roditeljske sastanke, pritiske ocenjivanja ili upravljanje ometajućim ponašanjem u učionici.
- **Upravljanje stresom u situacijama visokog pritiska:** Nastavnici se često susreću sa situacijama pod visokim pritiskom, kao što je rešavanje disciplinskih pitanja ili žongliranje sa više zadataka. Strategije za suočavanje sa ovim trenucima mogu uključivati vežbe dubokog disanja, tehnike svesnosti ili traženje podrške od kolega.
- **Održavanje zdrave ravnoteže između posla i privatnog života:** Usklađivanje profesionalnog i ličnog života je ključno za sprečavanje sagorevanja. Ovo može uključivati postavljanje granica, osiguravanje adekvatnog vremena zastoja i bavljenje hobijima i interesima van posla.



## Primena upravljanja stresom u učionici:

Primena veština upravljanja stresom u nastavnoj praksi može koristiti nastavnicima i stvoriti pozitivnije, otpornije okruženje za učenje za učenike. Evo nekoliko strategija:

- **Promovisanje svesnosti:** Nastavnici mogu da ugrade vežbe svesnosti u rutinu u učionici, kao što je započinjanje dana kratkom aktivnošću svesnosti.
- **Podučavanje upravljanja stresom:** Lekcije o stresu, njegovom uticaju i strategijama suočavanja mogu biti integrisane u nastavni plan i program. Ovo osposobljava učenike za osnovne životne veštine i neguje kulturu svesti o stresu i upravljanju njime u učionici.
- **Vođenje primerom:** Nastavnici koji upravljaju svojim stresom efikasno daju primer pozitivnog ponašanja svojim učenicima, pokazujući im da se stresom može upravljati i da se može razviti otpornost.

## Zaključak

U ovom odeljku smo istražili važnost upravljanja stresom za nastavnike, njegov uticaj na poučavanje i ishode učenja i različite tehnike koje pomažu u upravljanju stresom. Nastavnici mogu stvoriti pozitivno, otporno okruženje za učenje i poboljšati svoje blagostanje razumevanjem ličnih pokretača stresa, upotrebom efikasnih strategija upravljanja stresom i primenom ovih veština u učionici. Neophodno je zapamtiti da je upravljanje stresom stalan proces i da je u redu tražiti podršku kada je to potrebno.

## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

- Brackett, M.A., Rivers, S.E., & Salovey, P. (2011). Emocionalna inteligencija: implikacije na lični, društveni, akademski i uspeh na radnom mestu. *Kompas socijalne i psihologije ličnosti*, 5(1), 88–103.
- Chandra, S. (2020). Uloga emocionalne inteligencije u upravljanju stresom i anksioznošću na radnom mestu. U: *Proceedings of the International Conference on Business Management, Economics & Social Science*. Singapur: Institut za tehnologiju i istraživanje. [Online]. Dostupno na: <https://www.researchgate.net/publication/344339707>
- Mayo Clinic. (2021). Upravljanje stresom. [Online]. Dostupno na: <https://www.mayoclinic.org/healthy-lifestyle/stress-management/in-depth/stress-relievers/art-20047257>
- Nacionalni institut za mentalno zdravlje. (2020). 5 stvari koje treba da znate o stresu. [Online]. Dostupno na: <https://www.nimh.nih.gov/health/publications/stress/index.shtml>
- Shapiro, S.L., Brown, K.W., & Astin, J. (2011). Ka integraciji meditacije u visoko obrazovanje: pregled istraživanja. *Zapis učiteljskog fakulteta*, 113(3), 493–528.

## AKTIVNOST 1: KLUB ZA “ISTERIVANJE” STRESA

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>KLUB ZA “ISTERIVANJE” STRESA</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica / Grupna diskusija
<b>Trajanje:</b>	60 minuta
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Flip chart, markeri, lepljive beleške</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Razumeti stres i njegov uticaj na zdravlje i akademski učinak.</li> <li>• Identifikovati uobičajene stresore u grupi učenika.</li> <li>• Naučiti i vežbati jednostavne tehnike upravljanja stresom.</li> <li>• Deliti i razgovarati o efikasnim strategijama upravljanja stresom.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<p><b>1. Uvod u stres (10 minuta):</b> Objasniti učenicima osnovni pojam stresa. Objasnite da je stres normalan deo života i da naše telo reaguje na svaku promenu koja zahteva prilagođavanje ili odgovor. Možete koristiti primere na koje mogu da se odnose, kao što je osećaj nervoze pre testa ili zabrinutost zbog školske prezentacije. Istaknite da, iako je neki stres normalan i koristan (kao što nam pomaže da se fokusiramo pre velike utakmice), previše stresa može negativno uticati na naše zdravlje, sreću i akademske rezultate.</p>

## AKTIVNOST 1: KLUB ZA “ISTERIVANJE” STRESA

### Detaljan opis:

**2. Brainstorming o stresorima (15 minuta):** Ova interaktivna aktivnost poziva učenike da razmisle o stvarima zbog kojih se osećaju pod stresom. Podelite lepljive papiriće za beleške i zamolite učenike da zapišu jednu ili dve stvari koje kod njih izazivaju stres. Neka zalepe ove beleške na flipčart. Kada se sve beleške postave, možete ih kategorizovati u grupe kao što su 'u vezi sa školom', 'porodica', 'društvene', itd. Ova aktivnost će im pomoći da shvate da nisu sami u svojim stresorima i da postoje sličnosti među njihovim vršnjacima.

**3. Razumevanje upravljanja stresom (10 minuta):** Razgovarajte o važnosti upravljanja stresom i kako on može značajno uticati na naše živote. Razgovarajte o tehnikama upravljanja stresom kao što su duboko disanje, progresivna relaksacija mišića i vizuelne slike. Na primer, objasnite kako duboko disanje može pomoći da smirimo naš um, kako progresivno opuštanje mišića pomaže u oslobađanju fizičke napetosti i kako vizuelne slike mogu da odvrate naš um od stresora.

## AKTIVNOST 1: KLUB ZA “ISTERIVANJE” STRESA

### Detaljan opis:

#### **4. Vežbanje tehnika upravljanja stresom (15 minuta):** Vreme je za neke praktične vežbe.

Počnite sa jednostavnom vežbom dubokog disanja: zamolite učenike da se udobno smeste, zatvore oči i duboko udahnu brojeći do četiri, zadrže dah brojeći do četiri i izdahnu dok broje do četiri.

Ponovite ovo nekoliko puta. Zatim ih vodite kroz progresivnu vežbu opuštanja mišića: zamolite ih da napnu svaku mišićnu grupu, počevši od nožnih prstiju i napredujući do glave. Na kraju, za vežbu vizuelnih slika, zamolite ih da zamisle mirno mesto (poput plaže ili šume) i detaljno ga opišu, podstičući ih da koriste sva svoja čula.

#### **5. Diskusija i deljenje (10 minuta):** Podstaknite učenike da podele svoja razmišljanja o aktivnosti, šta su naučili i kako su se osećali tokom vežbi. Razgovarajte o tome kako bi mogli da koriste ove tehnike kada se osećaju pod stresom u budućnosti. Ova razmena će pružiti osećaj zajedništva i međusobne podrške, što je neophodno za smanjenje stresa i opšte emocionalno zdravlje.

Ovaj detaljniji pristup nudi sveobuhvatno istraživanje upravljanja stresom, podstičući učenike da razumeju stres i angažuju se u tehnikama za aktivno upravljanje njime. Na ovaj način, oni mogu da koriste ove veštine u svom svakodnevnom životu, poboljšavajući tako svoju sposobnost da se efikasno nose sa stresom.

## AKTIVNOST 1: KLUB ZA “ISTERIVANJE” STRESA

<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pitanja za razmišljanje: Kako obično reagujete kada ste pod stresom? Koja tehnika vam je najviše pomogla i zašto? Kako možete da ugradite ove tehnike upravljanja stresom u svoj svakodnevni život?</li> <li>• Procena: Učenici su mogli da vode „dnevnik stresa“ nedelju dana, beležeći svoje stresore i kako su ih upravljali koristeći naučene tehnike.</li> </ul>
<p><b>Pomoćni materijali:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Vizuelna pomagala za objašnjavanje tehnika upravljanja stresom</li> <li>• <u>Strategije upravljanja stresom za učenike</u></li> <li>• <u>Vežbe opuštanja</u></li> </ul>
<p><b>Zaključak:</b></p>	<p>Ova aktivnost ima za cilj da opremi učenike sa efikasnim strategijama upravljanja stresom koje mogu svakodnevno da primenjuju. Učenici mogu da poboljšaju svoje akademske performanse, mentalno zdravlje i opšte blagostanje razumevanjem stresa i praktikovanjem tehnika upravljanja.</p>



## REZIME ODELJKA

U ovom završnom odeljku kursa, ušli smo u ključnu temu upravljanja stresom. Istražili smo definiciju i relevantnost upravljanja stresom u obrazovnom kontekstu i bacili svetlo na različite faktore koji utiču na nivoe stresa, uključujući i spoljašnje stresore i naše unutrašnje reakcije. Nastavnici su stekli sveobuhvatno razumevanje prirode stresa, njegovih pokretača i njegovih manifestacija, koje su od vitalnog značaja za održavanje pozitivnog okruženja za učenje i poboljšanje efikasnosti nastave.

Ključni uvidi iz ovog odeljka uključuju:

- **Razumevanje stresa:** Identifikovanjem okidača i manifestacija stresa, opremili smo se alatima neophodnim da prepoznamo stres u sebi i našim učenicima. Razumevanje uticaja stresa na mentalno zdravlje i ishode učenja omogućava nam da prilagodimo naš pristup za negovanje podsticajnog okruženja za učenje.
- **Tehnike upravljanja stresom:** Udubili smo se u različite tehnike kako bismo pomogli u upravljanju nivoima stresa, kao što su vežbe opuštanja, svesnost, upravljanje vremenom i zdrave granice. Primena ovih tehnika može značajno poboljšati okruženje za učenje i lično blagostanje.

## REZIME ODELJKA

- **Uloga emocionalne inteligencije u upravljanju stresom:** Emocionalna inteligencija, koja obuhvata samosvest, samoregulaciju i empatiju, igra ključnu ulogu u upravljanju stresom. Negujući ove veštine, možemo efikasno da upravljamo svojim emocijama, negujemo zdravije međuljudske odnose i stvaramo negujuće okruženje u učionici.
- **Primena upravljanja stresom u učionici:** Kroz praktične primere videli smo kako se tehnike upravljanja stresom mogu integrisati u učionicu. Negovanje okruženja u učionici otpornog na stres koristi ne samo nastavniku već i učenicima.

Do kraja ovog nastavnog odeljka, nastavnici bi trebalo da budu sigurni u svoju sposobnost da efikasno upravljaju stresom i stvore pozitivno okruženje otporno na stres za svoje učenike. Praktična aktivnost upravljanja stresom treba da pruži nastavnicima praktično iskustvo u primeni ovih tehnika, a mi ih ohrabrujemo da koriste ovu aktivnost u svojim učionicama kako bi pomogli učenicima da bolje razumeju i upravljaju stresom.

Zapamtite, upravljanje stresom nije jednokratni događaj, već kontinuirani proces koji treba da bude uključen u našu svakodnevnu rutinu. Brigom o našem mentalnom zdravlju i opremanjem naših učenika veštinama da urade isto, mi utiremo put zdravijem, efikasnijem okruženju za učenje. Nadamo se da će uvidi stečeni u ovom odeljku koristiti vašem profesionalnom i privatnom životu.



# MODUL 7: EMOCIONALNA SVEST

Naslov	EMOCIONALNA SVEST
Cilj	<p>Omogućiti nastavnicima da razviju emocionalnu svest i neguju ključne veštine kao što su prilagodljivost, empatija i motivacija, podstičući pozitivno i podržavajuće okruženje za učenje za učenike.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Poboľjšati veštine prilagodljivosti nastavnika, omogućavajući im da pronađu kreativna rešenja, prilagode se novim situacijama i prihvate tehnološki napredak i integraciju.</li> <li>• Razvijati empatiju i emocionalnu inteligenciju nastavnika, negovati sposobnost razumevanja i saosećanja sa perspektivama drugih, graditi pozitivne odnose i efikasno rešavati probleme.</li> <li>• Negovati motivaciju i pozitivan stav nastavnika, ohrabrujući postavljanje ciljeva, unutrašnju motivaciju, način razmišljanja o rastu i pozitivan stav prema podučavanju i učenju.</li> </ul>



	<b>Teme</b>	<b>Ishodi učenja</b>
<b>Teme i ishodi učenja</b>	<b>Prilagodljivost</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Poboljšati sposobnost nastavnika da pronađu kreativna rešenja i maksimalno iskoriste raspoložive resurse, prilagođavajući se različitim ograničenjima i okolnostima.</li> <li>• Razviti veštine nastavnika za brzo prilagođavanje novim situacijama ili okruženjima, demonstrirajući fleksibilnost i otpornost.</li> <li>• Opremiti nastavnike strategijama za prilagođavanje njihovih pristupa nastavi na osnovu povratnih informacija, ishoda i tehnološkog napretka.</li> </ul>
	<b>Empatija i emocionalna inteligencija</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Omogućiti nastavnicima da vide stvari kroz oči drugih i razumeju njihove perspektive, promovišući empatiju i izgradnju pozitivnih odnosa.</li> <li>• Poboljšati sposobnost nastavnika da prepoznaju i razumeju sopstvene emocije, olakšavajući samosvest i samoregulaciju.</li> <li>• Podsticati veštine nastavnika u prepoznavanju i saosećanju sa emocijama drugih, promovišući efikasnu komunikaciju i rešavanje konflikata.</li> </ul>

	Teme	Ishodi učenja
<b>Teme i ishodi učenja</b>	<b>Motivacija i pozitivna perspektiva</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pomoći nastavnicima u postavljanju jasnih ciljeva i održavanju snažnog osećaja svrhe u svojoj nastavnoj praksi.</li> <li>• Podsticati sposobnost nastavnika da pronađu unutrašnju motivaciju i strast za svoj rad, negovanje pozitivnog i angažovanog okruženja za učenje.</li> <li>• Razviti način razmišljanja nastavnika o rastu, ohrabrujući ih da prihvate mogućnosti učenja, zadrže pozitivan stav i inspirišu ljubav učenika prema učenju.</li> </ul>

## PLANER MODULA – Emocionalna svest

### Modul 7 – Uvod u modul

Dobrodošli u modul Emocionalna svest! Ovaj modul je dizajniran da opremi nastavnike znanjem i alatima potrebnim za razvoj emocionalne svesti i negovanje ključnih veština kao što su prilagodljivost, empatija i motivacija, negovanje pozitivnog okruženja za učenje koje podržava učenike.

Do kraja ovog modula, nastavnici će steći dublje razumevanje šta znači emocionalna svest i kako da je razviju.

Kroz ovaj modul, naši ciljevi su da:

- Poboljša veštine prilagodljivosti nastavnika, omogućavajući im da pronađu kreativna rešenja, prilagode se novim situacijama i prihvate tehnološki napredak i integraciju.
- Razvije empatiju i emocionalnu inteligenciju nastavnika, neguje sposobnost razumevanja i saosećanja sa perspektivama drugih, gradi pozitivne odnose i efikasno rešava probleme.
- Neguje motivaciju i pozitivan stav nastavnika, ohrabrujući postavljanje ciljeva, unutrašnju motivaciju, način razmišljanja o rastu i pozitivan stav prema podučavanju i učenju.

## PLANER MODULA – Emocionalna svest

### Modul 7 – Uvod u modul

U ovom modulu ćemo istražiti sledeće ključne teme:

1. Prilagodljivost – u prvom odeljku nastavnici će razumeti šta je prilagodljivost i kako je mogu razviti. Naći će neke od izazova sa kojima se nastavnici suočavaju i koje su neke od najvažnijih veština za kreativno rešavanje problema. Brzo prilagođavanje novim situacijama ili okruženjima, demonstriranje fleksibilnosti i otpornosti je još jedna tema obrađena u ovom odeljku. Nastavnici će takođe pronaći neke strategije za prilagođavanje nastavnih pristupa zasnovanih na povratnim informacijama, ishodima i tehnološkom napretku. Postoje neke strategije koje će pomoći u davanju efektivnih povratnih informacija učenicima.

2. Empatija i emocionalna inteligencija – drugi odeljak govori o empatiji i emocionalnoj inteligenciji. Nastavnici će ispitati kako da identifikuju svoja osećanja i emocije i kako mogu da upravljaju njima, kao i kako njihove emocije utiču na njihovo ponašanje i ponašanje drugih ljudi. Nastavnici će shvatiti da ne treba da se plaše svojih emocija i da ih potiskuju. Naprotiv, trebalo bi da ih prihvate kao deo svog života i da nauče kako da njima upravljaju. Nastavnici će postati svesni nekih komponenti emocionalne inteligencije kao što su samosvest i samoregulacija. Na kraju, ali ne i najmanje važno je tema o empatiji. Nastavnici će pokušati da neguju svoje veštine u prepoznavanju i empatiji sa emocijama drugih, promovišući efikasnu komunikaciju i rešavanje konflikata.



## PLANER MODULA – Emocionalna svest

### Modul 7 – Uvod u modul

3. Motivacija i pozitivna perspektiva – u trećem odeljku, nastavnici će razviti ideje koje im pomažu da neguju svoju motivaciju i pozitivan pogled, podstičući postavljanje ciljeva, intrinzičnu motivaciju, način razmišljanja o rastu i pozitivan stav prema podučavanju i učenju. U ovom odeljku nastavnici će pronaći informacije o tome kako postaviti SMART ciljeve i zašto je to važno učiniti. Nastavnici će biti svesni šta je unutrašnja motivacija i koji su neki faktori koji pomažu u njenom povećanju. Nastavnici će steći znanje o načinu razmišljanja o rastu i načinu na koji mogu da razviju svoje veštine i talente kroz naporan rad i da izazove shvate kao priliku za samopoboljšanje. Kako zadržati pozitivan stav je još jedna tema predstavljena u ovom modulu.



# ODELJAK 1: PRILAGODLJIVOST

## Teorijske osnove

**Šta je prilagodljivost?** Svi smo iskusili neku vrstu promene, novine ili neizvesnosti u nekim trenucima našeg života. Sposobnost prilagođavanja misli, radnji i emocija za suočavanje sa ovim situacijama poznata je kao prilagodljivost. To znači razmatranje različitih opcija i preduzimanje različitih radnji da biste se snašli u situaciji, minimizirajući negativne emocije kao što su anksioznost i frustracija, jer one mogu biti beskorisne. Prilagodljivost takođe znači reagovanje na neočekivane promene na odgovarajući i miran način.

Da bi razvili veštine prilagodljivosti ili ih unapredili, nastavnici će:

- Prihvatiti i analizirati neuspehe jer se svaki plan ili ideja ne razvijaju baš onako kako je vizuelizovano. Neuspesi nisu nužno negativni; oni mogu pružiti priliku da uče, rastu iz grešaka i budu uspešniji u budućnosti.
- Raditi stvari drugačije nego inače, posebno kada su suočeni sa situacijama koje se brzo menjaju.
- Biti voljni da uče, bilo da to znači sprovođenje dodatnih istraživanja ili pohađanje kurseva za proširenje znanja.

Život je pun promenljivih, novih i neizvesnih situacija, kao i radni vek nastavnika. Nastavnička profesija je izazovna, u njoj se nastavnici skoro svaki dan:

- Susreću se sa raznolikim spektrom učenika na koje moraju da reaguju na odgovarajući način.
- Provode nekoliko sati dnevno zadovoljavajući nastavne i emocionalne potrebe više od 50 učenika.
- Suočavaju se sa neočekivanim situacijama u učionici.
- Imaju interakciju sa kolegama, učenicima i roditeljima.
- Upravljaju prilagođavanjima u rasporedu i menjanju dnevnih aktivnosti.
- Integrišu nova i promenljiva znanja u svoje nastavne prakse, uključujući nove tehnologije sa kojima neki nastavnici možda imaju ograničeno iskustvo.

Sve ove situacije zahtevaju od nastavnika da se prilagode kako bi se u njima uspešno snalazili. Prilagodljivost u učionici je neophodna da bi nastavnici bili uspešni u svojim ulogama. Nudeći učenicima različite načine da nauče i razumeju gradivo i pružajući mogućnosti da uvežbaju gradivo na različite načine, nastavnici mogu da obezbede da svi učenici imaju jednaku priliku da uspeju.



Neki primeri veština prilagodljivosti koje nastavnici treba da razviju ili poboljšaju uključuju:

### **1. Pronalaženje kreativnih rešenja ili kreativno rešavanje**

**problema:** Ovo znači pristup problemima na originalan način.

Osnovne veštine za kreativno rešavanje problema uključuju fleksibilnost (sposobnost da se prilagodite promenljivim okolnostima), otvorenost (otvorenost za nove ideje), radoznalost (traženje više informacija da biste bolje razumeli problem), upornost (ne odustajanje ako rešenje ne funkcioniše), saradnja (rad sa drugima na kombinovanju različitih perspektiva i znanja) i inovacija (kombinovanje ideja i pristupa na nov i originalan način).

### **2. Prilagođavanje novim situacijama ili okruženjima:**

Ova veština omogućava nastavnicima da se suoče sa izazovima i situacijama kada se pojave. Za to je potreban pozitivan stav i spremnost da se prihvate promene. Strategije za prilagođavanje promenama uključuju ostanak pozitivnih i držanje ciljeva na vidiku, čak i kada se suočite sa obeshrabrenjem ili frustracijom.

### **3. Strategije zasnovane na povratnim informacijama i**

**ishodima:** Odgovarajuće, konstruktivne povratne informacije zasnovane na proceni su ključne za poboljšanje učenja i ishoda učenika. Efikasne povratne informacije govore učenicima šta razumeju ili ne razumeju, gde njihov učinak ide dobro ili loše i kako treba da usmere svoje napore. To takođe može podržati njihovu motivaciju. Dobre povratne informacije pomažu da se lociraju znanja i veštine koje učenici još ne mogu da vide, a povratne informacije koje prepoznaju snage, veštine i trud učenika mogu povećati njihovo samopoštovanje.

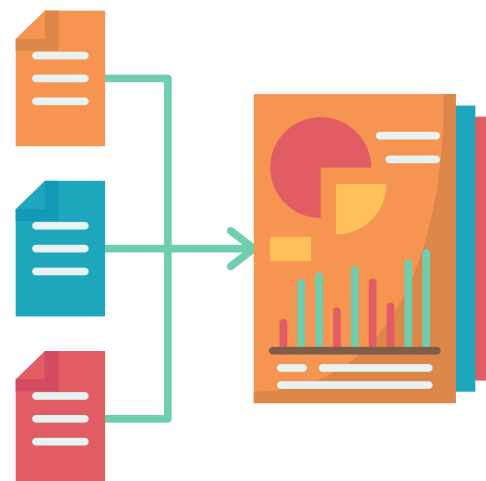
Nije dovoljno da učenici dobiju povratnu informaciju; potrebne su im prilike za implementaciju i praksu uz dobijene povratne informacije. Strategije za pružanje efikasne povratne informacije obuhvataju da ona bude neposredna, da uključuje druge učenike, da bude pozitivna i specifična, da je povezana sa ciljevima časa i da bude redovna.

**4. Upotreba tehnologije u učionici:** Uključivanje tehnologije u učionicu može podržati praksu učenja i podučavanja. Prednosti korišćenja tehnologije uključuju podsticanje komunikacije između nastavnika, učenika i roditelja, negovanje saradnje u učionici, pružanje angažovanijeg okruženja za učenje, motivisanje učenika i pripremanje za budućnost, gde će upotreba računara i interneta biti sastavni deo njihovog profesionalnog i ličnog života.

Primer iz stvarnog života kako su i nastavnici i učenici morali da se prilagode potpuno novoj situaciji je pandemija COVID-a kada su škole zatvorene. Nastavnici su morali da se prilagode da predaju onlajn, a učenici da uče onlajn. Neki od nastavnika nisu bili upoznati sa Google aplikacijama (koristili smo Gugl učionicu i Google sastanak), kao ni neki od učenika. Bio je to pravi izazov za sve nas. Kasnije smo neka odeljenja vratili u školu, a drugi su nastavili svoje onlajn obrazovanje i morali smo da se prilagodimo tim novim uslovima kada smo imali jedan ili dva časa uživo, zatim jedan ili dva časa onlajn i ponovo čas uživo. Nastavnici pokazuju fleksibilnost, saradnju i spremnost da nauče nove načine podučavanja.

## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

- Korisni linkovi i resursi:
- veštine prilagodljivosti
- prilagodljivost u učionici
- Kreativno rešavanje problema
- Povratna informacija
- Strategije za davanje dobrih povratnih informacija
- tehnologije u učionici
- tehnologije



## AKTIVNOST 1: POVRATNA INFORMACIJA - SENDVIČ

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>POVRATNA INFORMACIJA - SENDVIČ</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica
<b>Trajanje:</b>	30-40 min
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Papir, olovka i neki scenariji</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ova aktivnost će nam pomoći da damo konstruktivne povratne informacije.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Formirajte grupe od 4-5 učenika</li> <li>2. Dajte im scenario i 10-15 minuta da razgovaraju o njemu i odluče o povratnim informacijama koje će dati. Povratna informacija počinje procenom pozitivnih aspekata karaktera scenarija, zatim dodaje malo kritike u sredini (neka poboljšanja koja bi trebalo da se urade), a završavaju se nekim pohvalnim primedbama.</li> <li>3. Svaka grupa iznosi svoje povratne informacije.</li> </ol>
<b>Proverite razumevanje:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kako ste se osećali dok ste pokušavali da sprovedete aktivnost?</li> <li>• Šta je bilo izazovno u ovoj aktivnosti?</li> </ul>

## AKTIVNOST 1: POV RATNA INFORMACIJA - SENDVIČ

<b>Pomoćni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <u>Sendvič sa povratnim informacijama</u></li> <li>• <u>Scenario</u></li> </ul>
<b>Zaključak:</b>	<p>Povratna informacija u sendviču je metod koji može učiniti kritiku manje neprijatnom i sprečiti da se primalac oseti napadnutim ili obeshrabrenim. Može uravnotežiti povratne informacije i izbeći fokusiranje samo na negativnosti i podstaći primaoca da nastavi da radi na svojim veštinama.</p>



## AKTIVNOST 2: SVI UKRCANI

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>SVI UKRCANI</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica
<b>Trajanje:</b>	Približno 15 min
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Soba ili otvoreni prostor sa ravnim podom, cerade/ćebad (to će biti brod), po jedan po grupi</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<p>Neka svi ostanu na brodu dok se njegova veličina potpuno ne smanji.</p> <p>Budite kreativni, prilagođavajte se promenljivim situacijama, pronađite originalna rešenja problema, saradnja između članova tima.</p>
<b>Detaljan opis:</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Prvo podelite učesnike u male grupe od 3-8 učenika po grupi.</li> <li>2. Zatim uzmite cerade ili ćebad i postavite ih na pod, što će se smatrati brodom.</li> <li>3. Sada zamolite svaku grupu da oстане na svom brodu neko vreme.</li> <li>4. Zatim smanjite veličinu broda (presavijte ceradu) i zamolite ih da ponovo ostanu na njemu.</li> <li>5. Ova aktivnost se nastavlja smanjenjem veličine broda i svaki član treba da pokuša da oстане na svom brodu.</li> </ol>

## AKTIVNOST 2: SVI UKRCANI

<b>Proverite razumevanje:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kako ste se osećali kada ste prvi put videli cerade/ćebad?</li> <li>• Šta je bilo izazovno u ovoj aktivnosti?</li> <li>• Šta je grupa morala da uradi da bi bila uspešna?</li> <li>• Koja je jedna pozitivna stvar koja se desila tokom izazova?</li> <li>• Šta biste savetovali drugoj grupi koja radi na ovoj aktivnosti?</li> </ul>
<b>Pomoćni materijali:</b>	<u>aktivnosti</u>
<b>Zaključak:</b>	<p>Mogućnost brzog prilagođavanja novim uslovima umesto odustajanja je neophodna posebno za nastavnike ako žele da se snađu u njima. Ponekad može biti zaista izazovno pronaći načine za rešavanje problema.</p>

## REZIME ODELJKA

Nastava je izazovna profesija i nastavnici skoro svaki dan moraju brzo da se prilagode novim situacijama ili okruženjima, pokazujući fleksibilnost i otpornost. U ovom odeljku ima nekoliko saveta koji će pomoći nastavnicima da razviju veštine prilagodljivosti važne za snalaženje u situaciji, minimizirajući negativne emocije kao što su anksioznost i frustracija.

Poboljšaće se sposobnost nastavnika da pronađu kreativna rešenja i maksimalno iskoriste raspoložive resurse i steći će neke suštinske veštine kao što su otvorenost, upornost, saradnja.

Nastavnici će biti svesni da pristupi podučavanju treba da se zasnivaju na efektivnim povratnim informacijama, rezultatima i tehnološkom napretku. Pošto učenici treba da znaju šta rade dobro ili loše i kako treba da usmere svoje napore, nastavnici će moći da daju efektivne povratne informacije.

Nastavnici će shvatiti da korišćenje tehnologije u učionici ima mnogo prednosti i da je to danas potreba jer će računari i internet biti deo ličnog i profesionalnog života učenika.

## ODELJAK 2: EMPATIJA I EMOCIONALNA INTELIGENCIJA

### Teorijske osnove

**Emocionalna inteligencija** (EI ili EK za „emocionalni kvocijent“) se odnosi na sposobnost razumevanja, korišćenja i upravljanja sopstvenim emocijama na pozitivne načine za ublažavanje stresa, efikasnu komunikaciju, empatiju sa drugima i prevazilaženje izazova. Emocionalna inteligencija znači identifikovanje kako se emocije osećaju, šta one označavaju i kako te emocije utiču na ponašanje, kako za sebe tako i za druge. Dok pojedinci ne mogu direktno da kontrolišu emocije drugih, sposobnost da identifikuju emocije iza svojih akcija omogućava efikasnije interakcije. Emocionalna inteligencija igra ključnu ulogu u negovanju dobre međuljudske komunikacije, koja je, zauzvrat, ključna za podsticanje boljih odnosa, poboljšanje blagostanja i poboljšanje komunikacijskih veština.

Pojedinci sa nižim emocionalnim veštinama često se nalaze u više konflikata, održavaju veze nižeg kvaliteta i nedostaju im efikasni mehanizmi emocionalnog suočavanja.

Emocionalna inteligencija uključuje nekoliko komponenti:

**1. Samosvest:** Samosvest podrazumeva prepoznavanje sopstvenih postupaka, emocija i životnih okolnosti. To znači fokusiranje na stvarnost ponašanja, a ne na priče koje pojedinci pričaju o sebi. Samosvest je glavni mehanizam za samokontrolu, koji zahteva oštro razumevanje nečije ličnosti, uključujući snage i slabosti, misli i uverenja, emocije i motivacije. Samosvest pomaže u razumevanju potreba drugih ljudi i razmišljanju o sadašnjoj situaciji i budućim perspektivama. Privatna samosvest podrazumeva svest o sopstvenim mislima, osećanjima i emocijama, dok javna samosvest podrazumeva razumevanje kako drugi percipiraju nečije ponašanje i emocije. Poznavanje sebe podrazumeva razumevanje ko smo, šta želimo da postignemo, vrednovanje mišljenja drugih i razumevanje sopstvenih akcija i motivacije.

Da bi razvili samosvest, nastavnici mogu:

- Da identifikuju prednosti i slabosti da bi efikasnije iskoristili talente i upravljali slabostima.
- Da razmisle o njihovom uticaju tako što će pregledati njihove interakcije i efikasnost sa drugima.
- Da se fokusiraju na pozitivne aspekte situacija umesto da spolja izražavaju stres, bes ili frustraciju.
- Da traže povratne informacije od drugih da bi stekli drugačiju perspektivu o svom ponašanju.

**2. Samoregulacija:** Samoregulacija je sposobnost da se kontrolišu emocionalne reakcije, upravlja impulsima, razmišlja pre nego što se postupi i razmatraju posledice akcija. Nastavnici koji su razvili veštine samoregulacije često pokazuju poverenje u svoju sposobnost da budu efikasni u svojim aktivnostima i verovatno će postići svoje ciljeve. Samoregulacija pomaže u održavanju ravnoteže, reda i napretka u životu. Prepoznavanje nečije sklonosti preteranoj reakciji je ključni korak ka samokontroli. Samokontrola uključuje otvorenost za nove mogućnosti i perspektive i može se razviti kroz redovnu praksu.

Razvijanje veština samoregulacije može poboljšati fleksibilnost nastavnika i sposobnost suočavanja sa teškim okolnostima u životu. Da bi vežbali samoregulaciju, nastavnici mogu:

- Prepoznati tri opcije u svakoj situaciji: pristup, izbegavanje i napad i izabrati koju opciju da usvoje.
- Postati svesni svojih emocija, što uključuje označavanje osećanja određenim rečima.
- Pratiti svoje telo za fizičke znakove koji ukazuju na emocionalna stanja.

**3. Motivacija:** Intrinzična motivacija se odnosi na želju za ličnim razvojem.

**4. Društvene veštine:** Razvijene društvene veštine ukazuju na veštinu u radu u timu, razumevanju potreba drugih u razgovoru ili rešavanju sukoba.

**5. Empatija:** Empatija je sposobnost emocionalnog razumevanja šta drugi osećaju, sagledavanja stvari iz njihove perspektive i zamišljanja sebe na njihovom mestu. To uključuje stavljanje sebe u položaj nekog drugog i osećanje onoga što oni osećaju. Empatija je ključna za emocionalnu inteligenciju i važna je veština koju nastavnici razvijaju. Empatični nastavnici imaju tendenciju da pokažu bolje rezultate u poslu, sarađuju sa drugima, grade prijateljstva, donose moralne odluke i intervenišu u slučajevima maltretiranja. Empatija takođe može motivisati prosocijalno ponašanje, voditi donošenje odluka, smanjiti sagorevanje i pomoći u širenju sukoba.

Da bi izgradili empatiju, nastavnici mogu:

- Vežbati aktivno slušanje tako što će pažljivo saslušati situaciju, stavove i emocije druge osobe.
- Naučiti da tumačite govor tela, koji često prenosi poruke izvan verbalne komunikacije.
- Poboljšati emocionalnu inteligenciju.

**6. Rešavanje konflikata:** Konflikti u školama mogu nastati skoro svuda, na primer u učionici, školskom dvorištu ili kantini, često izazvani najjednostavnijom varnicom. Da bi rešili konflikte, nastavnici treba da se usredsrede na identifikaciju problema i ohrabre obe strane da izraze svoje stavove. Artikulisanje uticaja konflikta može biti značajno uticajno, i od suštinske je važnosti da se razumeju motivi koji stoje iza sukoba. Emocionalna svest je osnovni faktor u rešavanju sukoba. Sposobnost upravljanja osećanjima čini osnovu komunikacijskog procesa koji može uspešno da rešava konflikte.

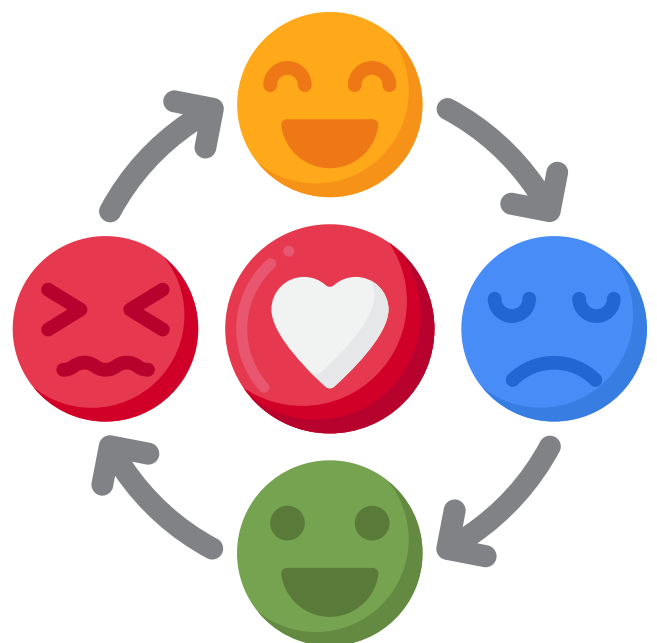
Primer empatije iz našeg iskustva:

Neki nastavnici i učenici menjaju svoje uloge – nastavnici postaju učenici i obrnuto. Na taj način učenici koji su nastavnici mogu sagledati stvari iz perspektive nastavnika. Oni postaju svesni osećanja i emocija svog nastavnika kada su učenici nedisciplinovani ili nisu uradili domaći zadatak i shvataju da dobro disciplinovana učionica znači pozitivnije okruženje. Kasnije, kada ponovo budu učenici, pokušavaju da budu više koncentrisani na lekciju koju drži njihov nastavnik.

Evo još jednog primera kako učenici mogu da pričaju o emocijama i da budu empatični (da zamisle kako se neko drugi oseća) „Točak emocija“ je jedna od tehnika koju koriste naši pedagoški savetnici. Obično nastavnik počinje razgovorom u razredu o emocionalnoj inteligenciji, a zatim poziva učenike da podele neko svoje ili nečije iskustvo koje ih je impresioniralo. Nakon razgovora o situaciji i osećanju glavnog lika priče, učenici razgovaraju o toku sopstvenih emocija dok slušaju priču.



Evo jedne od priča učenika o dečaku koji je odbijen od celog razreda i koji živi sa babom i dedom. Dečak nema higijenske navike, ponaša se nezrelo (neprimereno njegovom uzrastu). Ostali učenici iz odeljenja ga okrivljuju za ponašanje, ismevaju ga. U ovom konkretnom slučaju devojčica, koja je vođa u odeljenju, objasnila je da je shvatila da drugi učenici iz odeljenja nisu podržavali i pomagali svom drugaru. Objasnila je da su ga napadom dodatno povredili. Ona se izvinila u svoje i u ime ostalih učenika i ponudila neke konkretne ideje za pomoć dečaku. Devojka se stavila u situaciju svog druga iz razreda.



## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

*Korisni linkovi i resursi:*

- Emocionalna inteligencija
- Emocionalna inteligencija
- Samosvest
- Razvijanje samosvesti
- Samokontrola
- Samoregulacija
- Empatija
- Empatija – kako osećati i reagovati na emocije drugih
- Efektivna komunikacija
- Rešavanje konflikata

*Dodatni materijali o emocionalnoj inteligenciji:*

- Emocionalna inteligencija za učenike i vaspitače
- Značaj emocionalne inteligencije kod učenika
- Učenje sa empatijom
- Šta je samosvest i zašto je važna

## AKTIVNOST 1: PREPOZNAVANJE EMOCIJA

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>PREPOZNAVANJE EMOCIJA</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica
<b>Trajanje:</b>	Zависи od broja učesnika.
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lista emocija</li> <li>• Mali parčići papira</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Prepoznavanje i označavanje emocija</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ispišite različite emocije na male papire i stavite ih ispred grupe učesnika aktivnosti.</li> <li>2. Zamolite učesnika da odabere jedan papirić i pročita ga u sebi, tako da ostatak grupe ne može da čuje.</li> <li>3. Zamolite učesnika da napravi grimasu ili izvrši akciju da odglumi emociju. On/ona može reći grupi da li je doživeo tu emociju i kada.</li> <li>4. Zamolite grupu da gleda i pogodi emociju.</li> </ol> <p>Možete produžiti aktivnost tako što ćete zamoliti učesnike da razgovaraju o potencijalnim scenarijima koji mogu izazvati emocije.</p>

## AKTIVNOST 1: PREPOZNAVANJE EMOCIJE

<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kako ste se osećali dok ste izvodili emociju?</li> <li>• Šta ste osećali dok ste gledali druge članove grupe kako nastupaju?</li> <li>• Koji je bio najizazovniji/najteži trenutak prilikom izvođenja određene emocije?</li> </ul>
<p><b>Pomoćni materijali:</b></p>	<p><i><u>Identifikujte emocije</u></i> <i><u>Lista emocija</u></i></p>
<p><b>Zaključak:</b></p>	<p>Naše emocije nam pomažu da uspostavimo vezu sa ljudima i razumemo kako se osećamo u nekoj situaciji. Prepoznavanje emocija i osećanja je važno jer nam govore da određena situacija može ili ne mora biti prava za nas.</p>

## REZIME ODELJKA

Emocionalna inteligencija obuhvata kombinaciju vitalnih komponenti, uključujući samosvest, samoregulaciju, socijalne veštine i empatiju.

- **Samosvest:** Samosvest je šira od poznavanja sopstvenih osećanja, emocija, snaga i slabosti; ona takođe uključuje razumevanje kako drugi doživljavaju ove aspekte.
- **Samoregulacija:** Samoregulacija igra ključnu ulogu u održavanju ravnoteže i napretku u životu.
- **Društvene veštine:** Društvene veštine su izgrađene na osnovu tačnog razumevanja onoga što neko drugi misli.
- **Empatija:** Kao ključni faktor unutar emocionalne inteligencije, empatija je izuzetno važna veština koju treba kultivisati. Olakšava saradnju sa drugima, podstiče stvaranje prijateljstava i pomaže u donošenju moralno ispravnih odluka.

## ODELJAK 3: MOTIVACIJA I POZITIVAN POGLED

### Teorijske osnove

Termin motivacija opisuje zašto osoba nešto radi. To je proces koji pokreće, usmerava i održava ponašanje usmereno ka cilju. Motivacija je ono što gura nastavnike da deluju na način koji ih približava njihovim ciljevima. Motivacija može:

1. Povećati efikasnost nastavnika dok rade ka svojim ciljevima.
2. Naterajti ih da preuzmu akciju.
3. Pomoći nastavnicima da osete veću kontrolu nad svojim životom.
4. Poboljšati njihovo opšte blagostanje i sreću.

Istraživači su identifikovali tri glavne komponente motivacije – aktivaciju, upornost i intenzitet.

1. Aktivacija je odluka da preduzmete akciju u vezi sa svojim ponašanjem.
2. Upornost je stalni napor da ostvarite svoj cilj uprkos postojećim preprekama.
3. Intenzitet je koncentracija i snaga kojom sledite svoj cilj.



**Ciljevi** koje nastavnici postavljaju igraju važnu ulogu u motivaciji. Kada postavljate ciljeve, uverite se da su S.M.A.R.T. - to znači da treba da budu specifični, merljivi, ostvarivi, relevantni i vremenski limitirani. SMART ciljevi pomažu nastavnicima i učenicima da postave jasan plan za postizanje ciljeva.

1. **S** - specifičan. To znači da jasno kažete šta je vaš cilj. (primer SMART cilja „Do (datum) ove školske godine ću početi da učim od svojih učenika aktivnim slušanjem, postavljanjem pitanja i razmatranjem njihove tačke gledišta kako bih poboljšao svoje razumevanje svojih učenika“)
2. **M** - merljivo. Uverite se da možete da izmerite svoj uspeh (u prethodnom primeru možete meriti svoju težnju ka ovom cilju svaki put kada o nečemu razgovarate sa učenicom).
3. **A** - ostvarivo. Pobrinite se da postavite ciljeve koje možete realno postići. To je jedan od najvažnijih faktora jer ako je cilj nerealan, možete biti obeshrabreni ako ga ne postignete.
4. **R** - relevantno. Postavite ciljeve relevantne za vaše obrazovanje. Svaka osoba ima različite oblasti snage i slabosti, tako da ciljevi koje postavljate treba da budu relevantni za vaše znanje.
5. **T** - vremenski limitirano. Postavite rok kada želite da postignete taj cilj. Ako nemate rok za svoj cilj, možda nećete biti motivisani da ga postignete. (U primeru u pasusu 1 je rok – datum).

## **Dve glavne vrste motivacije su:**

1. Spoljašnja motivacija – proizilazi iz spoljašnjosti pojedinca i uključuje spoljašnje nagrade (novac, pohvale)
2. Unutrašnja motivacija koja je unutrašnja i dolazi iznutra pojedinca (rešavanje problema, rešavanje komplikovanih ukrštenih reči, rešavanje teškog matematičkog zadatka).

**Unutrašnja motivacija** znači angažovanje u određenom ponašanju jer je lično nagrađivanje, a ne za spoljašnju nagradu. Motivisani ste da započnete neku aktivnost jer uživate u njoj, zadovoljni ste ili je to prilika da naučite ili doživite nešto novo. Nastavnici su suštinski motivisani kada mogu da deluju samostalno, osećaju da su njihovi napori važni i dobijaju zadovoljstvo time što postaju veštiji. Ako nastavnici rade nešto što smatraju nagrađujućim, zanimljivim ili izazovnim, veća je verovatnoća da će doći do novih ideja ili kreativnih rešenja. Unutrašnja motivacija je veoma važna u obrazovanju, zbog čega nastavnici pokušavaju da razviju okruženja za učenje koja su suštinski nagrađujuća.



Postoje neki faktori koji povećavaju unutrašnju motivaciju. Malone i Leeper identifikuju ove faktore kao povećanje unutrašnje motivacije:

1. **Izazov** – nastavnici su motivisaniji kada slede ciljeve sa ličnim značenjem i kada je postizanje cilja moguće, ali ne i obavezno.
2. **Kontrola** – Nastavnici žele kontrolu nad sobom i svojim okruženjem i žele da odrede šta žele.
3. **Saradnja i takmičenje** – Unutrašnja motivacija se može povećati u situacijama kada nastavnici dobijaju zadovoljstvo pomažući drugima ili kada mogu da uporede svoj učinak sa rezultatima drugih.
4. **Radost** – Unutrašnja motivacija se povećava kada nešto u fizičkom okruženju privuče pažnju nastavnika ili ih nešto u vezi aktivnosti stimuliše da nauče više.
5. **Priznanje** – nastavnici vole da drugi priznaju njihova dostignuća.

**Kulturna raznolikost u školi** – danas živimo u višestruko raznolikom svetu gde nastavnici obrazuju učenike različitog porekla, sposobnosti, vrednosti, uverenja. Pre svega, i nastavnici i učenici treba da prepoznaju pozitivan aspekt kulturne raznolikosti. Ona omogućava učenicima da rade sa učenicima drugih rasa, etničkih grupa, kulturnih sredina. To proširuje poglede na koje su navikli i vodi ka većoj svesti, razumevanju i prihvatanju različitih verovanja i običaja. Kroz kulturološki različite razredne i društvene interakcije, učenici imaju priliku da uče od ljudi različitog porekla i vaspitanja, što dovodi do povećane saradnje.

Etnička i rasna nejednakost mogu, nažalost, biti veliki problemi u nekim školama. Škole očekuju da učenici koji dolaze iz različite etničke pripadnosti ili rase uče u skladu sa njihovim sistemom i mogu osetiti kulturološki nedostatak u školi. Učenici se uče da maltretiranje nije prihvatljivo u školama, ali ih ne uče o različitim kulturama i istoriji kako bi razumeli različitu kulturnu pozadinu osim svoje sopstvene. Evo nekoliko saveta kako da motivišete učenike sa različitim kulturnim poreklom:

1. Učite učenike o drugim kulturama
2. Stvorite bezbedno školsko okruženje sa politikom nulte tolerancije na nasilje
3. Uklonite stereotipe u učionici
4. Ohrabrite ih da budu uključeni u razred
5. Dajte im do znanja da ste tu da pomognete Imajte lekciju na kojoj učenici dele svoje lično poreklo, kulturne rituale, artefakte, tradicije itd., sa ostatkom razreda
6. Imajte kulturno raznoliko okruženje sa posterima koji motivišu sve grupe ljudi Prepoznajte mnoštvo verskih praznika u svojoj učionici



**Šta je način razmišljanja o rastu?** „Razmišljanje o rastu je uverenje da možete razviti svoje veštine i talente kroz naporan rad, prave strategije i uputstva drugih. Termin „razmišljanje o rastu“ (growth mindset) skovala je američki psiholog profesor Kerol Dvek. U svojoj knjizi „Mindset: The New Psychology of Success“, ona objašnjava kako verovanje pojedinca u njihovu inteligenciju i sposobnost učenja može uticati na njihov učinak. Njene studije pokazuju da ako verujete da možete da razvijete svoje talente, postićete više od ljudi koji osećaju da su im sposobnosti urođene. Nastavnici koji razmišljaju o rastu vide prilike umesto prepreka. Oni više vole da izazovu sebe da nauče više. „Ovaj način razmišljanja o rastu zasnovan je na uverenju da su vaši osnovni kvaliteti stvari koje možete da kultivirate svojim naporima. Iako se ljudi mogu razlikovati u svakom pogledu – u svojim početnim talentima i sklonostima, interesovanjima ili temperamentima – svako se može promeniti i rasti kroz primenu i iskustvo“, kaže Kerol Dvek.

Ono što je jasno iz ovog citata je da svako od nas može razviti način razmišljanja o rastu i shvatanje te činjenice je pola bitke.

Evo nekoliko načina da razvijete način razmišljanja o rastu:

1. Gledajte na izazove kao na prilike za samopoboljšanje.
2. Isprobajte različite metode učenja jer ne postoji model učenja koji odgovara svima.
3. Zamenite reč „neuspeh“ rečju „učenje“.
4. Negujte osećaj svrhe.
5. Stavite trud ispred talenta.

**Održavanje pozitivnog stava** je izbor koji nastavnici mogu napraviti. To se ne odnosi samo na osmeh i izgled. Pozitivno razmišljanje znači fokusirati se na svetlu stranu, očekivati pozitivne rezultate i pristupiti izazovima sa pozitivnim pogledom. Pozitivan stav može uključivati:

1. Uživanje u neočekivanom, čak i kada to nije ono što ste želeli.
2. Motivišite ljude oko sebe (učenike, druge nastavnike) pozitivnom rečju.
3. Ustati kada padneš.
4. Biti izvor energije koji podiže one oko vas.
5. Recite nekome (učenicima ili drugim nastavnicima) da znate da su uradili odličan posao.
6. Ne dozvolite da vas negativnost drugih ljudi sruši.
7. Davanje više nego što očekujete da dobijete zauzvrat.

Pozitivno razmišljanje ne znači biti srećan sve vreme i imati željeni uspeh, ali će povećati kontrolu nastavnika nad njihovim stavom u odnosu na sve što im se nađe na putu. To nastavnicima daje mogućnost da kontrolišu svoje raspoloženje i misli i da biraju kako će se nositi sa njima.

**Pozitivni uzori.** Studenti su obično pod uticajem onoga što ih zanima. Očigledno je da to može imati ili pozitivan ili negativan efekat. Zato je važno da učenici imaju dobre uzore na koje se mogu ugledati.

Nastavnici moraju da daju dobar primer učenicima tako što sami demonstriraju i praktikuju odgovarajuće ponašanje. Uzori imaju sposobnost da motivišu i podstaknu mlade učenike da pokušaju da postignu mnogo i budu uspešni.

Od malih nogu, učenici traže smernice od odraslih u svom životu i suočavaju se sa izazovima na svom putu učenja, tako da je ključno naučiti kako da ih prevaziđu i ostanu motivisani. Uzori pokazuju i dokazuju da nijedna prepreka nije prevelika za savladavanje. Nastavnici prolaze kroz borbe i uspehe kao i svi drugi, a uticaj toga inspiriše učenike da rade koliko i njihovi uzori (nastavnici ili čak drugi učenici) kako bi se popeli na lestvici uspeha.

Nastavnici takođe mogu igrati ključnu ulogu u životima učenika kako bi im pomogli da razviju dobre navike i ponašanje jer mladi učenici imaju tendenciju da imitiraju i apsorbuju ponašanje svojih uzora.

Evo primera iz našeg iskustva prošle školske godine:

Nastavnici se često rukovode samo lošim ponašanjem svojih učenika na času – mnogi učenici govore ili su nedisciplinovani.

Jedan od nastavnika je imao ideju kako da podstakne nedisciplinovane učenike da pokažu najbolje od sebe. Odlučila je da dokumentuje njihova dobra dela i izloži fotografije onih koji su učinili makar malo, ali dobro delo.

Neki od njih su pronašli novac i predali ga učiteljici, drugi su pomagali pogođenom detetu, ponekad su tražili izgubljene stvari ili pomagali bibliotekaru da sredi knjige u biblioteci. U školi je postojalo posebno mesto gde su svi mogli da vide svoje fotografije uz kratak opis onoga što su uradili. Drugi učenici su sledili njihov primer. Ostali učenici iz odeljenja su shvatili da čak i nestašni učenici imaju lične pozitivne osobine. To je dovelo do pozitivne promene u učionici. Novi odnos između učenika promenio je disciplinu u učionici.

## IZVORI I DODATNE INFORMACIJE

- motivacija
- SMART ciljevi
- Unutrašnja motivacija
- Razmišljanje o rastu
- Razvijte način razmišljanja o rastu
- Pozitivan stav
- Motivisanje različitih učenika



## AKTIVNOST 1: SKEČEVI IZ TORBE-SVAŠTAREI

<b>Naziv aktivnosti:</b>	<b>SKEČEVI IZ TORBE-SVAŠTARE</b>
<b>Vrsta aktivnosti:</b>	Radionica
<b>Trajanje:</b>	15 minuta za aktivnost i 15-20 minuta za diskusiju
<b>Neophodni materijali:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Papirna kesa puna nasumičnih predmeta (knjiga, cipele, slušalice, naočare za sunce itd.)</li> </ul>
<b>Ciljevi aktivnosti:</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Učesnici će naučiti da rešavaju probleme u grupama sa ograničenim resursima i u ograničenom vremenskom okviru.</li> <li>• Ova aktivnost će povećati motivaciju učesnika jer će se takmičiti sa drugim timovima.</li> </ul>
<b>Detaljan opis:</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Formirajte grupe od 3 do 8 učenika.</li> <li>2. Dajte svakoj grupi po jednu torbu.</li> <li>3. Svaka grupa mora da napravi trominutni skeč koristeći sve predmete u svojoj torbi. Svojim grupama možete ili dozvoliti da sami izmisle skečeve ili im dodelite opšte teme. Teme treba da budu vezane za vaš rad u školi.</li> <li>4. Dajte grupama oko 7-10 minuta da osmisle svoje skečeve.</li> <li>5. Svaka grupa nastupa. Učenici mogu glasati za koju grupu smatraju da je imala najbolji učinak.</li> <li>6. Pobjednička grupa može dobiti nagradu.</li> </ol>



## AKTIVNOST 1: SKEČEVI IZ TORBE-SVAŠTARE

<p><b>Proverite razumevanje:</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Šta vam se dopalo/nije dopalo u igri?</li> <li>• Koji su bili najizazovnije momenti tokom planiranja svog nastupa?</li> <li>• Da li je vaš nastup bio dobro isplaniran?</li> <li>• Da li ste identifikovali snage i slabosti svakog člana grupe? Ako jeste, koje su prednosti članova vaše grupe i kako ste ih iskoristili?</li> <li>• Šta vas je motivisalo za nastup?</li> <li>• Da li je to aktivnost koju biste koristili tokom nastave u školi i zašto?</li> </ul>
<p><b>Pomoćni materijali:</b></p>	<p><i>motivacione aktivnosti</i></p>
<p><b>Zaključak:</b></p>	<p>Unutrašnja motivacija vodi stvaranju novih ideja i kreativnih rešenja. U ovoj aktivnosti učesnici imaju priliku da pomognu drugim ljudima i uporede svoj učinak sa performansama drugih, što može povećati vašu intrinzičnu motivaciju.</p>

## REZIME ODELJKA

Biti motivisan vodi i održava ponašanje nastavnika usmereno ka cilju i pomaže im da se približe svojim ciljevima. Ako su ciljevi koje su nastavnici postavili SMART, to će im pomoći da se fokusiraju na ono što žele da postignu, kako će meriti svoj napredak ili napredak svojih učenika i koji su im resursi i podrška potrebni. Oni takođe pomažu nastavnicima da usklade svoje postupke sa očekivanjima i prioritetima njihove škole i učenika.

Ako su nastavnici suštinski motivisani, mogu da deluju samostalno, da osećaju da su njihovi naponi važni i da steknu zadovoljstvo time što postaju veštiji. Ako nastavnik više voli sebe da izazove da nauči više, ako veruje da su njegovi/njeni osnovni kvaliteti stvari koje on/ona može da kultiviše svojim trudom, on/ona je osoba koja razmišlja o rastu i vidi mogućnosti umesto prepreka.

Zadržati pozitivan stav ne znači samo izgledati veselo, već i fokusirati se na vedriju stranu, očekivati pozitivne rezultate i pristupiti izazovima sa pozitivnim stavom.

## ZAKLJUČAK

Završavajući naš BRAINFINITI obrazovni program za nastavnike, nalazimo se na početku nove ere u obrazovanju, obeležene dinamičnim nastavnim metodama, inventivnim idejama i sveobuhvatnim rastom. Naše istraživanje kroz ove module opremilo je vas, edukatore, raznovrsnim skupom veština i znanja koji prevazilaze uobičajene granice podučavanja.

Dok se osvrnemo na teren koji smo pokrili, od digitalnih veština i kreativnog razmišljanja do razumevanja emocija i rada zajedno kao tim, jasno je da potencijal za promenu ne leži samo u nastavnom planu i programu već u posvećenosti svakog nastavnika da izazove transformaciju. Sada ste naoružani uvidima, metodama i perspektivama da stvorite okruženje za učenje koje podstiče radoznalost, neguje kreativnost i usađuje duboku žeđ za znanjem kod vaših učenika.



Razvijanje veština razmišljanja višeg nivoa i sposobnosti efikasnog rešavanja problema nije mali zadatak. Potrebna je posvećenost, fleksibilnost i iskrena ljubav prema inovacijama. Verujemo da vam je obrazovni sadržaj BRAINFINITI dao jaku osnovu, ali zapamtite da se prava transformacija dešava kada ove veštine primenite u svojim učionicama.

Dok se vraćate svojim ulogama nastavnika, pozivamo vas da prihvatite ovu novu fazu sa istim entuzijazmom i radoznalošću koje ste pokazali tokom ovog programa. Primenite ove veštine ne samo kao edukatori već i kao uzori, inspirišući svoje učenike da se suoče sa izazovima, cene timski rad i usude se da razmišljaju van okvira.

Uspeh ovog obrazovnog programa ne leži samo u poboljšanom skupu veština koje sada posedujete; leži u dubokom uticaju koji će imati na živote vaših učenika. Usađujući im vrednosti kritičkog razmišljanja, prilagodljivosti i efikasne komunikacije, oblikujete buduće lidere, rešavače problema i inovatore koji će samouvereno upravljati svetom koji se brzo menja.



U duhu kontinuiranog učenja, podstičemo vas da ostanete uključeni u projekat BRAINFINITI i njegove tekuće poduhvate. Vaše povratne informacije, uvidi i podeljena iskustva će nesumnjivo doprineti razvoju naših nastavnih metoda i sadržaja.

Sada, naoružani ovim svežim kompetencijama, možete samouvereno otići u svoje učionice, spremni da inspirišete, inovirate i oblikujete budućeg učenika jednog po jednog. Vaše putovanje tek počinje, a mi željno očekujemo bezbroj pozitivnih promena koje ćete pokrenuti u svetu obrazovanja.

Hvala vam na vašoj posvećenosti, strasti i nepokolebljivoj odlučnosti da transformišete obrazovanje kroz snagu veština razmišljanja višeg reda i inovativnog podučavanja. Budućnost je vaša da je oblikujete.



## REČNIK

- Matrica kompetencija i veština: strukturani okvir koji prikazuje osnovne sposobnosti, znanja i veštine potrebne za efektivnu nastavu i razvoj učenika.
- Divergentno razmišljanje: kognitivni proces koji uključuje generisanje širokog spektra jedinstvenih ideja i rešenja, promovišući kreativnost i inovacije.
- Digitalna pismenost: Digitalna pismenost se odnosi na sposobnost efikasnog korišćenja, razumevanja i navigacije digitalnim uređajima i tehnologijama. Obuhvata veštine kao što su korišćenje računara, softvera i interneta, kao i kritičko razmišljanje i rešavanje problema u digitalnom svetu.
- Netiquette: Netiquette je kombinacija reči "internet" i "etiquette". Odnosi se na skup pravila i smernica za pristojno i uljudno ponašanje u interakciji sa drugima na mreži. Ovo uključuje korišćenje ljubaznog jezika, izbegavanje maltretiranja putem interneta i poštovanje privatnosti.
- Dvofaktorska autentikacija (2FA): Dvofaktorska autentikacija je bezbednosni proces koji zahteva od korisnika da obezbede dva različita faktora autentifikacije kako bi verifikovali svoj identitet. Obično ovo uključuje nešto što korisnik zna (poput lozinke) i nešto što korisnik ima (kao što je pametni telefon za primanje verifikacionog koda).

## REČNIK

- **Phishing:** Phishing je vrsta onlajn prevare u kojoj pojedinci ili organizacije pokušavaju da prevare korisnike da otkriju osjetljive informacije, kao što su korisnička imena, lozinke ili brojevi kreditnih kartica, predstavljajući se kao verodostojni entiteti putem e-pošte ili web stranica.
- **Inovativno razmišljanje:** način razmišljanja koji karakteriše otvoreno istraživanje novih ideja, izazivanje konvencionalnih metoda i prihvatanje promena radi podsticanja kreativnosti i rešavanja problema.
- **Analitičke kognitivne veštine:** Sposobnosti objektivne analize informacija, kritičkog razmišljanja i sprovođenja delotvornog istraživanja za informisano donošenje odluka.
- **Organizacione veštine:** Kompetencije koje se odnose na efikasno planiranje, upravljanje vremenom i donošenje odluka, omogućavajući nesmetano upravljanje učionicom i izvođenje nastave.
- **Komunikacijske veštine:** Veštine u verbalnoj i neverbalnoj komunikaciji, aktivno slušanje i jasno izražavanje za promovisanje efektivne interakcije u učionici.
- **Veštine timskog rada:** Osnovne sposobnosti za saradnju, rešavanje problema i upravljanje stresom, stvarajući pozitivno i produktivno okruženje za učenje.



## REČNIK

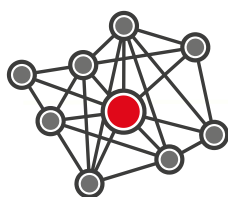
- Emocionalna svest: Razvoj emocionalne inteligencije, prilagodljivosti, empatije i motivacije za negovanje podsticajnog okruženja za učenje.
- Veštine razmišljanja višeg reda: kognitivne sposobnosti koje uključuju kritičko razmišljanje, kreativno razmišljanje, rešavanje problema i donošenje odluka.
- Učenje zasnovano na problemima: Obrazovni pristup gde se učenici suočavaju sa problemima iz stvarnog sveta kako bi razvili kritičko razmišljanje i veštine rešavanja problema.
- Dizajn kurikuluma: Strukturirano planiranje obrazovnog sadržaja, ciljeva i metoda za postizanje specifičnih ishoda učenja.
- Način razmišljanja o rastu: Verovanje u sposobnost razvoja veština i inteligencije kroz napor, učenje i otpornost.
- Digitalna pismenost: Kompetentnost u korišćenju digitalnih tehnologija za efikasno pronalaženje, procenu i prenošenje informacija.
- Sistemi za upravljanje učenjem: Online platforme koje se koriste za kreiranje, isporuku i upravljanje obrazovnim sadržajem i aktivnostima.



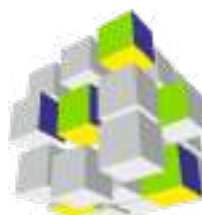
## REČNIK

- **Kritičko mišljenje:** Sposobnost analiziranja, procene i sinteze informacija da bi se formirale dobro obrazložene presude i odluke.
- **Empatija:** Razumevanje i deljenje osećanja i perspektiva drugih.
- **Aktivno slušanje:** Pažljivo slušanje koje uključuje razumevanje, tumačenje i reagovanje na izgovorene i neverbalne poruke.
- **Saradnja:** Rad zajedno sa drugima na postizanju zajedničkih ciljeva kroz efektivnu komunikaciju i saradnju.
- **Upravljanje stresom:** Tehnike i strategije za rukovanje i ublažavanje stresa, koje promovišuc dobrobit i otpornost.
- **Prilagodljivost:** Sposobnost prilagođavanja i pozitivnog reagovanja na promenljive situacije i izazove.
- **Unutrašnja motivacija:** Unutrašnji nagon i strast za učenjem i postignućem.
- **Pozitivna perspektiva:** Održavanje optimističkog stava i perspektive u različitim situacijama.

## Partneri



Institut za  
moderno obrazovanje  
Institute for  
Contemporary Education



**AGRUPAMENTO**  
de **ESCOLAS n.º1**  
de **GONDOMAR**  
código 151983

Finansira Evropska unija. Izneti stavovi i mišljenja su, međutim, samo autora(a) i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorne za njih.



Co-funded by  
the European Union